

**T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ PROGRAMI**

**ETKİN OKUL YÖNETİMİNDE YÖNETİM SÜREÇLERİ
BAKIMINDAN YÖNETİCİLERİN BİLİŞİM SİSTEMLERİNE
YÖNELİK GÖRÜŞLERİ
(KIRIKKALE İLİ ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Melike TAŞBİLEK YONCALIK

TEZ DANIŞMANI

YRD. DOÇ. DR. VURAL HOŞGÖRÜR

KIRIKKALE

2005

ÖZET

Bu betimsel araştırma, Kırıkkale ili merkez ilköğretim ve orta öğretim okullarındaki yöneticilerin etkin okul yönetiminde yönetim süreçleri bakımından, bilişim sistemlerine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın evrenini, Kırıkkale ili merkezindeki ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan okul müdürleri ve müdür yardımcıları oluşturmaktadır. Kırıkkale il merkezinde 49 adet ilköğretim okulu ve 24 adet ortaöğretim okulu vardır. Bu okullarda 2005 tarihi itibarıyla toplam 73 adet müdür, 139 adet müdür yardımcısı görev yapmaktadır. Araştırmanın evreni içinde yer alan okul yöneticilerinin (müdür ve müdür yardımcıları) toplam 212 kişiden oluşması ve bunlara ulaşmanın zaman, maliyet ve kontrolünün güç olmaması nedeniyle bir örneklem seçimine gidilmemiştir. Araştırma evreninin tamamı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Anketler Kırıkkale il merkezindeki toplam 73 adet okula dağıtılmıştır. 21 adet ortaöğretim okulu ile 48 adet ilköğretim okulundan, 69'u müdür ve 130'u müdür yardımcısı olmak üzere toplam 199 okul yöneticisinden geri dönüş olmuştur. 3 adet ortaöğretim okulundan ve 1 adet ilköğretim okulundan gönderilen anketler dönmemiştir. Çalışma kapsamında 199 okul yöneticisi bulunmaktadır.

Araştırmacı tarafından geliştirilen anket, Kırıkkale ili merkez ilçe sınırları içinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan ve random yolu ile seçilen 40 yöneticiden oluşan pilot gruba uygulanmış ve SPSS programı kullanılarak her bir maddenin güvenilirlik katsayıları bulunmuştur. Veri toplama aracının **Cronbach Alpha** güvenilirlik katsayısı **,93** olarak tespit edilmiştir (Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları EK 6'da verilmiştir).

Veri toplama aracının yapı geçerliliğinin tespiti için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda anketin 4 faktörlü olduğu görülmüştür (faktör analizi sonuçları EK 4'te verilmiştir). Bu 4 faktör karar verme, planlama, örgütlenme ve denetim şeklinde isimlendirilmiştir. Faktör analizine göre faktörlerdeki uygun olmayan maddeler daha önce yapılan uzman görüşleri de dikkate alınarak faktörler

arasında uygun şekilde transfer edilmek suretiyle veri toplama aracına son şekli verilmiştir. Faktörlerde ki ifadelere son şekilleri verildikten sonra her bir faktör için iç geçerlilik katsayıları hesaplanmıştır (İç geçerlilik hesaplamaları EK 5'te verilmiştir). Veri toplama arcında 6 maddeden oluşan yöneticilerin kimlik bilgileri ile yönetim süreçlerinden “karar verme”, “planlama”, “örgütlenme” ve “denetim” boyutlarını kapsayan 27 madde ile toplam 33 maddelik ankete son biçimi verilmiştir.

Yapılan analizlere ve bulgulara bakılarak sonuç olarak, yöneticiler okul yönetiminde yönetim bilişim sistemlerinin kullanılmasına yönelik olumlu görüş sergilemişlerdir. Yöneticiler ilk olarak yönetim bilişim sistemlerinin planlama sürecindeki işlerin yapılmasında kullanılması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu duruma göre, planlamanın yöneticiler tarafından, okul için çok önemli ve itinayla yapılması gerektiğinin düşünülmesi bu sonuçların ortaya çıkmasına neden oluşturduğu düşünülebilir. Yöneticiler, yönetim bilişim sistemlerinin, karar verme ve örgütlenme süreçlerindeki işlerin yapılması için kullanılması konusunda yaklaşık olarak aynı önemi göstermişlerdir. Denetim sürecindeki işlerde yönetim bilişim sistemlerinin kullanılması konusunda “Katılıyorum” seviyesinde görüş sergilemişlerdir. Fakat bu süreçteki işlerin YBS ile yapılmasına göre verdikleri cevaplarda denetim süreci son sırada yer almıştır.

ABSTRACT

This descriptive research which was done to determine the attitudes of administrators in the primary and secondary schools in the downtown of Kırıkkale towards informatic systems in terms of management processes in the active school management.

Participants of this research are the administrators working in the primary and secondary schools in the downtown of Kırıkkale. There are 49 primary schools and 24 secondary schools in the downtown. Since the beginning of 2005, 73 managers and 139 assistant managers have been working in these schools. Owing to the fact that there are only 212 participants and reaching all of these managers and assistant managers does not cause any difficulty in terms of money, time and implementation process, it is thought to be unnecessary to choose an example group among the whole participants. Therefore, the research has been made on all the participants. Questionnaires were distributed all of the 73 schools in the downtown of Kırıkkale and 199 administrators (69 managers and 130 assistant managers) from 48 primary and 21 secondary schools accepted to participate in this research and filled the questionnaires in. The questionnaires that were sent to 3 secondary schools and 1 primary schools were not sent back. As a result, this reseach has 199 participants.

This questionnaire were carried out with the participation of 40 administrators working in the primary and secondary schools in the downtown of Kırıkkale and chosen randomly and the realibility score of each item in the questionnaire were found with SPSS programme. The Cronbach Alpha realibility score of the whole data collection material is ,93. (Cronbach Alpha Realibility Scores are shown in Appendix 6.)

In order to find out the structure validity of the data collection material, factor analysis was made. At the end of this factor analysis, it has been understood that the data collection material is a 4-factorial one.(The results of factor analysis are shown in Appendix 4) These 4 factors have been named as adjudgement, planning,

organising, and supervising. According to the factor analysis, the inappropriate items in the factors were transferred into the related factors regarding the experts' opinions and assessments taken beforehand. As a result of this redesigning process, the data collection material has been given its final position. After the data collection material was finalized, for each item in the questionnaire, an inner validity score was calculated. (the inner validity calculations are shown in Appendix 5.) The data collection material consists of 6 items for adjudgement, 7 items for planning, 6 items for organising and 8 items for supervising.

As a conclusion, examining the analysis and findings, it is clear that managers had positive attitudes towards the usage of management informatics systems in the school management. According to the managers, management informatics systems, firstly, should be used to implement the works in the planning process. According to these situations, it can be thought that planning is an important issue in the school management for the school managers to do in an attentive way. The school managers' these point of view might lead us to find these results. The school managers' answers to the questions in the questionnaire show us that they give almost the same importance and care to the fact that management informatics systems should be used to fulfill the works in the adjudgement and organising processes. They agree that the management informatics systems should be used to carry out the works in the supervising processes. However, supervising process has become the last process in their answers about the fulfillment of the works in this process with the management informatic systems.

KİŞİSEL KABUL

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “Etkin Okul Yönetiminde Yönetim Süreçleri Bakımından Yöneticilerin Bilişim Sistemine Yönelik Tutumları” adlı çalışmamı, ilmi ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazdığımı ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterdiklerimden ibaret olduğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu şeref ve haysiyetimle doğrularım.

Melike TAŞBİLEK YONCALIK

ÖNSÖZ

Bir okulun amaçlarını gerçekleştirmede, okul yöneticileri büyük bir paya sahiptir. Kuşkusuz okulda eğitim-öğretim ortamının oluşturulmasında, yöneticinin yönetim süreçlerini etkili bir şekilde uygulaması gerekmektedir. Bir okulda, günümüz bilişim sistemlerinin yönetim açısından, yadsınamaz yararları olabileceği söylenebilir. Okul yöneticisi bilişim sistemlerinden yararlanarak planlama, örgütleme, koordinasyon, yürütme ve denetim sorumluluklarını daha etkin bir şekilde gerçekleştirebilir. Böylece zaman, işgücü ve finanssal kaynaklar açısından tasarruf edilebilir ve az girdilerle maksimum verim elde edilebileceği gibi okulun geleceğine ilişkin önlemler alınabilir.

Bu çalışmada etkin okul yönetiminde karar verme, planlama, örgütleme, denetim süreçleri bakımından, bilişim sistemine yönelik olarak okul yöneticileri tutumlarının ortaya konulması, elde edilen bulgulara dayalı olarak daha ileride yapılacak olan araştırma ve uygulamalara yönelik olarak geliştirilecek önerilerle okul yöneticilerinin daha verimli görev yapmalarına katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Altı bölümden oluşan bu araştırmanın birinci bölümünde problem durumu, ikinci bölümünde eğitim yönetimi, yönetim bilişim sistemleri, okul yönetiminde bilişim sistemi kullanımı ve yönetim süreçleri ile ilgili kavramlar açıklanmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölümünde, konu ile ilgili araştırmalar, dördüncü bölümünde araştırmanın yöntemine ilişkin bilgiler, beşinci bölümünde bulgular ve yorumlar, altıncı bölümde ise bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuç ve öneriler yer almaktadır.

Yüksek lisans derslerini aldığım değerli hocalarıma, sayın Yrd. Doç. Dr. Mehmet Metin ARSLAN hocama ve araştırmanın gerçekleşmesinde ve her aşamasında yardımlarını, katkılarını esirgemeyen, değerli görüş ve önerileriyle yanımda olan danışman hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Vural HOŞGÖRÜR'e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Araştırma raporunu okuyarak son biçimin verilmesine zaman ve emeğini esirgemeyen, istatistik çalışması ve verilerin değerlendirilmesinde ve yazılmasında yardım eden ve her türlü desteği esirgemeyen meslektaşım ve sevgili eşim Arş. Gör. Oğuzhan YONCALIK'a ve son olarak maddi ve manevi destekleri ile hep yanımda olan aileme teşekkürlerimi sunarım.

Melike TAŞBİLEK YONCALIK

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
ABSTRACT.....	III
KİŞİSEL KABUL.....	VI
ÖNSÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLolar DİZİNİ.....	XIII
GRAFİKLER DİZİNİ.....	XVI
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	XVII
KISALTMALAR.....	XVIII
BÖLÜM I.....	1
Giriş.....	1
1.1. Problem Durumu.....	3
1.2. Problem Cümlesi.....	7
1.3. Alt problemler.....	7
1.4. Sayıtlar.....	8
1.5. Sınırlamalar.....	8
1.6. Araştırmanın Amacı.....	8
1.7. Araştırmanın Önemi.....	9
1.8. Tanımlar.....	9
BÖLÜM II.....	12
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	12
2.1. YÖNETİMİN TARİHÇESİ VE TANIMI.....	12
2.2. EĞİTİM YÖNETİMİ TARİHÇESİ VE TANIMI.....	16

2.1. Etkili Okul Yönetimi.....	18
2.2.BİLGİNİN TANIMI.....	21
2.3.1.Yönetimde Bilgi Kullanımı.....	23
2.3.2.Yöneticinin Bilgi Gereksinimi.....	24
2.4. BİLGİ TEKNOLOJİLERİ.....	26
2.5. BİLGİ YÖNETİMİ	27
2.5.1.Bilgi Yönetiminin Basamakları.....	32
2.6.BİLİŞİM SİTEMLERİ.....	32
2.6.1. Yönetim Bilişim Sistemleri.....	40
2.6.2. Eğitim Yönetiminde Bilişim Sistemi Kullanımı.....	48
2.6.2.1.Okul Yönetiminde Bilişim Sistemi Kullanımı.....	51
2.6.3. Yönetim Bilişim Sistemleri'nin Yönetim Süreçleri Üzerine Etkileri.....	54
2.6.3.1.Yönetim Süreçleri.....	54
2.6.3.1.1.Karar Verme.....	57
2.6.3.1.2.Planlama.....	60
2.6.3.1.3.Örgütlenme.....	62
2.6.3.1.4.Denetim.....	63
BÖLÜM III.....	66
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	66
3.1. Yurtiçinde Yapılmış Çalışmalar.....	66
3.2. Yurtdışında Yapılmış Çalışmalar.....	69
BÖLÜM IV.....	75
YÖNTEM.....	75
4.1.Araştırma Modeli.....	75

4.2. Evren.....	75
4.3. Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Aracı	76
4.4. Geçerlik ve Güvenirlik.....	76
4.5. Verilerin Toplanması.....	78
4.6. Verilerin Analizi.....	78
BÖLÜM V.....	80
BULGULAR VE YORUMLAR.....	80
5.1. Kimlik Bilgileri.....	80
5.2. Yöneticilerin Yönetim Süreçleri Bakımından Bilişim Sistemine Yönelik Görüşleri.....	82
5.2.1. İlköğretim ve Ortaöğretim Yöneticilerinin; Karar verme, Planlama, Örgütleme, Denetim Sürecinde, Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	82
5.2.2. Müdür ve Müdür Yardımcılarının; Karar verme, Planlama, Örgütleme, Denetim Sürecinde, Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	92
5.2.3. Yöneticilerin Mesleki Kıdemlerine Göre; Karar verme, Planlama, Örgütleme, Denetim Sürecinde, Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	102
5.2.4. Yöneticilerin Branşlarına Göre; Karar verme, Planlama, Örgütleme, Denetim Sürecinde, Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	113
5.2.5. Yöneticilerin Öğrenimlerine Göre; Karar verme, Planlama, Örgütleme, Denetim Sürecinde, Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	122
5.3. Yönetim Süreçlerine göre Yöneticilerin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Önem Sırası.....	135
5.3.1. Karar verme.....	135
5.3.2. Planlama.....	137

5.3.3.Örgütlenme.....	138
5.3.4.Denetim.....	139
BÖLÜM VI.....	142
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	142
6.1.Sonuç.....	142
6.2.Öneriler.....	152
KAYNAKLAR.....	154
EKLER	
Ek 1 Yöneticilerin Ankete Verdikleri Yanıtların Aritmetik Ortalamalarına Göre Önem Sırası.....	164
Ek 2 Branşlar Listesi.....	165
Ek 3 Paired Samples T-Test Sonuçları.....	166
Ek 4 İzin Belgesi.....	167
Ek 5 Anket Formu.....	168
Ek 6 Güvenilirlik Katsayıları	171
Ek 7 Faktör Analizi Sonuçları.....	175
Ek 8 İç Geçerlilik Analizleri.....	176
Ek 9 Araştırmaya Katılan Okullar Listesi.....	180
ÖZGEÇMİŞ.....	183

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1	Programlanabilme Özelliklerine Göre Yönetmel İşler.....	53
Tablo 2	Yöneticilerin Kişilik Bilgileri.....	81
Tablo 3	Okul Türüne Göre Yöneticilerin Karar Verme Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	83
Tablo 4	Okul Türüne Göre Yöneticilerin Planlama Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	85
Tablo 5	Okul Türüne Göre Yöneticilerin Örgütleme Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	87
Tablo 6	Okul Türüne Göre Yöneticilerin Denetim Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	89
Tablo 7	Okul Türüne Göre Yöneticilerin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin t-Testi sonuçları.....	91
Tablo 8	Yöneticilerin Görevlerine Göre Karar Verme Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	93
Tablo 9	Yöneticilerin Görevlerine Göre Planlama Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	95
Tablo 10	Yöneticilerin Görevlerine Göre Örgütleme Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	97

Tablo 11	Yöneticilerin Görevlerine Göre Denetim Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	99
Tablo 12	Yöneticilerin Görevlerine Göre Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin t-Testi Sonuçları.....	101
Tablo 13	Yöneticilerin Kıdemlerine Göre Karar Verme Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	103
Tablo 14	Yöneticilerin Kıdemlerine Göre Planlama Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	105
Tablo 15	Yöneticilerin Kıdemlerine Göre Örgütlenme Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	107
Tablo 16	Yöneticilerin Kıdemlerine Göre Denetim Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	109
Tablo 17	Yöneticilerin Kıdemlerine Göre Bilişim Sistemine Yönelik Görüşleri İçin Anova Testi Sonuçları.....	111
Tablo 18	Yöneticilerin Branşlarına Göre Karar Verme Sürecine İlişkin Sistemine Yönelik Görüşlerinin Tutum Puan Ortalamaları.....	114
Tablo 19	Yöneticilerin Branşlarına Göre Planlama Sürecine İlişkin Sistemine Yönelik Görüşlerinin Tutum Puan Ortalamaları.....	115
Tablo 20	Yöneticilerin Branşlarına Göre Örgütlenme Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	117

Tablo 21	Yöneticilerin Branşlarına Göre Denetim Sürecine İlişkin Sistemine Yönelik Görüşlerinin Tutum Puan Ortalamaları.....	119
Tablo 22	Yöneticilerin Branşlarına Göre Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin t-Testi sonuçları.....	121
Tablo 23	Yöneticilerin Öğrenimlerine Göre Karar Verme Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları...	123
Tablo 24	Yöneticilerin Öğrenimlerine Göre Planlama Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	125
Tablo 25	Yöneticilerin Öğrenimlerine Göre Örgütleme Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	128
Tablo 26	Yöneticilerin Öğrenimlerine Göre Denetim Sürecine İlişkin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Puan Ortalamaları.....	130
Tablo 27	Yöneticilerin Öğrenimlerine Göre Bilişim Sistemine Yönelik Görüşleri İçin Anova Testi Sonuçları.....	133
Tablo 28	Karar Verme Sürecine Göre Yönetici Görüşlerinin Önem Sırası.....	136
Tablo 29	Planlama Sürecine Göre Yönetici Görüşlerinin Önem Sırası.....	137
Tablo 30	Örgütleme Sürecine Göre Yönetici Görüşlerinin Önem Sırası.....	138
Tablo 31	Denetim Sürecine Göre Yönetici Görüşlerinin Önem Sırası.....	140
Tablo 32	Yönetim Süreçlerinde Yönetici Görüşlerinin Önem Sırası.....	141

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1	Okul Türüne Göre Yöneticilerin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin T-Testi Sonuç Grafiği.....	92
Grafik 2	Yöneticilerin Görevlerine Göre Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin T-Testi Sonuç Grafiği.....	102
Grafik 3	Yöneticilerin Kıdemlerine Göre Yöneticilerin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Anova Sonuç Grafiği.....	112
Grafik 4	Yöneticilerin Branşlarına Göre Yöneticilerin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin T-Testi Sonuç Grafiği.....	122
Grafik 5	Yöneticilerin Öğrenimlerine Göre Yöneticilerin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Anova Testi Sonuç Grafiği.....	135

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1	Bilişim Sistemi Elemanları Arasındaki İlişki.....	37
Şekil 2	YBS' nin Öğeleri.....	46
Şekil 3	Yönetim Seviyelerinin Bilgi İhtiyaçları.....	59

KISALTMALAR

Müdür Yard.	: Müdür Yardımcısı
Enst.	: Enstitü
YBS	: Yönetim Bilişim Sistemi
OBYS	: Okul Yönetim Bilişim Sistemleri
EYBS	: Eğitim Yönetim Bilişim Sistemleri
OBS	: Okul Bilişim Sistemleri
F	: Varyans
n	: Ankete Katılan Yönetici Sayısı
P	: 0,05 Anlamlılık Katsayısı
Ss	: Standart Sapma
\bar{x}	: Ortalama Değer

BÖLÜM I

Giriş

Globalleşme ve teknolojik gelişmelerle birlikte işletme yönetimindeki eğilimler, uygulama ve yöntemler de değişmeye başlamıştır. Bilişim teknolojileri ve bilgi sistemleri artık karar verme, planlama, örgütleme, denetim gibi yönetim işlevlerinde yaygınca kullanılmaya başlanmış, yönetim bilişim sistemleri, kurumsal kaynak planlama sistemleri, karar destek sistemleri gibi bilişim teknolojisine dayalı yönetim teknik ve araçları işletme içinde kayda değer bir önem kazanmıştır.

Bu gün eğitim kurumları ve okullar bilgi teknolojileri konusunda en son gelişmeleri yakından takip eden, teknolojik gelişmelere paralel olarak yeni ve güncel bilişim uygulamalarını bünyelerine taşıyan işletmeler olmuşlardır.

Bilgi toplumu, stratejik yönetim anlayışı ve işletme yönetimi anlayışındaki değişmelerin eğitim örgütlerine de yansması doğal gözükmemektedir. Bilgi toplumunun en açık göstergelerinden biri bilgisayarların her alanda kullanılmasıdır. Bilginin üretildiği, öğretildiği ve sunulduğu yerler olarak eğitim örgütleri, bilgi toplumunun vazgeçilmez kurumlarıdır. Ancak öğretim hizmetlerinin okullardan başka, işletmeler, gönüllü kuruluşlar ve her kesimin görevleri arasına girdiği, diplomaların pasaport gibi kısa bir dönem için (5-10 yıl) geçerli olacağı, sistemli bir bilgi tazelemenin eğitimi alınmadan göreve devamın mümkün olmayacağı bir döneme girilmektedir (Bilgen, 1996:5).

Zamanlı, ilgili ve anlamlı bilgi, işletmelerin yönetimine ilişkin planlama, örgütleme, yöneltme ve denetim fonksiyonlarının yürütülmesinde çok önemli rol oynar. Çünkü bilgi olmaksızın, yönetimin geleceğe yönelik planları oluşturma, bu planları uygulama ve kontrol etme imkanı yoktur (Gürsel, 2004).

Bilgi ve teknoloji, yeni yüzyılım toplumlara yükleyeceği yeni sorumlulukları ve bunlardan doğacak problemleri ortadan kaldıracak ya da azaltacak iki ilaçtır diyebiliriz. Bu ilaçlarla, işletmeler nihai hedeflerinden biri olan maksimum kar, daha verimli kurum, minimum maliyet kısacası etkili performans ya da yüksek performans ideallerine de kavuşmuş olurlar (Bayraktar, 2004).

Değişim ve gelişme süreci doğal olarak örgütlerin yapısını ve yönetim işlerini etkilemiştir. Yeni bir bakışla insan potansiyelinin nasıl işlevselleşeceği ve çalışanların daha çok bilgi donanımlı ve becerili nasıl yönetileceği hakkında insanların mevcut yönetim anlayışını değiştiren varsayımlarla uğraşmaktadır. Geleneksel nokta bilişim-iletişim çalışmalarını kaçınılmaz hale getirmiştir. Artık veri, bilgi ve birikim küresel olarak toplanabilmekte ve yönetilebilmektedir. Organizasyonlar da yapılarında bunu dikkate almaktadırlar (Öztürk, 2001:40).

Eğitim kurumlarının yüksek seviyeli değişim hızına uyum sağlamaları, ortaya çıkan yeni sorunları, öncekinden farklı yöntemlerle çözecek eğitim ve okul yöneticilerini hazırlamalarını zorunlu kılmaktadır. Bilgi çağının okul yöneticisi, kendini yeterli görmediğinden sürekli kendini geliştirmenin, farklı ve yeni düşünceleri araştırmanın, kurumunu, okulunu daha ileri götüren her düşüncenin alıcısı ve uygulayıcısı olan bir yenilikçidir.

Okul, toplumun ve yaşanan çevrenin ihtiyaçlarını karşılayan bir kaynak merkezidir. Bu yüzden okul, çevre ve toplumun beklentilerine göre kendini geliştirmek zorundadır. Bu olgu çerçevesinde her alanda meydana gelen yeni gelişmeler doğrultusunda okul etkinliklerinin yeniden planlanması yeni bin yılda önem taşıyacaktır (Cerit, 2001:26). Okulların yeniden yapılanma sürecinde teknoloji hayati bir rol oynayacaktır. Okul yöneticileri teknolojiyi kullanarak değişimi yönetebileceklerdir (Dempsey, 1993:31).

Günümüzde hızla gelişen teknolojinin beraberinde getirdiği yoğun çalışma ortamında artık yöneticilerin karar vermek için gerekli bilgi ve raporları günlerce,

haftalarca beklemek gibi bir lüksü yoktur. Sadece deneyim ve öngörüler ile etkili kararlar almak ise kurumsal yapıları bozmakta ve kişisel yönetim risklerini de beraberinde getirmektedir. Doğru ve analiz süzgecinden geçmiş bilgiye ulaşım başarı getirecek kararların temelini oluşturmaktadır. Yöneticiler kadar çalışanlar da sistemlerinde bulunan gerçek bilgiye hızlı ve kolay ulaşmaya ihtiyaç duymaktadırlar. Bilginin etkin kullanılması, paylaşılması ve değer olarak tüm iş süreçlerine zamanında aktarılması verimi arttırmakta ve kaynakların etkin kullanılmasını sağlamaktadır(www.docuart.com.tr).

Bilgi toplumunda okul yöneticisinin geleneksel yönetim anlayışı değişmekte, bilgi üretme ve bilgiyi etkili bir şekilde kullanma yönetim yaklaşımının temelini oluşturmaktadır(Çelik,2000 s.136).

1.1.Problem Durumu

İçinde bulunduğumuz bilgi çağı, sınırsız ve yaşam boyu eğitimi de beraberinde getirmiştir. Bu yeni eğitim anlayışı öğrenci, öğretmen ve eğitim yöneticilerinin rollerinin yeniden gözden geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Okul, bilgi toplumunu oluşturacak toplumsal birimlerin en önemlisidir. Bilgi toplumu ise , yaşama gereksinmelerini karşılamak ve sorunlarını çözmek için düşünce, mal ve hizmetin üretilmesinde gereken bilimsel bilgiyi üretebilen ve bilimsel bilginin kaynağına, doğru zamanda ulaşabilen toplumdur (Başaran, 2003:22).

Toplumdaki sosyal, politik ve ekonomik gelişmelerden etkilenen eğitim kurumu ve yöneticisi bu değişmelere aynı hızla uyum göstermek mecburiyetindedir. Yönetimin sadece geçmişe ve deneyim sonuçlarına dayandığı devrin çok gerilerde kaldığı artık kabul edilmelidir. Bu nedenle yeni ve ortak sorunların bilimsel bir yaklaşımla ele alınması zorunludur (Doğan, 1997:77). Sağlam bir hizmet ağı ile desteklenen, her zaman, her yerde kolay ve ucuz ulaşılacak kaliteli öğretim beklentisi gün geçtikçe daha çok hissedilmektedir (Esirgen ve Diğerleri, 2002). Bir okul yöneticisinin en belirgin ve önemli rolü bu değişim ve gelişmelere göre önlemleri almak, gerekli öğretimi sağlamaktır.

Bir örgütün verimliliği ile örgütü idare eden yöneticilerin yeterlikleri arasında doğrudan bir ilişki vardır (Çelikten, 2002). Okulun etkililiği ile de okul yöneticilerinin yeterlikleri, problem çözme yetenekleri, yenilikleri takip edebilme alışkanlıkları arasında pozitif yüksek bir korelasyondan söz edilebilir. Okullarımız yeniliklerin en erken uygulamaya konulduğu kurumlar olmalıdır. Bunun için, eğitim kurumları meydana gelen yenilikleri takip etmeli, uyarlamalı ve uygulamalıdır. Okul yöneticileri merkez örgüt tarafından yenilikler konusunda bilgilendirilmelidir. Bu yeniliklerden birisi de hiç kuşkusuz genelde bilgi teknolojileri ve özellikle de bilgisayardır (Çelikten, 2002).

Okul iş görenlerinin var olan bilgilerini ve ürettiği bilgileri belleğinde saklarsa ve bunlara değişik kaynaklardan topladıklarını da eklerse öğrenen okul niteliğine kavuşmaktadır. Okulu bu niteliğe kavuşturan bellekli olmasıdır. Okulun bellekli olabilmesi ve öğrenebilmesi için de, kendine özgü, bilişim teknolojisi ile donanık bir bilişim sistemi kurması gerekir (Başaran, 2003:22).

Okul yönetiminin boyut olarak büyümesi ve uğraş alanları bakımından daha karmaşık hale gelmesi, yönetsel bilginin de önemini artırmıştır. Okullar arasında ulusal veya uluslar arası boyutta oluşan rekabet, karar mercilerinin güncel, doğru ve tam bir bilgiye olan gereksinimlerini önemle artırmıştır (Lafçı, 1999:36). Okullarda yönetsel bilgi finans, personel, öğrenciler, eğitim ve araştırma gibi idari ve personel sistemlerinde toplanmıştır. Günümüzde bu sistemlerin çoğu artık bilişim sistemleri üzerine taşınmıştır (Bull, 1994:39-41). Okul ortamında bilgiler çok değişik formatta ve amaçta oluşmaktadır. Genel olarak bir okul yönetim bilişim sisteminin konu aldığı uygulama alanları şöyle sıralanabilir: öğrenci, idare bilgileri, personel bilgileri, finans bilgileri, kaynak bilgileri, sınav test soru bankası ve ölçme değerlendirme (Lafçı, 1999:45).

Eğer bir okul, örgütsel, yönetsel ve eğitsel amaçlarını, planlanan (tasarlanan ya da umulan) düzeyde gerçekleştirebilirse etkili olur (Başaran, 2003:23). Yöneticilerin, örgütlerini yönetirken yapmak zorunda oldukları çeşitli işlevler vardır.

Yöneticinin ana görevi emrindeki insan, para, malzeme ve makineyi en uygun yöntemleri kullanarak, örgütü en etkili ve verimli bir biçimde amacına ulaştırmaktır. yönetim bilimciler bu yönetim işlevlerini “yönetim süreçleri” olarak adlandırmışlardır (Kaya, 1999).

Okul yönetiminde verilerin dosyalanması işlemlerinden, bilgisayar ortamında saklanan veri işleme sistemlerine geçilmiştir. Bu veri işleme sistemleri, bilginin saklanması dışında farklı amaçlarla da kullanılabilir. Bununla birlikte, kayıtların tamamen bilgisayar ortamında tutulmasının bir çok faydası görülmektedir. Verilerin birlikte saklanması, birleştirilmesi, sıralanması, tasnif edilmesi, toplanması ve gerekli istatistik analizlerinin yapılması elektronik ortamda mümkündür. Yönetim bilgileri, eski sistemde fiziksel olarak aynı ortamda bulunmadığından bu işlemlerin gerçekleşmesi olası değildir. Okullarda bilginin yönetsel olarak kullanımı daha çok karar aşamalarında olmaktadır. Bilişim sistemlerinin getirdiği en önemli fayda, araştırma ve yönetsel amaçlı bilginin her seviyedeki eğitsel kararlarla entegre olmasını sağlamasıdır.

Günümüz bilgi toplumunda etkili okul yönetiminde, yönetim süreçlerini en iyi bir şekilde gerçekleştirmenin yolu yöneticinin bilişim sistemi kullanmasıdır. Bilişim sistemi kullanılması en uygun olan yönetim süreçleri karar verme, planlama, örgütlenme ve denetlemedir. “Karar verme” bir eyleme yol açan çeşitli seçenekler arasından birini seçme sürecidir. Gelecekte örgütte yer alacak etkinlikler, yönetim tarafından önceden belirlenmelidir. Bu belirleme işinin tümü “planlama” olarak adlandırılır. Böylece yönetici, gelecekte örgütünde olup bitecekleri planlama durumundadır. “Örgütlenme” belirli bir iş için, gerekli ve yararlı olan (insan gücü, para, malzeme, makine gibi) örgütün insan ve madde boyutuna ilişkin her şeyin sağlanması demektir. “Denetleme” örgütteki işlerin verilen emirlere, yasalara, planlara, bütçelere uygun olarak yapılıp yapılmadığının yönetici tarafından görülmesidir. Bunu sonucun değerlendirilmesi izler. Bu anlamda denetleme, örgüt amaçlarına uygunluğun ölçülmesidir (Kaya,1999).

Diğer yönetim süreçleri olan iletişim, eşgüdümleme ve güdüleme bilgisayar kullanımını çok gerektirmeyen yönetim işlerini kapsamaktadır. İletişim, emirlerin, düşüncelerin, açıklamaların, ve soruların bireyden bireye ve gruptan gruba aktarılma, iletilme sürecidir. Bireyler arası bir etkileşim sürecidir(Aydın, 1991:146). Eşgüdümleme, bir teşkilatın kaynaştırılıp bütünleşen güçlerini, teşkilatla ilgili amaçlarını gerçekleştirmek için birbirine uyumlu olarak işletilip yöneltme sürecidir (Doğan,1997:37). Güdüleme, örgütün ve bireylerin ihtiyaçlarını tatminle sonuçlanacak bir iş ortamı yaratarak bireyin harekete geçmesi için etkilenmesi ve isteklendirilmesi sürecidir. Örgütte kişiler işlerini etkili ve verimli bir biçimde başarmak için güdülenmelidir (Can,2002:187).

Yöneticilerin karar verme, planlama, örgütleme ve denetim süreçlerinde gereksinim duydukları verilere çok daha hızlı ulaşabilmeleri, verilerin kalitesi ve güncelliği okulun eğitsel ve yönetsel amaçlarını gerçekleştirmelerine yardımcı olacaktır. Bu da iyi bir şekilde düzenlenmiş bilişim sistemi ile sağlanabilir.

1.2.Problem Cümlesi

Etkin okul yönetiminde yönetim süreçleri bakımından, okul yöneticilerinin bilişim sistemlerine yönelik görüşleri nasıldır?

1.3.Alt Problemler

1-İlköğretim ve ortaöğretim yöneticilerinin; karar verme, planlama, örgütleme, denetim sürecinde, bilişim sistemlerine yönelik görüşlerinde farklılık var mıdır?

2-Müdür ve müdür yardımcılarının; karar verme, planlama, örgütleme, denetim sürecinde, bilişim sistemlerine yönelik görüşlerinde farklılık var mıdır?

3-Yöneticilerin cinsiyetlerine göre; karar verme, planlama, örgütleme, denetim sürecinde, bilişim sistemlerine yönelik görüşlerinde farklılık var mıdır?

4-Yöneticilerin mesleki kıdemlerine göre; karar verme, planlama, örgütleme, denetim sürecinde, bilişim sistemlerine yönelik görüşlerinde farklılık var mıdır?

5-Yöneticilerin branşlarına (Sosyal Bilimler-Fen Bilimleri) göre; karar verme, planlama, örgütleme, denetim sürecinde, bilişim sistemlerine yönelik görüşlerinde farklılık var mıdır?

6-Yöneticilerin öğrenimlerine göre; karar verme, planlama, örgütleme, denetim sürecinde, bilişim sistemlerine yönelik görüşlerinde farklılık var mıdır?

1.4.Sayıtlar

Bu çalışmada araştırma kapsamındaki katılımcıların;

a-Görüşlerini objektif olarak ortaya koydukları,

b-Araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama aracının okul yöneticilerinin yönetim süreçleri açısından, bilişim sistemlerine yönelik görüşlerini tam olarak ölçebileceği,

c-Araştırmaya katılan okul yöneticilerinin veri toplama aracına içten cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.5.Sınırlamalar

1-Araştırma 2004-2005 öğretim yılında Kırıkkale il merkezinde bulunan ilköğretim ve orta öğretim okullarındaki, 73 okul müdürü, 139 müdür yardımcısı olmak üzere toplam 212 yönetici ile sınırlıdır

2-Yöneticilerin bilişim sistemi kullanmalarına ilişkin görüşlerine ilişkin veriler araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama aracımda yer alan maddelerle sınırlıdır.

3-Araştırma, okul yöneticilerinin yönetim süreçleri bakımından bilişim sistemine yönelik görüşlerinin belirlenmesi “karar verme”, “planlama” “örgütlenme” ve “denetim” süreçleri ile sınırlıdır.

1.6.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada etkin okul yönetiminde karar verme, planlama, örgütlenme, denetim süreçleri bakımından, bilişim sistemine yönelik olarak okul yöneticileri görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak ileride yapılacak olan araştırma ve uygulamalara yönelik

geliştirilecek önerilerle okul yöneticilerinin daha verimli görev yapmalarına katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Ayrıca, elde edilen sonuçların söz konusu alanda yapılacak diğer bilimsel araştırmalara veri sağlaması da amaçlanmaktadır.

1.7.Araştırmanın Önemi

Bir okulun amaçlarını gerçekleştirmede, okul yöneticileri büyük bir paya sahiptir. Kuşkusuz okulda eğitim-öğretim ortamının oluşturulmasında, yöneticinin yönetim süreçlerini etkili bir şekilde uygulaması gerekmektedir.

Günümüzde, bilişim sistemlerinin okullarda yönetim açısından, yadsınamaz yararları olabileceği söylenebilir. Okul yöneticisi bilişim sistemlerinden yararlanarak planlama, örgütleme, koordinasyon, yürütme ve denetim sorumluluklarını daha etkin bir şekilde gerçekleştirebilir. Böylece zaman, işgücü ve finanssal kaynaklar açısından tasarruf edilebilir ve az girdilerle en üst düzeyde verim elde edilebileceği gibi, okulun geleceğine ilişkin önlemler alınabilir. İlköğretim ve ortaöğretim yöneticilerinin, bilişim sistemine yönelik görüşlerinin betimlenmesi ve öneriler sunulması, bilişim sistemlerinin okullarımıza yerleşmesi veya daha işlevsel kullanılmaları ile okulun etkili kılınması bakımlarından önem arz etmektedir.

1.8.Tanımlar

Bilişim sistemi: Bilgini toplanması, işlenmesi, değerlendirilmesi, saklanması, erişilmesi ve dağıtılmasında hizmet eden teknolojileri (bilgisayar, veri toplama araçları, ağ ve iletişim araçları, yazılım geliştirme araçları) uygulama, hizmetlerin (bilgi işlem, uygulama yazılımı geliştirme, bilgi bankaları ve bilgi erişim hizmetleri v.b.) bütünü ve sistem üzerindeki bilgilerin tamamını içermektedir (Sarıhan 1998,167).

Bilgi Teknolojileri: Bilginin toplanması, çoğatılması, işlenmesi, yayılması ve korunmasında yardımcı olan araçlar bilgi teknolojisi olarak tanımlanmıştır (Akkoyunlu, 1998).

Bilgi: Verinin işlenerek karar verici için anlamlı ve kullanışlı hale gelmesidir(Hoşcan ve diğerleri, 2004:276).

Yönetim Bilişim Sistemi: YBS, bir işletmede, yöneticileri zamanlı ve etkili bilgi ile donatabilme amacıyla geliştirilen bilgisayara dayalı bütünleşik bilgi işleme yöntemlerinin tümüdür (Gökçen, 2002:46).

Okul Yöneticisi: Müdür ve müdür yardımcıları bu çalışmada okul yöneticisi olarak ele alınmıştır.

Müdür : Resmi yada özel bir okulun, yönetim işlevlerini ve yönetim süreçlerini işletmeye yeterli olacak nitelikte olan ve eğitim örgütünü, amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte yöneten kişidir (Oğuzkan,1993:166).

Müdür Yardımcısı: Okulda türlü eğitim ve öğretim etkinliklerini yönetmeliklere göre yürütülmesinden ve bütün çalışmaların okulun amacına uygun olarak düzenlenmesinden sorumlu olan yönetmen bulunamadığı zaman onun yerine bakan yönetici kişidir (Oğuzkan,1993:166).

Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumluluğu

Madde 60 — İlköğretim okulu, demokratik eğitim-öğretim ortamında diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetilir. Okul müdürü; ders okutmanın yanında kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak görevlerini yürütmeye, okulu düzene koymaya ve denetlemeye yetkilidir. Müdür, okulun amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirmesinden sorumludur (MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliği).

Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumluluğu

Madde 62 — Müdür yardımcıları, ders okutmanın yanında okulun her türlü eğitim-öğretim, yönetim, öğrenci, personel, tahakkuk, ayniyat, yazışma, eğitici etkinlikler, yatılılık, bursluluk, güvenlik, beslenme, bakım, koruma, temizlik, düzen, halkla ilişkiler gibi işleriyle ilgili olarak okul müdürü tarafından verilen görevleri yapar. Bu görevlerin yapılmasından ve okulun amaçlarına uygun olarak işleyişinden müdüre karşı sorumludurlar (MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliği)

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde yönetim ve eğitim yönetiminin tarihçesi ve tanımı, etkili okul yönetimi, yönetimde bilginin kullanımı ve yöneticinin bilgi gereksinimi, bilgi teknolojileri, bilgi yönetimi, bilgi yönetiminin basamakları, yönetim bilişim sistemleri, eğitim yönetiminde bilişim sistemi kullanımı, okul yönetiminde bilişim sistemi kullanımı açıklanmaktadır. Ayrıca yönetim bilişim sistemlerinin yönetim süreçleri üzerine etkileri başlığı altında yönetim süreçlerinden karar verme, planlama, örgütlenme ve denetim süreçleri ele alınmıştır.

2.1.YÖNETİMİN TARİHÇESİ VE TANIMI

Yönetim, endüstri devrimi ile ortaya çıkmış yeni bir kavram değildir. Yönetimin insanlık tarihi kadar eski bir kavram olduğunu ortaya koyan çalışmalar vardır. İnsanoğlu, tarihinin başlangıcından beri gruplar halinde yaşamış ve yönetilmiştir. Toplu halde yaşamaya başladığı günden bu zamana kadar geçen süreç içinde dağınık da olsa bir takım yönetim işlevlerinin izlerini görmek mümkündür (Plunket ve Attner, 1992:5). Arkeolojik çalışmalar sonucunda bulunan ve M.Ö. 3000 yılını veren bazı kil tabletler Sümerlerdeki iş, anlaşma ve kurallarına işaret etmektedirler (Mescon ve diğerleri, 1988:39). Ayrıca eski Mısır'dan ve Babil' den kalan tabletler ve eski Yunan ve Roma yazmaları da yönetim sanatı ile ilgili kayıtlar ve tavsiyeler içermektedir (Plunket ve Attner, 1992:5). Günümüze kadar gelebilmiş öyle eserler vardır ki, o dönemlerde de yönetim faaliyetlerinin olduğunu açık delilleridir. Örneğin, Babil' in asma bahçeleri, Machu Picchu' nun İnka şehri ve Mısır'ın piramidleri ancak koordineli organize edilmiş bir çalışmayla, yani bir yönetimle ortaya konabilecek eserlerdir (Mescon ve diğerleri, 1988:39).

Endüstri devrimi öncesi organizasyonel hayat askeri güçlerin, dini kuruluşların ve üst tabaka sayılan hakim sınıfın denetimi altındaydı. O dönemde yaşamış olan toplumların ekonomik varlıkları ve yaşam tarzları tarıma ve kol gücüne dayalı olduğu için komplike yönetim metotlarına pek ihtiyaç yoktu (Rue ve Brays, 1980). Ancak bazı organizasyonlarda yönetim zamanla daha belirgin ve kapsamlı bir hal almıştır ve bu organizasyonları hem daha güçlü hem de uzun ömürlü hale getirmiştir. Yüzyıllar boyu varlıklarını sürdürmüş ve dünyaya hükmetmiş olan iki büyük imparatorluk olan Roma İmparatorluğu ve Osmanlı İmparatorluğu buna en uygun iki örneği teşkil etmektedirler. Bu geniş ve başarılı imparatorluklarda o dönemin yönetim uygulamalarının hemen her temel faaliyetini görmek mümkündür.

Görüldüğü gibi yönetimin başlangıcını binlerce yıl öncesine kadar götürmek mümkündür. Ancak antik çağlardaki ve geçmişteki yönetim ve örgüt yapıları günümüzdeki yönetim yaklaşım ve uygulamalarından farklıdır. Organizasyonlar insanlık tarihi kadar eski olmalarına rağmen 20. Yüzyıl öncesine kadar bu organizasyonların faal olarak nasıl ayakta durdurulması konusunda ilgili sistemli bir düşünce, yaklaşım yoktu. İnsanlar organizasyonlarla para kazanmak veya politik güç elde etmek amaçlı ilgileniyorlardı, kimse onları yönetmekle ilgilenmiyorlardı (Mescon ve diğerleri, 1988:40). Toplumlar genişledikçe, organizasyonlar büyüdükçe ve organizasyon yapıları karmaşıklaştıkça yönetim yeni bir süreç içine girmiş ve yönetimle ilgili daha ciddi, profesyonelce ve kapsamlı yaklaşımlar sergilenmeye başlanılmıştır (Plunket ve Attner, 1992:21).

Yönetimin ayrı bir bilim dalı olarak incelenmesi son yüzyılın bir ürünüdür. Ure ve Babbage'nin 1830'larda yazdıkları yönetim alanının başlangıcı olarak kabul edilebilir. Bu yıllarda ve 9. Yüzyılın geri kalan bölümünde bölük pörçük katkılara rastlanmakla birlikte sistemi gelişmenin başlangıcını bu yüzyılın sonlarına ve 20. Yüzyılın başlarına, klasik okul diye adlandırılan çalışmalara dayandırılmaktadır (Can, 2002:31). Yönetim bilimleri, insanlığın yüzyıllar süren çabasıyla ürettiği ve geçerliğini yitirmeyen yönetsel bilgilerin sistemleştirilmesiyle oluşmaktadır (Başaran, 1996:135).

Yönetim bilimciler, yönetimi farklı biçimlerde tanımlamışlardır. Bu tanımlardan bazıları şu şekildedir:

Yönetim, belirli amaçlara ulaşabilmek için insanlara iş yaptırabilme, onların yaptıkları işlerde işbirliğini gerçekleştirebilme ve koordinasyonu sağlama faaliyetleridir. Yönetim her şeyden önce bir iş ve faaliyettir. Diğer yandan bir organizasyondaki görev, sorumluluk ve ilişkiler setidir (Alkan,2001:332).

Yönetim, hedef ve politikalar belirleme, planlama, örgütleme, işgörenleri etkin hale getirme, süreçleri kontrol etme ve hepsinin birlikte meydana gelmesi ile hedeflere ulaşma süreci olarak tanımlanabilir (Celep, Çetin, 2003:19). Diğer bir deyişle yönetim, bir grup insanı belirlenmiş amaçlara doğru yönlendirme aralarındaki iş bölümü, iş birliği ve koordinasyonu sağlama çabalarının toplamıdır. Yönetim, yönetici ve yönetilenler arasında ahenk, uyum ve haberleşmeyi gerektirir. Amaca birlikte ulaşmanın temel koşulu budur (Eren, 2001:3).

Yönetim bilimi, eldeki kaynakların en verimli biçimde kullanılmasını öğreten bilgi dalı olarak da tanımlanmaktadır. Kaynak kapsamına insan gücü, para, zaman, malzeme ve yer gibi unsurlar girmektedir. Bu unsurların en verimli biçimde kullanılma usullerini bulmak yönetim biliminin amacıdır. İyi bir yönetimin amacı, az insan, az para, az malzeme, az zaman ve az yer kullanarak daha çok verim elde etmektir. Bir başka deyimle kaynak israfına yer vermeden, elimizdeki olanakları en iyi biçimde kullanarak, işlerin daha basit, daha ucuz ve daha iyi yapılmasını sağlamaktır (Tortop ve Diğerleri, 1999:7). Yönetim; insanların işbirliği yapmasını ve onların belli bir amaca doğru yöneltmesini sağlayan faaliyet ve çabaların tümüdür. Bu faaliyetler planlama, organizasyon, yöneltme, koordinasyon ve kontrol fonksiyonlarından oluşan karmaşık bir bütündür (Çoban, 1997:122).

Kurumun performansını ve sonuçlarını, kurum içinde ve dışında, kurumun kontrolünde veya kontrolü dışında etkileyen her şey yönetimin ilgi ve sorumluluğu dahilindedir (Drucker, 2000:49). Yönetim, bir işi çekip çevirmek, idare etmek sanatıdır. İnsanın varolduğu günden beri; sosyal ve ekonomik muhtevası ile en küçük

toplum olan ailenin yönetiminden tutun da, bütün toplulukların çekip çevrilmesi, işlerinin düzenli şekilde ve istenen amaca ulaşacak biçimde yapılması, idare edilmesi olagelmıştır (MEB, 1997:1).

Yönetim maddi ve manevi imkanları, zaman ve insan unsurunu amaca en uygun biçimde kullanabilmek sanattır. Bu sanat; özünde, sosyal, ekonomik ve kültürel ortama büyük ölçüde bağlıdır. Bir de etkilemek ya da eğitilmek istenen insan olunca, her an ve her ilişkide yeniden yaratıcılık gerektirir (Kodamanoğlu, 2001:391). Yönetim, evrensel bir süreç, toplumsal yaşam kadar eski bir sanat, gelişmekte olan bir bilimdir. Süreç olarak yönetim, bir takım faaliyet ve fonksiyonları, sanat olarak yönetim, bir uygulamayı, bilim olarak yönetim de sistematik ve bilimsel bilgi topluluğunu ifade eder (Demirtaş, 2004).

Simon'a göre yönetim işlerin yapılmasını sağlama sanattır. Ancak hiçbir eylem karar vermeden yapılamaz. Bu yüzden, yönetim kuramı yapma kadar karar verme süreciyle de ilgilenmelidir.karar verme yönetimin kalbidir (Kaya, 1993:41).

Dimock ise, “ne yapılacak?” ve “nasıl yapılacak?” sorularına verilecek yanıtların yönetim denen bir sentezi oluşturduğunu ileri sürmektedir. “ne yapılacak?” sorusunun yanıtı ise ortak programların başarıyla işe dönüştürülmesini sağlayan yönetim ilkelerini ve tekniklerini içerir (Kaya, 1993:41).

Bir başka deyişle yönetim, başında bulunduğu örgütün amaçlarını başarıyla gerçekleştirmekle yükümlü olan bir araçtır ya da araçlarla ilgilidir (Kaya, 1993:42). Yönetim, bir örgütü amaçlarına ulaştıracak işleri yapmak için bir araya gelen insanları örgütleyip eşgüdümleyerek eyleme geçirme sürecidir (Başaran, 2000b:14).

Yönetim için farklı yaklaşım ve ifadelerle yapılan tanımların ortak olan yönleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir. a) Örgütü saptanan amaçlara ulaştırma ve amaçlarına uygun biçimde yaşatma, b) İnsan ve madde kaynaklarını sağlama ve etkili biçimde kullanma, c) Örgüt için belirlenen politika ve kararları uygulama,

işlerin yapılmasını sağlama, d) Örgüt çalışmalarını izleme, denetleme ve geliştirmedir. Bir kurumda neler yapılacak ve nasıl yapılacak sorularına verilecek cevaplar yönetim denilen bir sentezi oluşturur. Burada neler yapılacaktır sorusunun cevapları yönetim biliminin konu alanını ve nasıl yapılacaktır sorusunun cevabı ise yönetim ilke ve tekniklerini kapsar (Taymaz, 1995:15).

Yönetim, “Belirlenmiş amaçlara ulaşmak için insanların örgütlenmesi ve bu amaca doğru işbirliğinin sağlanması iş ve çabalarının bütünüdür” diye tanımlanabilir.

Bu tanımdan çıkarabileceğimiz özellikler şöyle sıralanabilir (Onal, 1998:10):

- Birden çok insanın varlığı gereklidir.
- Sağlanan işbirliği belirlenmiş doğrultusunda yönlendirilir.
- Bu insanlar arasında işbirliği sağlanmalıdır.
- Bu çabalar amaçlara uygun olarak kurulmuş örgütlerin çatısı altında yürütülür.

4.2.EĞİTİM YÖNETİMİ TARİHÇESİ VE TANIMI:

Eğitim yönetimi, okul müdürü eğitim müdürü, müfettiş ve teftiş gibi kavramların ilk kez eski Romalılar tarafından kullanıldığı ve çeşitli toplumlarda, eğitim alanında örgütlenmenin ve yönetim tarihinin çok eski olduğu bilinmekle birlikte, eğitim yönetiminin bir bilim dalı olarak gelişmesi kamu yönetimi ve genel yönetim bilimlerinden de çok sonra başlamıştır. Gerçekte; eğitim yönetimi yeni bir bilim dalıdır (Kaya,1993:46).

Eğitim yönetimine kuramsal bakış gerektiği 1916 yılında P.R. Mort tarafından anlaşılmıştır. Mort, bu alanda kapsamlı bir kuram olmadığından, işlerin parmak hesabıyla yapıldığından yakınmıştır. Mort'un geliştirdiği ilkeler insanın önemini vurguluyor, eğitim eylemlerine çevrenin katkısını ve yönetimde sadeliği gerekli görüyordu. 1950'lerde yönetim biliminin yaygınlaşması ve çeşitli ülkelerde Birleşmiş Milletler Örgütü'nün desteğiyle kamu yönetimi enstitülerinin açılması, eğitim alanında uzmanlaşmanın önem kazanması ve mesleklaşma eğilimleri eğitim

yönetimi biliminin gelişmesini hızlandırmıştır. Eğitim yönetiminin sosyal süreç olarak sistematik incelenmesi 1960'larda tam anlamıyla ilerlemiştir (Kaya,1993:46-47).

Eğitim yönetimi, hem eğitim bilimlerine hem de yönetim bilimlerine bağlı bir alandır. Eğitim yönetiminin eğitim bilimlerine bağlılığı, eğitim alanında uygulanan bir yönetim türü olmasından; yönetim bilimlerine bağlılığı ise, yönetim alanında elde edilen sistemli bilgileri eğitime uygulamasından doğmaktadır (Başaran, 1996:135). Bir başka deyişle eğitim yönetimi, toplumun eğitim gereksinimlerini karşılamak üzere kurulan eğitim örgütünü, önceden belirlenen amaçları gerçekleştirmek için, etkili işletmek, geliştirmek ve yenileştirmek sürecidir (Demirtaş, 2004). İnsan boyutundan eğitim yönetimine bakıldığında “insan davranışlarında istenilen davranış değişikliğini sağlamak için madde ve insan gücü kaynaklarını kullanma sürecidir” olarak tanımlanabilir (Çelik, 2000:28).

Eğitim yönetimi, kamu yönetiminin özel bir alanı olarak düşünülebilir. Gerçekte, eğitim faaliyetleri, özel sektöre bırakıldığı durumlarda bile, devletin denetim ve gözetimi ile sınırlandırıldığı için bir kamu görevidir (Kaya, 1993:43).

Eğitim yönetimi ve onun daha sınırlı bir alanda uygulanması olan okul yönetiminin temel amacı, ilgili olduğu eğitim örgütünü eğitim politikaları ve örgütün amaçları doğrultusunda yaşatmak, etkili bir biçimde işler durumda tutmaktır(Kaya, 1993:43-44). Yönetimin görevinin örgütü amaçlarına uygun olarak yaşatmak olduğu düşünülürse okul yönetiminin görevi de okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır. Yönetim için yapılan çok yönlü tanımlar yöneticilere çok çeşitli yetki ve sorumluluklar yüklemektedir. Bunlar eğitim yönetiminin, buna bağlı olarak da okul yönetiminin değerini yükseltip bir o kadar önemini de artırmaktadır (Hoşgörür ve Yoncalık, 2004:360).

Örgütsel etkililiği sağlamak yönetimin görevidir. Bu görevi yerine getirmesi için yönetimin de etkili olması gerekir. Etkili bir yönetim, örgütsel liderlik niteliklerini taşıyan, sürekli olarak kendini yenileyen yöneticilerce yapılabilir

(Demirtaş, 2004). Eğer bir okul, örgütsel, yönetsel ve eğitsel amaçlarını, planlanan (tasarlanan ya da umulan) düzeyde gerçekleştirebilirse etkili olur (Başaran, 2003).

2.2.1.Etkili Okul Yönetimi

Okul yöneticiliği, eğitim yöneticiliğinden ayrı bir meslek olarak düşünülebilir. Çünkü okul yöneticilerinin yeterlilik alanları eğitim yöneticilerinden farklıdır. Okul örgüt ve işleyiş olarak eğitim yönetiminin bağımlı değişkeni konumundadır. Üst düzeyde eğitim politikalarını, planlarını belirleyen; orta kademedede bunları yorumlayan eğitim yöneticileridir. Ancak bütün bunların uygulanmasını gerçekleştirip sistemin geri beslemesini sağlayanlar ise ilk düzeydeki okul yöneticileridir (Açıkalm,1998:3).

Eğitim yönetiminin amacı, okulda yada eğitim örgütünde, eğitimin nicelikçe ve nitelikçe artmasını sağlamaktır. Okulun örgütsel amacı kapsamındaki eğitim hizmetleri, düşüncesi ve malların en yüksek düzeyde gerçekleştirilmesinden yönetmen sorumludur (Başaran, 1993).

Eğitim yönetmeni, yönettiği eğitim örgütünde ya da basamağında şu görevleri yapar (Başaran, 2000a:84):

1-Eğitim yönetiminin işlevleri olan, eğitim programlarını, öğrenci işlerini, işgören hizmetlerini, bütçe işlerini ve okulun genel hizmetlerini, okulun örgütsel ve eğitsel amaçlarını etkili biçimde gerçekleştirecek düzeyde yönetir.

2-Etkili bir eğitim yönetimi için yönetim iş ve işlemlerini planlar; okulun tüm kaynaklarını ve güçlerini örgütler ve eşgüdümle; okulun işgörenleri ile etkili iletişim yapar; okulu amaçlarından saptırmamak ve etkili çalışmasını sağlamak için eylem, iş ve işlemleri denetler.

Okul yöneticileri küreselleşme, bilişim teknolojisi, öğrenen organizasyonlar, toplam kalite yönetimi gibi yeniliklerin karşısında yeni roller üstlenmek durumunda kalmışlardır. Geleceğin yetişkin bireylerini bilgi toplumuna taşıyacak olan okul yöneticisi kendini sürekli geliştirmek iyileştirmek zorundadır (Çelik 1996).

Okulun yapı ve yönetiminde meydana gelen değişimler kuşkusuz okulu yöneten yöneticinin rollerini de önemli ölçüde değiştirmektedir. Okul yöneticisi küreselleşme , enformasyon teknolojisi, örgütsel öğrenme ve toplam kalite yönetimi gibi yeniliklerin karşısında yeni roller üstlenmek zorunda kalmıştır. Bu da her şeyden önce yeni bir misyon, vizyon ve liderlik davranışını gerektirir (Çelik,2000 s.144).

Eğitim yöneticilerinin değişim olgusunu doğru algılamaları gerekmektedir. Geleceğin daha belirsiz hale geldiği bu ortamda, dün geçerli olan bilgi ve deneyim, bir gün sonra eskiyebilmektedir. 21. yüzyılın örgütleri bu gerçeği kabul etmeli ve çalışanlarının tamamının katılımı ile bir sürekli öğrenme ve davranışlar geliştirme sistemi kurmalıdır (Düren, 2000: 124).

Yönetici, örgütün amaçlarının gerçekleştirilmesinde çok önemli bir işleve sahiptir. Okul örgütü içinde “Bir okul, ancak müdürü kadar iyidir.” söylemi sıkça duyulmakta; çevre toplumunun okula ilişkin algısında, müdürün kimliğiyle simgelenen yönetsel yeterlik etkili olmaktadır (Aksu,2004:3-4).

Örgütler açısından etkililik, örgütle ilgili amaçlar, işlevler, süreçler, sonuçlar, kaynaklar ve çevre yönlerinden yaklaşıldığında farklı biçimlerde tanımlanabilmektedir. Buna göre örgütsel etkililik, örgütsel amaçları ve işlevleri gerçekleştirme düzeyi, örgütsel-yönetsel süreçlerin beklentileri karşılama düzeyi, örgütün çevreden kaynak sağlama yeteneği, örgütsel çıktılar yönünden sağlanan başarı düzeyi, örgütün çevreye uyum sağlama durumu, çevresel beklentileri karşılama yeteneği biçimlerinde tanımlanabilmektedir (Balcı ve diğerleri, 2004:123).

Bir okul planlanan örgütsel amaçlarını gerçekleştirebildiği oranda etkilidir. Yönetim, okulun üreteceği eğitimi nicelikçe ve nitelikçe artırdığı oranda etkililiğini yükseltir. Yönetimsel amaçlar, bir yandan örgütsel amaçların gösterdiği nicelik ve nitelikte öğrenciyi gereken süre içinde yetiştirmeyi, öbür yandan bunların niceliğini ve niteliğini artırmayı kapsar. Bunun için eğitim yönetmeni hem eğitimi yaymak hem de eğitimin niteliğini yükseltmek zorundadır (Başaran, 2000a:14).

Başarılı okul yöneticileri kendini problem çözen kişi olarak tanımlamaktadırlar. Buna ilave olarak başarılı okul yöneticilerini kuvvetli iletişim becerisine sahip, çalışanlarına kişisel problemlerinde yardımcı olan insanların duygularını ve enerjilerini verimli olmaya yönlendiren bir okul iklimi yaratan kişiler olarak betimlemektir. Bu ise bize bilgi çağındaki yöneticilerin okulun amaçlarını gerçekleştirirken, iş görenlerinin sorunlarını ve bireysel özelliklerini dikkate alarak amaçlara ulaşma yolunda etkinlikler belirlemeye çalışmalarını gerektiğini göstermektedir (Cerit, 2001:43).

Toplumsal değişimler ve gereksinimlerle başa çıkmak için okulu yeniden yapılandıracak; toplumun gereksinimlerini karşılamak için okulun işlevlerini yerine getirecek; örgütsel etkililiği sağlayarak okulun toplam niteliğini artıracak olan kişi, yönetmendir. Başka bir deyişle eğitim yönetmeni, okulun ortamını geliştirecek ve çevreyle okulun etkileşimini yönetecektir (Başaran, 2000a:80).

Okulların etkili olmaları, yani önceden belirlenen amaçlarına ulaşabilmeleri büyük ölçüde okuldaki etkinliklerin, eğitim ve öğretim programının yürütülmesinden sorumlu olan müdürlerin etkili olmalarına bağlıdır. Okullardaki en basit etkinlikler bile rastlantıya bırakılmayacak ve özenle planlanacak kadar önemlidir. Bu durum eğitim yöneticilerine önemli sorumluluklar yüklemektedir. Etkili okulla ilgili araştırmalar, okul yöneticisinin etkili okulun kritik önemdeki etkenlerden birisi olduğunu göstermektedir (Balcı, 1993: 23).

Etkili okulu oluşturma ve sürdürmede, yöneticinin bir eğitim ve öğretim lideri olarak önemli bir yerinin olduğu, bir çok araştırmacının üzerinde birleştiği bir

konudur. Okul yöneticilerinin başlıca yönetim alanları, eğitim-öğretim sürecinin yönetimi, insan kaynağının yönetimi, fiziki kaynakların yönetimi, dış çevrenin yönetimi, okul kültürünün ve değişiminin yönetimi olmak üzere beş boyutta toplanabilir (Balcı ve Diğerleri, 2004:126). Okulda öğrenmeye elverişli bir ortamın yaratılması ve sürdürülmesi etkili bir yönetimle sağlanabilir. Eğitim işgörenlerinin etkili bir yönetimi gerçekleştirebilmeleri için de yönetim teknolojisini kullanmaları gerekir (Başaran, 1996:134).

Modern okulda; okul günün her saatinde açık olan aktif öğrenmenin gerçekleştiği, öğrencilerin, öğretmen, yönetici ve diğer görevlilerle çevre halkının da öğretmen ihtiyacını karşılayan bir bilgi organizasyonu olmak durumundadır. Bilgi toplumundaki okul modelinde, okulların klasik “öğreten kurum” anlayışından “öğrenen kurum anlayışına geçmesi gerekir. Böylece eğitimin belli bir zaman süreci içinde değil, sürekli devam etmesi sağlanacaktır (Fındıkçı, 1996:140).

Örgütü amaçlarına göre yaşatmak, insan ve madde kaynaklarını en verimli biçimde kullanmakla gerçekleşmektedir. Bundan dolayı örgüt yönetiminde bilgisayar teknolojisinden faydalanmak gerekmektedir. Bunun yapılması ise yönetim bilişim sistemi kullanmayı gerektirmektedir. Yani yöneticilerin bilgiyi kullanmaya ihtiyacı vardır.

Örgütün amaçladığı sonuçlara ulaştırılmasını sağlama, etkin yöneticinin temel özelliği olarak belirlenmiştir (Fındıkçı, 1994:94).

2.3.BİLGİNİN TANIMI

Bilgi, insanların etrafındaki dünyayı şekillendirme, onu sınıflandırma ve belirli biçimlerde bu dünyayı yorumlama gereksinimidir. Temel olarak insanların yaşamlarındaki belirsizliği azaltma gereksinimidir (Celep, Çetin, 2003:9).

Çok boyutlu bir kavram olan bilgi, sıkça veri kavramı ile karıştırılmaktadır. Bu nedenle veri, bilgi, bilişim sistemleri ve teknolojileri ilgili gelişmeler sonucunda literatüre girmiş bulunan üst bilgi kavramlarına yüklenen anlamların açıklığa kavuşturulması gerekmektedir (Tekin ve diğerleri, 2003:2).

Veri, işlendiğinde bilgi haline getirilebilecek ve sonuçlar çıkarılabilecek kişilerle, yerlerle, olaylarla, süreçlerle ve fikirlerle ilgili ham olgulardır. Bu bağlamda, veri şu anda gerçekleşen ve geçmişteki gerçekleşmiş bulunan sürekli olaylarla ilgili ham gerçekleri kapsamaktadır. Bilgi ise, verilerin analiz edilerek karar vermek için anlamlı ve kullanılabilir bir hale getirilmesidir (Tekin ve diğerleri., 2003:2).

Verinin işlenerek belirli bir amaca yönelik olarak anlamlı hale getirilmesi sonucu elde edilen bilgi, başka birim (şahıs ve örgüt) için veri olabilir (Reynolds, 1999:30).

Bilimsel bilgi (scientific knowledge), bilinti(information) ve veri (data) örgütün en önemli girdisidir; örgütün bütün etkinliklerinin, yönetimin tüm eylemlerinin kaynağıdır; yönetim için en önemli bilişim gücüdür. Örgütün etkili olabilmesi, bu bilişim gücünün, örgütün içinde etkin olarak dolaşmasına bağlıdır (Başaran, 2000b:64). Bilgi, insanın zihinsel, psikolojik ve sosyolojik yeteneklerini kullanmasına yol açmaktadır (Şanal M.1999:212-213). Bir süreçten geçirilmiş anlamlı veriler toplamına verilen ad olarak bilgi, rasyonel bir karar vermek için gerekli bir araç ya da kaynaktır (Bayraktar, 2004).

Bilginin toplanması ve elde edilmesi iki bakımdan önemlidir. Birincisi bu bilgiler yeni bilgi üretilmesinde kullanılacaktır. İkincisi şayet bu bilgiler şirket açısından yeni iş ve mevcut bir problemin daha etkili biçimde çözülmesi veya bir sürecin iyileştirilmesi gibi değer ifade eden bir sonuç doğuruyorsa organizasyon açısından yeni üretilmiş bilgi kadar kıymetliydi. Organizasyonlar iç ve dış çevrelerinden elde ettikleri enformasyonu mevcut bilgi birikimleri, tecrübeleri, değerleri ve kurum gelenekleriyle harmanlayıp, örgütsel bir öğrenme sürecinden

geçirmek suretiyle bilgiye dönüştürürler. Kurumun bilgi tabanının bir parçası haline gelen söz konusu bilgi, kurum açısından yeni ve kuruma özel bir nitelik taşır (Zaim 2004).

Bilginin ve bilgi toplumunun temel dinamiği insandır. Başarılı her çalışma, her başarılı buluş insan tarafından ve yine insana hizmet amacı ile gerçekleştirilmektedir. İnsanın hünerleri ve becerikli olma güdüsü ile donanık hayat mücadelesi, bilim ve teknoloji geliştikçe güçlenmekte, giderek karmaşıklaşan ortamda insan daha farklı ve daha üstün nitelikler kazanmak durumunda kalmaktadır (Akgül,2002:14).

Bilgi çağında örgütlerde, yönetsel egemenliğin ve yönetsel erkin başlıca kaynağı bilgi olacaktır (Başaran, 2000b:22).

2.3.1.Yönetimde Bilgi Kullanımı

Yönetimde bilgi, belirli amaçlara ulaşmak veya belirli bir anlayışı geliştirmek için verilerin ya da ham bilgilerin bir takım işlemler sonucunda yöneticiler için faydalı biçime sokulmuş şeklidir. Bu tanımdan bilginin bir dönüşüm prosesinin sonucu olduğu görülmektedir. Şu halde ham maddenin bir üretim prosesi sonunda ürün haline dönüştürülmesine benzer biçimde, veri ya da işlenmemiş bilgiler de veri işleme prosesi sonucu bilgiye dönüştürülebilir. Bu arada üretim prosesi sonucunda elde edilen ürünler satılıp, değerlendirilmedikçe bir yarar sağlamadığı gibi veri işleme prosesi sonunda elde edilen bilgi de yerinde kullanılmayıp, yönetim faaliyetleri ve karar almayı desteklemedikçe bir değer kazanamayacaktır (Gökçen, 2002:14).

Bilginin her geçen gün değerinin açığa çıkması, işletmelerin dikkatlerini bilginin yönetimine odaklanmaya yönlendirmektedir. Bilgi edinmeyi, bilgiden yararlanmayı öğrenip işine bu bilgiyi katabilen işletmelerin başarılı olmaması için hiçbir neden bulunmamaktadır. Bilgiyi ve entelektüel sermayeyi etkin bir şekilde yönetme, rekabet avantajı sağlar (Akpınar, 2004).

2.3.2.Yöneticinin Bilgi Gereksinimi

Bilgi, haber verir, yönlendirir, belirsizliği azaltır, daha fazla alternatif yaratır yada ilgisiz veya verisiz şeyleri ortaya çıkarmaya yardım eder, bireyleri etkiler ve onları yönlendirir. Özellikle, örgütler için bilgi, gelecekteki kötü haber ve tehlike sinyallerini erkenden vermesi açısından önemlidir (Akt: Çalışkan, 2001:9-10).

Bilgi destek sistemi kişi, makine, yöntem ve verilerden oluşan ve organizasyonun bilgi gereksinimini karşılamak üzere planlanmış olmalıdır.

Bilgi değerli ancak kolay elde edilemeyen örgütsel bir kaynaktır. “YBS damarlarsa, bilgi de kandır”. Örgütün sonuç alıcı girişimlerde bulunabilmesi yani yönetimin amaçlarını gerçekleştirebilmesi için sürekli kararlar alması gerekir. Alınan kararların isabetli olabilmesi, karar için kullanılan girdilerin ve bilgilerin nitelikli olmasını gerektirir (Çınar, 1996:60). Bilgi sistemleri, veriyi dönüşüm ve oluşum sürecinden geçirerek oluşturduğu bilgiyi yöneticiye sunar. Yönetici, yönetim sürecinin her aşamasında kesintisiz bilgi akışına gereksinim duyar (Efe, 2001:14).

Değişimin ivme kazandığı bilgi çağında bilgi; bireyler, örgütler ve toplumlar açısından stratejik bir değer olarak ele alınmakta ve bu bağlamda bilişim teknolojilerine verilen önem artmaktadır. Günümüzde bireyler, hangi konumda bulunursa bulunsun kendi ilgi alanına giren konularda bilgi sahibi olmak zorundadırlar. Bireyler günümüzde gereksinim duydukları bilgileri, kendi deneyimleriyle yada güvenilir bir kaynaktan öğrenerek sağlamaktadırlar. Değişimin her alanda yaygın biçimde yaşandığı bilgi çağını tarihsel dönemlerden ayıran temel fark, bilgiye erişimin günümüzde bilişim teknolojileri aracılığıyla daha hızlı, daha etkin ve daha kapsamlı biçimde gerçekleşmesidir (Tekin ve diğerleri, 2003:1).

Örgütün alt kademelerinde alınan kararları çok sayıda ve sürekli tekrar eden nitelikte olup, çoğunlukla bu kararlar programlanabilme özelliğine sahiptir. Bu

özellikleriyle alt kademede, daha çok ayrıntılı ve çoğunlukla örgüt içi bilgilere ihtiyaç duyulur. Buna karşın, üst düzeylerde politika geliştirme ve planlamaya yönelik programlanamayan kararlar alındığı için, daha çok özetlenmiş(örgüt içi ve dış kaynaklı) bilgilere gereksinim vardır (Bensghir, 1996:17).

Örgütlerin giderek daha fazla büyümeleri, gelişmiş bilgi ve iletişim ağları olmaksızın yönetilmelerini zorlaştırmaktadır. Bilgisayar destekli olmayan örgütlerin veri yönetiminde “desimal dosya sistemi” kullanılarak veriler arşivlenmektedir. Her birim, gereksinim duyduğu veri ve bilgileri dosyalayarak bürolarda tutarlar. Böylece aynı bilgileri içeren birden çok dosya tutulur. Bu durum bilgi tekrarı ve güncelleme sorunları yaratmaktadır. Ayrıca yöneticilerin daha kısa zamanda karar vermek zorunda oldukları, rekabet, işlenmiş bilgilerin bilgisayarlar aracılığıyla kısa zamanda elde edilebilmesi de YBS’ yi zorunlu kılmaktadır (Çınar, 1996:26).

Bilginin üretilmesi denildiğinde kısaca bir organizasyonun yeni ve faydalı fikirler ve çözümler üretebilme kabiliyetinden söz edilmektedir. Organizasyonlar geçmişteki ve halihazırdaki bilgi kaynaklarından elde ettikleri bilgileri çeşitli etkileşimler neticesinde yeniden yapılandırarak ve bu bilgileri yeni terkiplere tabi tutarak bilgi üretirler. Bu anlamda bilgi üretimi süreci, organizasyon yararına yeni bilgi üretilmesi ile ilgili tüm faaliyetleri kapsamaktadır (Zaim 2004).

Örgütün elinde çok miktarda veri bulunabilir. Veri, nicel değerler, işlem veya gerçekten belirtilen rastlantısal olmayan simgeler dizisidir. Veriler hammadDEDİR. Onun üretilip bilgiye dönüştürülmesi gerekir. Öte yandan üretilen bilgi aynı zamanda başka birimler için veri niteliği de taşırlar. Kısaca bilgiye, sorun çözme karar verme, planlama, araştırma, gelişmelerin farkında olma ve daha geniş insan topluluklarıyla iletişimde bulunma gibi nedenlerle gereksinim duyulur (Çınar,1996:60).

Eğitim yöneticisinin görevlerini etkili ve sorunsuz bir şekilde gerçekleştirebilmesi için gerekli bilgileri edinmesi gerekir. Bu bilgileri edinmenin ve elde etmenin en iyi yollarından biri bilgi destek sistemlerinin kurulmasıdır. Bilgi en çok okul yöneticileri için gereklidir. Bu sayede gelecek yılın bütçesini

hazırlayabilir, resmi bir raporu hazırlayabilir ve ya ders programı değişikliği isteyebilir. Bunun için gerekli olan ilk yönetim destek sistemi “yönetim bilişim sistemi” dir.

Yönetim, çalışmalarında bilgi ile beslenmelidir. Yönetim;

- Planlamanın bir temeli olarak, gelecek tahmini gereği, değerlendirme yapabilmek için çeşitli tekniklere,
- Amaçlara ulaşırken sergilenen başarımlar düzeylerinin sürekli denetimi için, veri güncellemesini sağlayan çeşitli sistemlere ihtiyaç duyar(Öztürk, 2001:41).

Okullar lider yöneticisinin uzman veya bilgi gücüne sahip olmasına gereksinim duyarlar. Bilgi kaynaklarını geliştiren ve yatırım yapan yöneticiler tüm etkinliklerde, bütçe uygulamalarında veya program geliştirmede okullarına daha iyi liderlik ederler ve yönetirler. Bu alanlarda iyi bir sorgulama yapabilmesi için okul içinde ve dışında neler olup bittiğine dair doğru bilgilere gereksinim vardır (Efe, 2001:45).

2.4.BİLGİ TEKNOLOJİLERİ

Bilginin toplanması, çoğaltılması, işlenmesi, yayılması ve korunmasına yardımcı olan araçlar bilgi teknolojisi olarak tanımlanmıştır (Samancı, 2000:7).

Bilişim teknolojisi, bir örgütün taşıdığı misyonu gerçekleştirmek için ihtiyaç duyduğu bilgiyi yönetecek kaynaklarla ilgili bir kavramdır (Griffin, 1996:667).

Bilişim teknolojisinin öncelikli temel amacı ise yönetim faaliyetlerinde ve karar almada, örgüt yapı ve işleyişini kontrol etmeye yardımcı olacak bilginin toplanması, işlenmesi ve iletilmesidir (İraz, 2004).

Bilgi teknolojisi, organizasyonları yeni bir yapılanmaya götürmekte, sınırlarını esnekleştirmekte ve işletme fonksiyonlarının farklı yer ve kaynaktaki iş ortakları tarafından yerine getirilmesi gibi, geleneksel organizasyonda görülmeyen bir durum yaratmaktadır (Mert,2004).

Bilgi teknolojisindeki gelişmelerin bilgi sistemlerinin gelişmesine olan katkıları, modern örgütlerde heyecan verici ve dinamik faaliyetler arasında yer almaktadır. Bilgi teknolojilerinin örgütlere sundukları stratejik avantajları değerlendirebilmede öncelikle bilgi sistemlerinin örgütlerde oynadıkları rolleri bilmek ve anlamak gerekir. Bilgi sistemleri örgüt yönetiminde en temel süreç olan karar alma işlevini desteklemek için vardır. Bilginin amacı, gelecekte ortaya çıkabilecek bir olay ya da durumla ilgili olarak belirsizliği azaltmak iken, bilgi sistemlerinin hedefi, en genel anlamda karar alma sürecinde gereksinim duyulan bilgileri sağlamaktır (Bensghir, 1996:41).

Bugünün yöneticileri bütün ihtiyaçlarında bilişim teknolojilerinden yardım almaktadırlar. Çünkü, işletmeleri bütün yönlerinden kuvvetli değişim rüzgarlarının etkisiyle sıklıkla değişime uğramaktadır. Organizasyonun stratejik amaçları ve iş süreçleri yöneticiler ve şirket üzerinde büyük baskı yaratmakta, onları önemli ve dinamik değişimlere uğratmaktadır (Yelkikalan, 1999:35).

Bilişim teknolojileri eğitime beş ayrı destek sağlamaktadır. Bunlar bilgi sunumu, iletişim, katılım, bilgi ve kaynak yönetimi, özel amaçlı öğretim ve öğrenme amaçları olarak sıralanabilir (Çalışkan,2001:15).

2.5.BİLGİ YÖNETİMİ

Bilgi yönetimi, örgütün deneyim ve yetenekleri aracılığıyla kazandığı ortak bilgiyi tanımlaması ve kullanmasıdır (Celep, Çetin, 2003:25).

Bilgi yönetimi, insanların yeterliliklerini, deneyimlerini, uzmanlıklarını, yeteneklerini, düşüncelerini, fikirlerini, adanmışlıklarını, yeniliklerini, eğilimlerini, uygulamalarını ve hayallerini etkili olarak örgütleyen, bunlardan yararlanan örgütsel ve kişisel uygulamalardan oluşan enerjilerini örgütün içerisine katma ve örgütün amaçlarına ulaşması için enformasyon kaynaklarının parçaları olarak ifade edilen durumları örgütle bütünleştirmedir (Todd, 1999:43).

Bilgi yönetimi, örgütsel yapının, personel ve politikalar, yöntemler, süreçler ve otomasyon sistemleri de dahil diğer kaynakların kullanımını gerçekleştirir (Akpınar 2004).

Şöyle de diyebiliriz: Bilgi yönetimi bilgi biliminin organizasyonlarda uygulanan biçimidir. Bilgi bilimi ise, “optimum erişim ve kullanım için bilginin niteliklerini ve davranışını, bilgi akışının yönetimini etkileyen güçleri ve bilgiyi işlemenin araçlarını inceleyen bir bilimdir. Bilgi işlemeye ilişkin işlemler, bilginin oluşumunu yayımını, derlenmesini, organizasyonunu, depolanmasını, erişilmesini, yorumlanmasını ve kullanımını kapsar. Bu alan, matematik, mantık, dilbilim, psikoloji, bilgisayar teknolojisi, yöneylem araştırması, grafik sanatlar, iletişim, kütüphanecilik, işletme ve kimi başka alanlardan çıkarsanmış veya onlarla ilişkilidir” (Çapar 2004).

Bilgi yönetimi, "yeni iş dünyası"nın zorunlu kıldığı bilgi teknolojisi ile insan beyni arasında oluşturulması gereken sinerjik kaynaşma için gerekli olan süreçleri kapsar. Bu sinerjik kaynaşma "enformasyon"un, "bilgi"ye dönüştürülmesi şeklinde oluşur. Enformasyon ve bilgi kavramlarının birbirinden ayrılması bu yaklaşımın anlaşılmasını kolaylaştırır: Enformasyon bilginin hammaddesidir. Bilgisayar ekranından alınan analiz sonuçları, müşteri duyumları enformasyondur (Baykal 2004).

Kısaca, bir işletme süreci olarak bilgi yönetimi sosyal bir inşa sürecidir. Bilgi yönetimi sürecinin işletmenin farklı departmanları açısından tıpatıp aynı olması beklenemez. Bununla birlikte, bilginin edinilmesi, depolanması, aktarılması-

paylaşımı, geliştirilmesi ve uygulanması gibi temel evrelerin bütün işletmelerin ve işletme departmanlarının bilgi yönetimi süreçlerinde var oldukları söylenebilir. Bilgi yönetimi süreci bu aşamaların birbiriyle iç içe geçmiş bir şekilde var olduğu bir süreçtir. Organizasyonun bilgi yönetimi amaçlarına ulaşabilmesi için sürecin etkili bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. (Kalkan ve Akgün, 2004).

Bilginin organizasyon açısından değer ifade edebilmesi ancak onun sınıflandırılması, belli bir şekle sokulması ve saklanması ile mümkün olmaktadır. Bu şekilde bilgi doğru zamanda, doğru kişi tarafından ve doğru biçimde kullanılabilir. Bilginin sınıflandırılması ve saklanması bilginin değerlendirilmesi açısından önemli olduğu kadar, ileride yeniden kullanılabilmesi açısından da gereklidir. Böylelikle bilgi bir ölçüde kişilerin mülkiyetinden çıkarak, organizasyona mal olmuş olur. Bu sebeple, bilgi yönetiminin temel süreçlerinden biri de bilginin türüne, kullanım amacına ve organizasyonun hedeflerine uygun olarak sınıflandırılması ve çalışanların günümüzde ve gelecekte erişimine sunulacak biçimde saklanmasıdır (Zaim, 2004).

Bilgi yönetimi bir bilgi çağı kavramıdır. Bilgi toplumunun ekonomi alanındaki dönüşüm sürecini başlatan yeni ekonominin ve küreselleşmeyi iş dünyasına taşıyan e-iş olgusunun bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. 1990'ların ortalarından bu yana bilgi ve iletişim teknolojileri ile bilgi ağlarının ekonomi alanında kullanılması yeni ekonominin ortaya çıkmasına, iş dünyasında bir dizi değişikliğin yaşanmasına, yeni kavram ve işlemlerin doğmasına yol açmıştır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması sonucunda, bilginin üretimin temel değişkeni olmasına, tedarik-üretim-dönüşüm ve pazarlama işlemlerinin en hızlı biçimde yapılmasına, ekonomik bilgilerin ağlar aracılığı ile yaygınlaşarak küreselleşmenin temelini oluşturmaya, ekonomik süreçlerde araçların kalkmasına, yenilik yoğun ekonominin doğmasına, bireylerin açık ve örtük bilgisinin ekonomik işlemler ve şirketler açısından katma değer olarak kabul edilmesine ve tüketicinin üreticiye geri beslemeyi daha hızlı ve yoğun bir biçimde ulaştırabilmesine imkan veren, rekabet yeteneği yoğun ve hızlı, birey temelli ekonomik düzenin doğması mümkün olmuştur (Çapar, 2004).

Bilgi yönetimi, sinerji ile ortaya çıkan bilginin üretilen karar, ürün veya servislere değer katmak üzere kullanılması, var olan bilgi ve entelektüel varlıkların korunması ve zenginleştirilmesini sağlar. Nitekim bugün 1966-1995 aralığında geçerli “enformasyon sistemleri” yerine algılamada en önemli değişikliğin "bilgi yönetimi sistemleri” olduğu geniş kabul görmektedir. Müşteriye sunulan servisin iyileştirilmesi, üretim ve temin zamanlarının kısaltılması, çalışanların yetkilendirilmesi, daha kaliteli ürünlerin ortaya çıkarılması ancak enformasyonun yakalanması, buradan bilginin yaratılması, yaratılan bilginin paylaşılması ve organizasyon tarafından öğrenilmesi ile mümkündür (Baykal, 2004).

Wiig (1997), bilgi yönetiminin iki amacını şu şekilde tanımlamıştır:

1. Örgütün başarısını ve başarısının uygulanabilirliğini korumak için, örgütün olabildiğince zeki biçimde eylemler gerçekleştirmesini sağlamak,
2. Örgütün sahip olduğu bilgi değerini en iyi değer olarak gerçekleştirmek (Akt:Celep, 2003:27).

Bir örgüt için bilgi yönetiminin amacı, işgörenlerinin uzmanlığını ölçme, depolama ve sermaye haline getirme yeteneğine sahip olma, yani öğrenen bir örgüt yaratmadır (Celep, 2003:27).

Bilgi yönetiminin öncelikli amacı, örgütün çevresinde meydana gelen bilimsel ve teknolojik yenileşmeler ile kavramsal gelişmelerden örgütün zamanında haberdar olması ve bunun örgüte yansıtılmasıdır. Bilgi üreten ve yayan bir örgüt olarak eğitim örgütlerinin bu yenileşme ve değişimlerden zamanında haberdar olması büyük önem taşımaktadır(Celep, 2003:31).

Bilgi yönetiminin konusunu kuruma ait örtülü (yani çalışanların kafasında bulunan), açık (yani yöntemlerde yer alan), dış (yani kurumun dış çevresinde yer

alan), iç (yani kurumun sınırları içinde yer alan) bilgi ile bu bilgiye ilişkin işlemler oluşturur. Temel çabası bilgiyi üretken kılmaktır. Entelektüel sermayenin kurum içerisinde en verimli biçimde kullanılmasını, yani bilimsel olarak yaratılan bilginin kurumsal alana transferini sağlar (Çapar, 2004).

Bilgi yönetimi organizasyonel amaçların daha iyi bir şekilde elde edilebilmesi için bireylere, takımlara ve bütün organizasyona bilginin kolektif ve sistematik olarak yaratılması, paylaşılması ve uygulanması için olanak sağlayan yeni bir disiplindir (Çapar 2004).

Bilgi yönetiminin etkililiği bir organizasyonun yeni bilgi üretebilme ve mevcut bilgiyi aktarabilme kapasitesiyle doğru orantılıdır. Bu bakımdan bilginin transferi ve paylaşılması ile organizasyonun performansı arasında yakın bir ilişki olduğu kabul edilmektedir. Zaten bilgi yönetiminin temel amaçlarından biri de organizasyonun bilgi potansiyelinden maksimum düzeyde istifade etmek ve çalışanların birbirlerinin bilgisini kullanmak suretiyle sinerji etkisinden yararlanarak daha fazla bilgi üretebilmektir. Zira günümüzde organizasyonların en değerli varlığı olan bilginin değeri ancak onun dağıtılması, transfer edilmesi, paylaşılması ve çalışanlar tarafından içselleştirilmesi ile ortaya çıkmaktadır. Eğer bilgi kişilerin zihinlerinde, veri depolarında, dosyalarda veya bilgisayar belleklerinde duruyorsa organizasyon açısından fazla bir değer ifade etmemektedir. Mesela bir işlemle ilgili yapılan bir hata kaydedilmiş ancak başkalarına transfer edilememişse aynı hatayı başkalarını yapması da muhtemeldir (Zaim 2004).

Bilgi yönetiminin temeli insandır. İnsanlar bilgi, yeni fikirler ve yeni ürünleri yaratırlar ve tamamen iş süreçlerini oluşturan bağlantıları kurarlar. Bilgiden yararlanma bir işbirliği sürecidir. İşletme içindeki işgörenler arasında ve işletmeler arasında bilgiden yararlanılması ve transferinde; bilgiye dayalı yaklaşımlar etkin işbirliği olmaksızın başarılı olamazlar (Akpınar 2004).

2.5.1.Bilgi Yönetiminin Basamakları

Bilgi yönetiminin alt basamaklarını şu şekilde sıralamak mümkündür(Çapar, 2004):

Altyapı Değerlendirmesi;

- 1-Var olan altyapının analizi,
- 2-Bilgi yönetimi ve şirket stratejisini ilişkilendirilmesi,

Bilgi yönetimi sisteminin analizi, tasarımı ve geliştirilmesi;

- 3-Bilgi yönetimi altyapısını tasarlanması,
- 4-Mevcut bilgi varlıklarının ve sistemlerinin gözden geçirilmesi,
- 5-Bilgi yönetimi takımının oluşturulması,
- 6-Bilgi yönetimi projesinin hazırlanması,
- 7-Bilgi yönetimi sisteminin geliştirilmesi,

Uygulanması;

- 8-Plan ışığında bilgi yönetimi uygulamasına başlanması,
- 9-Değişim, kültür ve ödüllendirme yapılarının düzenlenmesi,

Değerlendirilmesi;

- 10-Performansın değerlendirilmesi, bilgi yönetimi yatırım karlılığının ölçülmesi,
- 11-Bilgi yönetimi sisteminde gerekli düzeltmelerin yapılması.

2.6.BİLİŞİM SİSTEMLERİ

“Bilişim” terimi bilginin kodlanması, aktarılması,özetlenmesi, ilintilendirilmesi, raporlaştırılması gibi tüm işlemleri kapsayan geniş anlamlı bir terimdir. Özellikle elektronik iletişim ve bilgi işlemi içermektedir (Bilgen 1992).

Bilişim sistemleri kavramı bilginin toplanması, saklanması, işlenmesi, erişilmesi ve dağıtılmasına katkı sağlayan teknolojiler, uzman insan kaynakları, uyulması gerekli olan yordamları ve bilgileri kapsamaktadır (Sarıhan, 1999:167).

Tanım olarak bilişim sistemi, özel bir amaç için toplanan, işlenen stoklanan, analiz edilen ve dağıtılan bilgi elemanlarının bir toplamıdır. Diğer bütün sistemler gibi bilişim sistemi de girdi (veri, açıklamalar), süreçleme (programlar, stoklama), çıktı (rapor, hesap) ve geri bildirim (kontrol) mekanizmasına sahiptir (Yelkikalan, 1999:22). Bilişim sistemi, alıcıya kullanacağı biçimde bilgi sağlayan sistem olarak tanımlanmaktadır (Çalışkan, 2001:9). Bilişim sistemleri terimi, bilginin toplanması, işlenmesi, değerlendirilmesi, saklanması, erişilmesi ve dağıtılmasına hizmet eden teknolojileri (bilgisayar, veri toplama araçları, ağ ve iletişim araçları, yazılım geliştirme araçları), uygulama hizmetlerinin (bilgi işlem, uygulama yazılımı geliştirme, bilgi bankları ve bilgi erişim hizmetleri v.b.) bütünü ve sistem üzerindeki bilgilerin tamamını içermektedir (Sarıhan, 1998:167).

Bilgi sistemleri, kullanıcının veri işlenen bilgisayardan gereksinim duyduğu sorulara yanıt alabilmesine olanak tanıyan sistemlerdir. Bilgi sistemleri, kullanıcı ve bilgisayar arasında bilgi iletişimini sağlamaktadır (Efe, 2001:28).

Bilgi sistemi, 'teknik olarak bilginin toplanması, işlenmesi, depolanması ve dağıtılmasında kullanılan tüm birbirleriyle ilişkili faktörlerin, karar verme ve kontrolü destekleyici şekilde organizasyonlarda kullanılması', şeklinde tanımlanabilir. Bilişim sistemi organizasyonlarda karar vermeyi desteklemeye ek olarak koordinasyon ve kontrolü de destekler. Ayrıca bilişim sistemleri yönetici ve çalışanların sorunları analiz etmelerine, karmaşık konuları basitleştirmelerinde ve yeni ürün geliştirmede de kullanılır (Mert, 2004).

Sistem yaklaşımında, bilgi genellikle iki yolla elde edilir: elle veya otomatik olarak. Çağımızda bilgi sistemi kavramından söz ederken, daha çok otomatik olarak

elde edilen, diğer bir deyişle bilgisayar bazlı, bilgisayara dayalı bilgi sistemleri kastedilmektedir (Bayraktar, 2004).

Bilgi sistemi ile ilgili bir nokta da, bilginin kullanımı ve niteliği, ya da kalitesidir. Başarılı bilgi sistemlerinin, onu kullananların tatmin ölçüleriyle değerlendirilebileceğine inanan Paddock (1991), bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir;

- Bilgi kullananlar, yani son kullanıcılar, bir organizasyonda var olan çok sayıdaki sistem analistleriyle, bilgi ihtiyaçlarının analizinin derecesiyle, sisteme katılanların seviyeleriyle ve son kullanıcıların, bilgisayar seviyeleriyle korelasyon içindedirler.
- Bilgi sistemleri, sistemin başarılı olmasını o sistemi kullananlara ya da yönetimin desteğine bağlamışlardır.
- Sistemlerin başarılı olması ya da kullanıcıyı tatmin etmesi, doğru zamanda, doğru kullanıcı tarafından kullanılması ve kullanıcının beklentilerini karşılayabilecek düzeyde hizmet vermesine bağlıdır.
- Bilgi sistemlerinin gelişiminde optimal fayda sağlayan yollar, teknikler ve yöntemler ancak, sistemin etkin şekilde algılanması, iletişim ortamının sağlanmasıyla, yararlılık gösterirler.
- Organizasyonların bilgisayar kullanımının birçok özelliği, etkin çalışan bilgi yönetim sistemlerine ve en çok da, firmanın elektronik veri işlem tecrübesinin çok olmasına bağlıdır.

Bilişim sistemleri yöneticiler ve çalışanlara, yönetsel sorunların analizinde, karmaşık konulara yaklaşımda ve yeni ürünleri ortaya koymada yardımcı olmaktadır. Bilişim sistemi, yöneticinin karar vermesi için gerekli bilgiyi değişik kaynaklardan

toplayan, işleyen saklayan ve veriyi raporlayan formal bir bilgi akış dizgesidir (Tekin ve diğerleri, 2003:2).

Bilişimin bir örgütte anlamlı olması, bilgisayar ve iletişim donanım ve yazılımlarının örgütle bütünleşmesini, bu da yönetim ögesini gerektirir. Örgüt birimlerinin işlevlerini yerine getirmede, bilgisayar ve iletişim alt yapısından yararlanmaları ancak ellerindeki donanım ve yazılımları nasıl kullanacakları konusunda tüm örgütü kapsayan yetki ve sorumlulukları belirleyen, iş akışını, bilgi giriş ve çıktılarını açıkça ortaya koyan bir yöntem ve yönergeler bütününe varlığıyla olanaklıdır. Bu da bilişim yönetim ögesidir (Efe, 2001:11).

Bilişim sistemleri bir organizasyonun ihtiyaç duyduğu araçlardan bir tanesidir. Bu sistem bir organizasyon içinde karar mekanizmasında bulunan kişileri organizasyonun o anki durumunu açıklayan tüm değişkenleri ve organizasyonun değişimini, değişim hızını ve değişimi etkileyen tüm faktörler hakkında bilgilendiren bir araçtır (Brookes 1982:1).

Yönetsel faaliyetleri daha etkin ve profesyonel şekilde yerine getirebilmenin en önemli gereklerinden biri olan bilgi ve buna bağlı olarak bilgi sistemleri ve teknolojileri, çağımızın yönetim anlayışı içinde, giderek önemi artan ve değişim hızına ayak uydurulması da oldukça güç olan kavramlardır. Ancak bugün ayakta kalmak isteyen ve daha da ileri olarak, başarılı olmak isteyen kurumların, gerek yönetim süreçlerinde ve gerekse işlevsel fonksiyonlarını yerine getirirken, bilgiden kesinlikle yararlanması ve teknolojik olarak da onu kullanabilmesi gerekmektedir (Bayraktar, 2004). Örneğin yöneticilerin karar verme aşamasında bilgiyi önemseme derecesi, işleriyle bağlantılı olarak kullandıkları bilgisayar ve iletişim teknolojileri gibi unsurlarla ilgili Türkiye’de yapılan bir araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; karar verme aşamasında yöneticiler yüksek bir oranla bilgiyi önemsemektedir. Özellikle yabancı uyruklu kurumlarda çalışan yöneticiler, veri tabanı sistemlerini, muhasebe programlarını ve interneti daha çok kullanırken, yerli kurumda çalışan yöneticiler, çizim, mimari programlarını, satış, takip programlarını daha çok kullandıkları gözükmemektedir (Bir, 2000:94).

Modern yönetim anlayışında, yukarıda da sözü edildiği gibi, bilgi teknolojileri özellikle, işletmelerde yöneticilerin karar verme süreçlerinde, yönetsel işlevlerini etkin hale getirmede, kısaca kurumların daha iyi bir performans gösterebilmeleri için yapılan faaliyetlerin belki de hemen her aşamasında kullanılmaktadır. Bu bağlamda, son yıllarda bir çok profesyonel işletmede kullanılan bir performans yönetim programı, bilgisayar destekli bilgi teknolojisidir. Bu program doğru zamanda, doğru bilgiye ulaşma ve bu bilgiyi, kurumun etkinliğine yönelik olarak kullanma açısından oldukça etkili sonuçlar vermesi bakımından da iyi bir örnektir (Bayraktar, 2004).

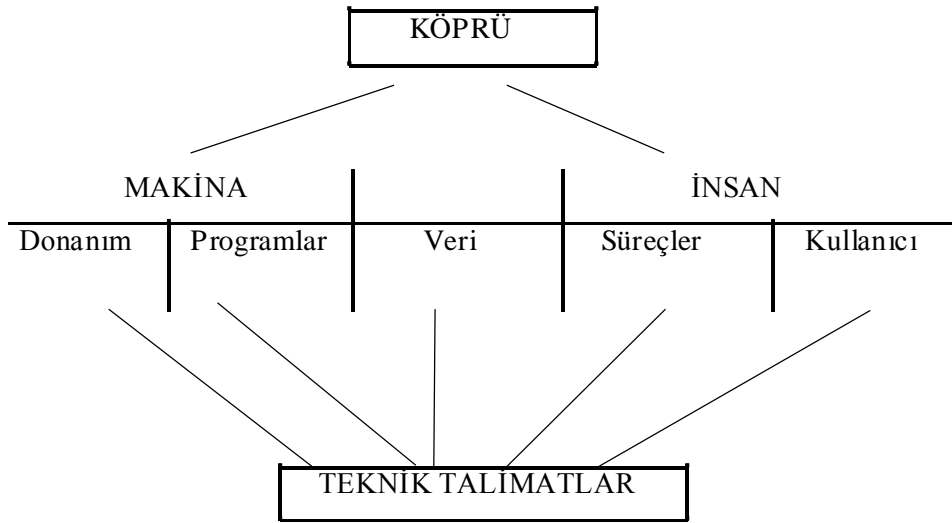
Etkin olarak geliştirilmiş bilgi sistemlerinin firma stratejileri ve organizasyonel başarı üzerinde çok büyük olumlu etkileri vardır. Bunlardan bazıları aşağıda maddeler halinde verilmektedir (Gökçen, 2002:40).

- Daha iyi hizmet
- Daha iyi güvenlik
- Daha az hata
- Büyük ölçüde doğruluk
- Yüksek kalitede çıktılar
- Sağlıklı haberleşme
- Etkinliğin artması
- Verimliliğin artması
- Daha etkin yönetim
- Daha fazla fırsatlar
- İşgücü ihtiyacının azaltılması
- Maaliyetlerin azaltılması
- Aşırı faaliyetlerin daha etkin kontrolü
- Daha etkin yönetsel kararlar verme

Bilgi sistemi, karar vericiye, önünü görme imkanı verir ve “eğer.....olursa, sonra.....olur” şeklinde sonuçlar çıkartır. Ancak, bilgi sistemleri atılan bir adımın sonucunun ne olacağı yolunda bir değerlendirme yapma imkanını vermez. Ya da, bu tarz bilgi sistemleri henüz uygulamada fonksiyonellik kazanmamıştır (Bayraktar, 2004).

Bilişim sistemi, makine ve insan arasında ki bir köprü görevi üstlenmektedir. Bu köprüyü karşılıklı unsurların birbirleri ile uyumu olarak da tanımlayabiliriz. Bilişim sistemleri elemanları arasındaki bu ilişki Şekil.1’ de verilmiştir (Biçer, 2002:15-16).

ŞEKİL.1: BİLİŞİM SİSTEMİ ELEMANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Bilgi sistem tiplerinin literatürde çok farklı şekillerde gruplanıp sıralandığını görmekteyiz. Bunlardan en fazla ilgi gören sıralama, aşağıda maddeler halinde verilmektedir. Sıralanan bu bilgi sistemlerinin her biri, yöneticinin sağlıklı karar verebilmesi için ihtiyacı olan bilgilerin sağlanması amacını taşımaktadır (Bensghir, 1996:41).

- 1) Kayıt veri işleme sistemleri (VİS)
- 2) Karar Destek Sistemleri (KDS)
- 3) Ofis Otomasyon/Bilgi sistemleri (OOS)
- 4) Üst Yönetim Destek Sistemleri (ÜDS)
- 5) Yapay Zeka ve Uzman Sistemler (YZ ve US)
- 6) Yönetim Bilgi Sistemleri (YBS)

1. Kayıt veri işleme sistemleri (VİS): VİS verinin işlenmesi, saklanması ve çağırılmasına yöneliktir, YBS' yi destekler. VİS günlük operasyonlarla ilgilenir. Yapılan işlemler, işlem yükü ve hacmi çok yüksek olan tekrarlı işlemlerdir. VİS' inde söz konusu işlemlerin nitelikleri çok nadir olarak değişmektedir (Bensghir, 1996:41-42).

2. Karar Destek Sistemleri (KDS): Yönetici konumundaki karar vericilerin karar vermelerinde yardımcı olan sistemlerdir. Temel olarak KDS, karar vericinin karar vermesini gerektiren durumla ilgili olarak istediği, ihtiyaç duyduğu bilgileri derleyip, dilediğince değerlendirdiği ve daha bilgili olarak karar verebilmesi imkanının ortaya çıktığı bir ortam oluşturur (Bensghir, 1996:53).

3. Ofis Otomasyon/Bilgi sistemleri (OOS): Ofis otomasyonu, verileri işleyenlerin, iletişim, koordinasyon faaliyetlerini düzenleyerek ofisteki verimliliklerini artırmayı amaçlayan bilgi teknolojileri uygulamasıdır (Bensghir, 1996:59).

4. Üst Yönetim Destek Sistemleri (ÜDS): Üst düzey yöneticiler, karar vermek için üst yönetim destek sistemlerini kullanırlar. ÜDS, organizasyonun stratejik kademesindeki yapısal olmayan kararların verilmesini, gelişmiş grafikler ve iletişim sayesinde belirlemeyi amaçlayan bilgi sistemleridir. Bu sistemler herhangi bir sabit uygulama ya da belli bir yetenek sağlamaktan ziyade, geliştirilmiş bir hesaplama ve iletişim ortamı oluştururlar (Gökçen, 2002:69).

5. Yapay Zeka ve Uzman Sistemler (YZ ve US): Bilgisayarlar ilgi, anlama, sonuç çıkarma, öğrenme bilgi toplama, kendi kendini iyileştirmek için gayret sarf etme, insanın duymasal ve mekanik yeteneklerini taklit etme özelliğine sahip sistemler üzerindedir. Bu genel araştırma alanı Yapay Zeka (YZ) olarak bilinmektedir. YZ tanımlarının esas olarak en genel anlamı, insanı taklit eden sistemlerin geliştirilmesidir (Gökçen, 2002:60-61).

Yapay zeka ile ilgili olarak yapılan çalışmaları; bilgi temelli uzman sistemler, doğal diller, insanın duyu organı işlevlerinin simülasyonu ve robotlar olmak üzere dört başlık altında toplayabiliriz. Günümüzde uzman sistemler bilgi sistemleri içinde ayrı bir yere sahiptirler. Tanım olarak uzman sistemler, belirli bir konuda uzmanlaşmış kişilerin o konu ile ilgili bilgisayara aktarılan bilgilerini kullanarak sorunlara çözüm getiren sistemdir (Bensghir, 1996:123).

6. Yönetim Bilgi Sistemleri (YBS): Yönetim bilgi sistemleri, örgütün güncel performansı ve tarihsel kayıtlarına eş zamanlı ulaşarak bazı örnekleri ve raporları yöneticilere sağlayarak örgütün yönetim düzeyine destek sağlarlar (Hoçcan ve diğerleri,2004:27).

Bilgi sistemlerinin girdi birimi, çıktı birimi, yazılım, yöntemler, ve personel olmak üzere altı unsuru bulunmaktadır. Bunlar (Bensghir, 1996:41-42):

Girdi Birimleri: Bilgi sisteminin genel girdisi olan veriler, girdi birimleri aracılığı ile sisteme aktarılır. Girdi birimleri olarak, kart delicileri ve kart okuyucuları, manyetik teypler, optik okuyucu, manyetik durumlar, diskler vb gibi donanımlar kullanılmaktadır.

Merkezi İşlem Birimi: Verilerin kontrol edilmesi, işlenmesi ve saklanması işlerini yürüten donanımlardır. Bunlara örnek olarak büyük bilgisayarlar, mini bilgisayarlar ve mikro bilgisayarlar verilebilir.

Çıktı Birimleri: Merkezi işlem biriminde çeşitli işleme tabi tutularak çıktılara dönüşen bilgiler çıktı birimleri ile kullanıcıların hizmetine sunulur. Bunlara örnek olarak mikro filmler, manyetik diskler, manyetik durumlar, yazıcı ve çiziciler verilebilir.

Personel: Bilgi sistemleri personeli olarak, sistemin tasarımından uygulama alanına geçinceye kadar yapılması gereken işleri yönetmekle görevli sistem analisti, sistem mühendisi, sistem tasarımcısı, programcı ve operatör kadroları bulunmaktadır.

Yöntemler: Bilgi sistemi içinde yer alan personel, girdi ve çıktı birimleri ile merkezi işlem birimi arasında işbirliği sağlayan çeşitli işletme ve kullanıcı talimatları sistemin yöntemleri olarak hazırlanır.

Yazılım: Bilgi sisteminden beklenen hedefleri gerçekleştirmek üzere girdi ve çıktı birimleri ile merkezi işlem biriminin faaliyetlerini kontrol etmek için hazırlanan programlar ve komutlar dizisi yazılım olarak adlandırılmaktadır.

2.6.1.Yönetim Bilişim Sistemleri

YBS, bir işletmede, yöneticileri zamanlı ve etkili bilgi ile donatabilme amacıyla geliştirilen, bilgisayara dayalı bütünleşik bilgi işleme yöntemlerinin tümüdür (Gökçen, 2002:46).

Yönetim bilgi sistemi genel anlamda, işletmenin bilgi işleme ve kullanımındaki verimliliği ve etkinliğini arttırmayı amaçlayan sistematik bir yaklaşımdır. Yönetim bilgi sistemlerini değişik şekillerde tanımlamak mümkündür. Yönetim bilgi sistemleri örgüt içi ve örgüt dışı çevreden aldığı verileri derleyip, işleyerek bilgi haline getirdikten sonra yöneticilere sunan ve istedikleri bilgiyi üretmeleri için gerekli araçları sağlayan bir sistemdir. Yönetim bilgi sistemleri bir örgütteki işleyiş, yönetim, analiz ve karar verme fonksiyonlarının desteklenmesi amacıyla bilgi üreten, bilgi teknolojilerinin kullanımına dayalı, bütünleşik bir insan

makine sistemidir. Bir örgütte yöneticiler planlama ve kontrol faaliyetlerini yerine getirebilmek için gerekli bilgilere sahip olmalıdırlar. Çalışma programları, kaynak dağılımının planlanması ve faaliyetlerin kontrolünde kullanılmak üzere yöneticilere iletilen bilgilerin doğru ve zamanlı olması, işletmenin geleceği ile ilgili alacağı kararlarda hayati bir rol oynar. Temel bir kaynak olan bilginin, örgütlerin başarıları için doğru olarak ve zamanında elde edilmesi gereklidir. Yönetim bilgi sisteminin temel amacı yöneticilere, karar almalarına yardımcı olacak işlenmiş bilgileri doğru ve zamanında aktarmaktır (Kırçalı, 2004).

Yönetim bilişim sistemleri, alt yapısında her türlü bilginin toplanmasını, tasnifini ve her formatta raporlanmasını sağlayan bilişim sistemleriyle, yöneticilerin veya karar mercilerinin gereksindiği süzölmüş bilgiyi güncel olarak, hızlı ve otomatik olarak verebilen yapısı ile yönetimin gereksindiği bir bilgi destek sistemi çözümdür (Laçcı, 1999:37).

Bilginin en üst seviyede kullanımı iş dünyasının yüksek kalite standartlarına ulaşmasını sağlamaktadır. Gelişen iş dünyasında kurumlar ve işletmeler dışarıdan aldıkları ve kendi içinde ürettikleri bilgileri gerektiği zaman kullanmak üzere depolamaktadırlar. Bilgilerin değerlendirilip istenilen formata dönüştürülmesi ve stratejik kararlar alırken kullanılması yönetim bilgi sistemleri ile mümkün olmaktadır (www.docuart.com.tr).

Günümüzde bilgiye çabuk ulaşmak, işletmedeki ve pazardaki tüm gelişmeleri yakından izleyerek hızlı tepki vermek kurumların geleceği için ciddi önem taşımaktadır. Bir kurumdaki bir karar vericinin anlık olarak her türlü kurum-içi bilgiye ulaşması ancak ve ancak kurulacak ve iyi işletilecek bir yönetim bilgi sistemiyle olur. Bu tür sistemleri oluşturma üst düzeyde bilgi birikimini ve tecrübeyi gerektirmektedir. İyi yönetim her zaman iyi bilgi almaya bağlıdır. Kurulacak etkili yönetim bilgi sistemi de doğru bilgi toplamanın en temel aracıdır (www.argonltd.com.tr).

Yönetim bilişim sisteminin temel işlevi, örgütün amaçlarına en etkin biçimde ulaşmasını sağlayacak, insan, makine, hammadde, malzeme ile sermaye unsurları arasındaki karşılıklı ilişkileri en uygun biçimde düzenleyecek olan karar organlarına doğru, zamanlı ve anlamlı bilgi sağlamaktır (Yelkikalan, 1999:31).

YBS'lerin en önemli kaynaklarından biri olan bilginin teknolojik ortamlarda kaydedilmesi, saklanması, işlenmesi ve sonuçlarının ilgililere ulaştırılmasında donanım kadar yazılımında çok büyük yeri vardır(Hoşcan ve diğerleri,2004:113). Donanım yapısı ne kadar gelişmiş olursa olsun yazılım ile harekete geçirilmezse donanım hiçbir şekilde etkili kullanılamaz.

YBS içinde çok sayıda kullanıcı çok farklı işlemler yapabilir. Bu işlemler paket programlar ile yapılabilir. Paket programlar, önceden saptanmış bir amaç için konu uzmanları ile uzman programcıların bir araya gelerek geliştirdikleri yazılım türüdür (Hoşcan ve diğerleri, 2004:115). Yönetim bilgi sistemi bir kurumun sevk ve idaresini yönlendirmek ve ona yardımcı olmak üzere geliştirilmiştir (Çoban, 1997:150). YBS, bir örgütün yönetiminde kullanılan bilgilerin işlenmesini ve iletilmesini sağlayan bir sistemdir (Gökçen, 2002:45).

Bir yönetim bilişim sistemi, geçmişte muhasebe bilişim sistemleri ile birlikte anılmış olmakla birlikte, bunun da ötesinde geniş ölçekte bilgi çeşitliliği sağlayan toplam bilgi sistemidir. Çoğu YBS çeşitli alt sistemlere sahiptir. YBS'ye ilişkin iki görünüş söz konusudur. Birinci durum YBS'nin bilgisayar tabanlı oluşudur. En azından felsefi düzeyde, tartışılabilir olmasına rağmen, bir YBS ile ilgili olarak bilgisayar teknolojisinin temel teşkil edip etmediği pratikte ele alınan bir mesele olduğunda, soru olup olmadığı değil ne kadar olduğudur. YBS, bilgi gerektirir. Bilgisayar teknolojisi de artan bir şekilde bilgi işlemenin en ekonomik yolu olmaktadır. İkinci durum karar modellerinin kullanımınıdır. Karar modelleri bilgiyi, hiyerarşik organizasyon yapısında yukarı çıkarken süzmektedir. Çeşitli YBS tanımları arasında bir uzlaşma vardır. Bu YBS'nin amacının, özellikle karar almada yardım etmek üzere destekleyen bilgiyi sağlamasıdır. YBS kavramının genel bir

düşünüş tarzı da bilişim sisteminin organizasyona 'değer' kattığının varsayılmasıdır (Bobnar ve Hopwood, 1990:17).

Yönetim bilişim sistemi, verimliliği artırmayı, kaliteyi yükseltmeyi, rekabet avantajı yaratmayı, yeniden yapılanma ve değişim mühendisliğini, daha iyi ve etkili kararlar almayı, bilgi zenginliğine ulaşmayı ve yaratıcılığı arttırmayı vaat eder(Çalışkan 2001). Organizasyonların bilişim sistemleri, yöneticilerin yönetmelerine yardım etmek için tasarlanmıştır (Yılmaz, 1993:6).

Yönetim Bilgi Sistemleri, aynı verilerin işletme içindeki değişik birimler tarafından kullanılması ihtiyacını, verinin paylaşılmasını sağlayan ortak veri tabanlarının kullanımı ile karşılar (Kırçalı, 2004).

Yönetim Bilgi Sistemleri, işletmenin her türlü bilgi kaydetme ve işletme ihtiyaçlarının desteklenmesine yöneliktir. Bu destek işletmenin rutin işleyişine ilişkin fonksiyonları gerçekleştiren alt düzey kişilerden, işletmenin geleceğine yön veren üst düzey yöneticilere kadar tüm personeli içerir (Kırçalı, 2004).

Bilgi Yönetimi Sistemleri kurum ve işletmeler için önemi gittikçe artan bilginin doğru bir şekilde hazırlanması, saklanması gerektiği zaman ise amacına uygun derlenerek kullanılacağı yerde verimli bir şekilde değere dönüştürüldüğü bir sistemdir. Bu sistem ile işletme veya kurum içindeki tüm iş süreçlerinde üretilen ve yenilenen bilginin akışının doğru olarak yönetilmesi ve verimliliğin artırılması hedeflenmektedir (www.docuart.com.tr). Bilişim sistemleri kullanımının örgüt yönetimine sağlayacağı yararları şu şekilde özetlemek mümkündür (Tekin ve diğerleri, 2003:2):

1-Örgütlerle ilgili tüm bilgiler daha düzenli ve kolay erişebilir bir şekilde olacağından yöneticiler gereksinim duydukları bilgileri zamanında ve istedikleri biçimde elde edebileceklerdir.

2-Merkezi bilgi bankası, hızlı hesaplama yeteneği ve bu işi yapabilecek hazır programlar sayesinde örgüt yöneticilerinin bilgi talepleri daha çabuk karşılanabilecektir.

3-Yöneticinin geleceğe ait ön görülerinin ve yönetsel planlarının dayandığı kararların tutarlılığı ve doğruluk derecesinde artış olacaktır.

4-İşletmenin bölümleri arasındaki bilgi alışverişı, işbirliği ve koordinasyonunun artmasına bağlı olarak, daha düzenli bir yönetim anlayışı yerleşecektir.

5-Bilgisayar iletişim teknolojisi kullanan örgütler, diğer örgütlere oranla piyasa etkinlikleri yönünden daha avantajlı olacaktır.

6-İşletmenin personel gereksinimini daha hızlı takip ederek gerekli bölümün dikkatini çekmek, personel giderlerinde azalmaya neden olacaktır.

7-Rakiplerin yakından takip edilmesi ve uyguladıkları stratejilere daha hızlı tepki verebilmesi örgütlerin rekabet gücüne de olumlu etkisi olacaktır.

8-Çok hızlı bilgi iletilmesi nedeniyle zamandan tasarruf sağlanacak, böylece yöneticilere diğer yönetim faaliyetleriyle daha fazla uğraşma olanağı doğacaktır.

Bilgisayar yazılım ve donanımında sağlanan büyük ilerlemeler sayesinde Yönetim Bilgi Sistemleri geniş bir uygulama alanına sahip olmuşlardır. Değişik amaçlarla farklı alanlarda kullanılmalarına rağmen sağladıkları yararlar ortaktır. Yönetim Bilgi Sistemlerinin kullanım alanları ve sağladıkları faydalar şunlardır (Kırcalı, 2004):

- İşletmenin envanter, muhasebe gibi rutin kayıt tutma işlevlerini gerçekleştirerek ve büro personelinin yazı yazma, dosyalama gibi işlerini kolaylaştırarak operasyonel verimliliği arttırır.

- Yönetmel karar sürecine gerekli bilgi ve araçları sağlayarak fonksiyonel etkinliği arttırır.

Yönetim bilişim sistemleri, bilgisayarların yararsız kullanımını ve yetersiz gelişimini önlemek için geliştirilmiştir. İki sebepten dolayı işletmelerde önem arz etmektedir (Yelkikalan, 1999:32):

a-Bilgisayar temelli bilişim sistemlerinin temel amacı yalnızca işletmelerde veriyi işlemek değil, yönetime karar almada destekte sağlamaktır.

b-Bilişim sistemleri uygulamalarının organizasyonu için işletmelerde bir sistem çatısının kullanılması gereklidir. Bilişim sistemleri bağımsız veri işleme değil, bütünleştirilmiş bilgisayar tabanlı bilişim sistemleri şeklinde düşünölmelidir.

YBS yönetim tarafından yönlendirilir. YBS'nin yöneticilerin ihtiyacı olan bilgiyi sağlaması, yöneticilerin tasarım faaliyetlerine katılmasına ve sistemi ihtiyaçları doğrultusunda oluşturulmalarına olanak tanır (Kantur, 1995:19).

İdeal bir YBS, iki önemli işlev arasında uygun bir dengenin sağlanması ile elde edilebilir. Dolayısıyla bilgisayarın en iyi yapacağı işlemlerin bilgisayara bırakılması ve yöneticinin sadece kendisinin yapabileceği alanlarda değerlendirilmesi sağlanmalıdır. Aksi takdirde birbirinin sahasına girilmesi durumunda, sistemin zayıflaması kaçınılmaz olacaktır (Gökçen, 2002:51).

YBS bir örgütün sistem, yönetim ve bilişim alt ve üst yapılarının sosyo-tekniik bir bileşkesidir. Konuya tekniik ve sosyal iki yönden yaklaşmakta, neticede bu iki yaklaşım da birbirini tamamlamaktadır (Öztürk, 2001:37):

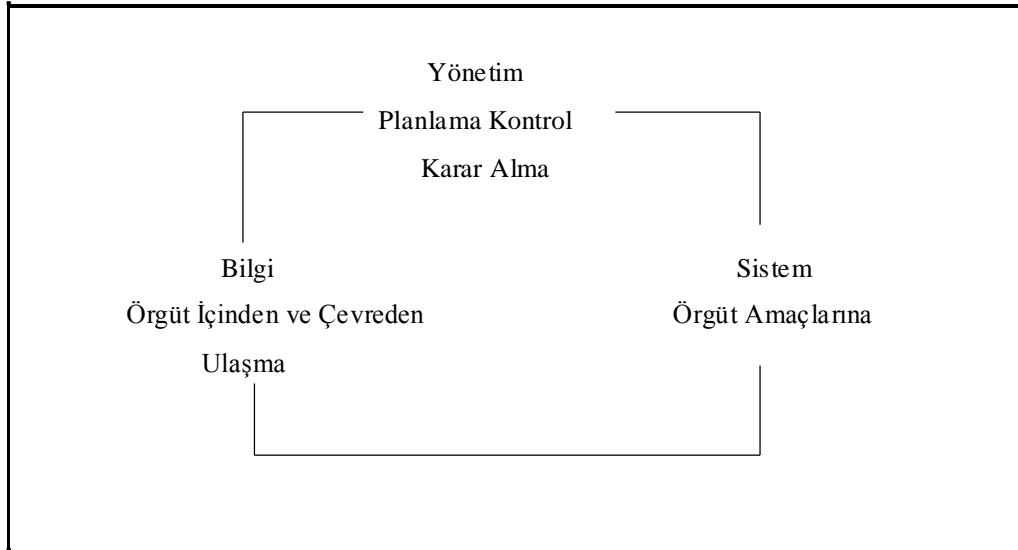
Teknik Yaklaşımlar: YBS'e yaklaşımında öncelikle bilgisayar teknolojilerinden, teknik sistemlerden hareket etmektedir.

Sosyal Yaklaşımlar: YBS'e yaklaşımında öncelikle insan ve örgüt davranış bilimlerinden, yönetim bilimlerinden hareket etmektedir.

YBS bütünleşik bir sistemdir. YBS işletmeyi bir ürün olarak ele alır. Böylece alt sistemlerin her birinin maksimum yararı sağlaması yerine, tüm sistemin optimum yararı sağlaması mümkün olur. Değişik alt sistemlerin kullanılacağı aynı bilgi, aynı zamanda tüm alt sistemlere dağıtılır (Kantur, 1995:19).

YBS' ye örgütün bir alt sistemi olarak bakan Aktaş (1987), stratejik planlama ve denetim için yönetsel kararlar almada gereksinim duyulan bilgileri sağlayan sistem olarak tanımlamaktadır. Bu sistemin öğeleri Şekil.2'de verilmiştir (Aktaran: Efe, 2001:29).

ŞEKİL.2: YBS'NİN ÖĞELERİ

Yönetim bilgi sistemi özellikle planlama, denetleme ve düzeltici faaliyetlerde bulunabilmek amacıyla geliştirilmiş ve üretim, pazarlama, muhasebe, finans ve insan

kaynakları gibi işletme işlevlerine ilişkin bilgileri çeşitli araçlar aracılığıyla yöneticilere sunan bir sistemdir (Hoşcan ve diğerleri, 2004:27).

YBS yöneticilerin performanslarını izlemek için kullanılabilir. Örgütün hemen tüm faaliyetleri gözetim altında tutulabilir, raporlanabilir. Her faaliyetin sorumlusu olan yöneticilerin de böylece ne kadar başarılı oldukları anlaşılabilir (Kantur, 1995:23).

Yönetim Bilişim Sistemleriyle yöneticiler her türlü bilgiyi istenen düzeyde takip etmek ve bilgisayar ekranlarından bu bilgileri görebilmek imkanına kavuşmuşlardır. Bu sayede yöneticiler, yönetimden sorumlu oldukları örgütlerin nabzını her an ellerinde tutabilmektedirler (Türkoğlu, 2004).

YBS organizasyonel küçülmeye katkı sağlar. Bilişim sistemleri içerdiği otomasyon alt sistemleri vasıtasıyla iş-düğümlerini azaltmaya, indirgemeye yardım ederler, ayrıca, uç-kullanıcılar için herhangi bir yerden ölçeklenebilir ve merkezi olmayan yapılar sağlarlar (Öztürk, 2001:40).

Yönetim Bilişim Sistemleri, organizasyonların her kademesinin bilgiye çabuk ulaşmalarını, değerlendirmelerini ve saklamalarını sağlayarak, karar verme esneklik ve çabukluğunu etkilemekte, çevresel koşullara uyum sağlamalarını kolaylaştırmaktadırlar. Bu nedenlerle çağdaş işletmeler için vazgeçilmez sistemler haline gelmişlerdir (İlhan, 2004). YBS, iletişim desteği, görev desteği ve otomasyon vasıtasıyla dahili maliyetleri azaltarak da organizasyonel etkinliğe katkı sağlar (Öztürk, 2001:40).

YBS'nin amacı, çeşitli kaynaklardan gerekli verileri toplamak, onları işletmenin amaçlarına göre işlemek ve bu işlenmiş bilgileri karar vermeye yardımcı olmak üzere karar vericilere sunmaktır. Bu tanımda bilgisayar kavramından bahsedilmemişse de, günümüz koşullarında işletmeler tarafından değerlendirilmesi gereken bilgi miktarının ulaştığı boyutlar küçük bir işletmenin dahi çoğu kez bir

bilgisayar hizmeti desteğinden yararlanmasını zorunlu hale getirmiştir (Öztürk, 2001:37).

2.6.2.Eğitim Yönetiminde Bilişim Sistemi Kullanımı

Günümüzde yaşanan yoğun bilgi ve teknoloji artışı sonucunda ortaya çıkan değişimin en yoğun hissedildiği alanlardan birisi de doğal olarak yönetimdir. Bilgi Toplumunu yaratan dinamikler tüm kurumları ve çalışma hayatını etkilemekte, değiştirmekte kendini yenileyemeyen yönetimler bu dönüşüme ayak uydurmada yetersiz kalmaktadırlar. Eğitim yönetimi de bu değişimin dışında değildir. Eğitim yönetiminin içinde bulunulan bu yeni durumu dikkate alarak kendini şartlara uygun şekilde yeniden yapılandırılması gerekmektedir (Hoşgörür, Yoncalık, 2004:360).

Bilgi toplumunda okul yöneticisinin geleneksel yönetim anlayışı değişmekte, bilgi üretme ve bilgiyi etkili bir şekilde kullanma yönetim yaklaşımının temelini oluşturmaktadır (Çelik,2000 s.136).

Başarılı okul yöneticileri kendini sorun çözen kişi olarak tanımlamaktadırlar. Buna ek olarak, başarılı okul yöneticilerini kuvvetli iletişim becerisine sahip, çalışanlarına kişisel problemlerinde yardımcı olan insanların duygularını ve enerjilerini verimli olmaya yönlendiren bir okul iklimi yaratan kişiler olarak betimlemektedirler. Bu ise bize bilgi çağındaki yöneticilerin okulun amaçlarını gerçekleştirirken iş görenlerinin sorunlarını ve bireysel özelliklerini dikkate alarak amaçlara ulaşma yolunda etkinlikler belirlemeye çalışmaları gerektiğini göstermektedir (Cerit, 2001:43).

Tüm işletmeler gibi eğitim kurumları da teknolojik gelişmelerden nasibini almış, önce bilgisayar destekli eğitimle başlayan bilgisayar tanışıklığı, sonrasında yönetimde bilgisayarın kullanılması ve işletme verimliliği için yönetim bilişim sistemlerinin entegre edilmesi sonucunu doğurmuştur.

Bir okulda bilgi yönetim sisteminin başarılı olabilmesi için müdürler örgütsel, kültürel ve davranışsal değişim ile ilgili getirileri olan bir strateji oluşturmak zorundadırlar. Değişim stratejisinde önemli bir unsur sadece bilginin depolanmasından ziyade, bilginin paylaşımını teşvik eden bir örgütsel kültür yaratmaktır (Cerit, 2001: 39). Bilgi toplumunda farklı bir okul yöneticisi imajı ortaya çıkmaktadır. Bu toplum yapısında okul yöneticisinin bilgiyi yönetme ve kullanma rolü, onun kilit rolü olacaktır (Çelik,1998:832).

Bilgi yönetimi, örgütsel bilginin gücü ile ilgili yeni bir stratejidir. O çıktıların ve sonuçları başarmak için bir örgüt içinde bilginin kullanımı, yayılması, düzenlenmesi, ve üretilmesinin içerir. Bilgi yönetimi hareketinin yayılması değerlendirilmesi yeni bilgi teknolojilerine ulaşmayı kolaylaştırmıştır. Eğer okullar bilgi yönetiminin değer ve avantajlarından yararlanmak zorundalar ise, müdürler hem örgütsel öğrenmenin kolaylaştırılması hem de bilgi yönetimi için kurumsal ve bireysel kapasiteyi hızlandırmaya ihtiyaç duyacaklardır. Bir okulda bilgi yönetim sisteminin başarılı olabilmesi için müdür örgütsel, kültürel ve davranışsal değişim ile ilgili getirileri olan bir strateji oluşturmak zorundadırlar. Değişim stratejisinde önemli bir unsura sadece bilginin depolanmasından ziyade bilginin paylaşımını teşvik eden bir örgütsel kültür yaratmaktır (Cerit, 2001: 39).

Eğitim yönetim bilgi sistemi, eğitim örgütlerinin işlevlerini yürütebilmesi için gereken her türlü bilginin saklanması, yeniden erişilmesini, iletilmesini ve işlenmesini sağlayan ve bu işlenmiş verileri/bilgileri yönetimin her düzeyine sunarak yönetim süreçlerini destekleyen bir sistemdir (Çınar,1996:79).

Bilişim sistemleri okul ortamında okul yönetimi ile ilgili tüm kayıtların saklanması ve bakımını üstlenebileceği gibi, okul yönetimi içindeki rutin ve sekreteryaya çalışmalarına da yardımcı olur (Ncet 1998).

Eğitim yönetiminin görevsel süreçlerini genel olarak beşe ayırabiliriz: öğrenci hizmetleri, personel hizmetleri, öğretim hizmetleri ve eğitim hizmetleri ve okul

işletmesidir (Taymaz,1995:32). Yönetim bilişim sistemleri bu görev alanlarının her birinde etkili olarak kullanılabilir. Bu hizmet alanları;

Öğrenci Hizmetleri:

- Kayıt,
- Devam,
- Nakil, kayıt silme,
- Sağlık ve güvenlik,
- Kimlik, paso,
- Sınavlar, sınıf geçme,
- Mezuniyet, diploma.

Personel Hizmetleri:

- Atama, nakil ve görevlendirme yapılması,
- Stajyerlik ve adaylık işlerinin yapılması
- Personelin özlük haklarının sağlanması,
- Sicil ve disiplin işlerinin yapılması,
- Sağlık, güvenlik, askerlik işlerinin yapılması,
- Personelin izlenmesi, denetlenmesi, yetiştirilmesi.

Öğretim Hizmetleri:

- Yıllık öğretim planlaması,
- Öğretmenler kurulu toplantısı,
- Ders kitapları ve araçlarının sağlanması,
- Kütüphane ile ilgili işlerin yapılması,
- Öğretim yapılması.

Eğitim Hizmetleri:

- Rehberlik,
- Öğrenci disiplin işleri,
- Nöbet işlerinin yürütülmesi,
- Eğitici çalışmalar,
- Okul aile birliği kurulması,
- Okul ile çevre ilişkilerinin düzenlenmesi,

Okul İşletmesi:

- Bina tesis, donatım, bakım ve onarım,
- Sivil savunma, korunma, güvenlik, temizlik işlemleri,
- Yazı işlerinin yapılması,
- Hesap işlerinin yapılması,
- Ayniyat işlerinin yapılması,
- Döner sermaye işlerinin yapılması.

2.6.2.1.Okul Yönetim İşlerinde Bilişim Sistemi Kullanımı

Bilgi (bilinti, veri ve bilimsel bilgi) okulun en önemli girdisidir. Okulun kullandığı eğitim ve yönetim teknolojisi bilginin ürünüdür. Okulda yapılacak yenileşmelerde bilgi kullanılır. Okulun çevresine uyumu ve çevresini kendisine uyarlaması, bilgiyle sağlanır (Başaran, 2000a:127).

Bilişim sistemi örgütsel öğrenme için gerekli bilinti, veri ve bilgiyi okulun içinden ve dışından toplar, işler ve kullanmaya hazır duruma getirir (Başaran, 2000a:58).

Bilişim sisteminin görevleri şunlardır (Başaran, 2000a:58-59):

1-Bilgi Toplama: Okulun bilgi kaynakları, yönetim bilimlerinin bulguları, basın yayın haberleri, topluma öğrencilere, anababalara ve okulu bitirenlerin çalıştıkları alanlara ilişkin araştırmalar; özel ve kamu örgütlerinin yönetsel yayımları, raporları, araştırmaları, okul içi denetleme, inceleme, araştırma raporları, okulun eğitim süreçlerine ve çıktılara ilişkin dönütler ve benzerleridir. Bunlara okulun özelliğine göre yeni çıkan yasalar, hükümet kararları ve benzerleri de eklenebilir.

2-Bilgi İşleme: Toplanan bilgi örgütsel öğrenmeye elverecek nitelikte işlenmelidir: Bilgi, ayıklanarak, değişik kaynaklardan bilginin geçerliliği, güvenilirliği, doğruluğu, nesnelliği araştırılarak, istatistik işlemlerden geçirilerek, üretimde ve eğitimde kullanılacak duruma getirilmelidir.

3-Bilgiyi Saklama: Okulun bilişim sistemi, işlenen bilgiyi okulun belleğinde saklamalıdır. Okulun belleği, okulun arşividir. Arşiv bilimsel yöntemlerle düzenlenmelidir.

4-Bilgiyi Çağırma: Doğru bilgi, doğru zamanda, doğru işgörene hemen gelebilmelidir. Arşiv, örgütün uzun erimli belleğidir. Bilişim sistemi, güncelleştirilmiş ve kullanılmakta olan bilginin saklandığı yerdir. Bu bilgi bilgisayarlı iletişim ağı ile gerçekleştirildiğinde her işgörene anında iletilebilmelidir.

Yönetsel işler programlanabilme özelliklerine göre üç grupta toplanabilirler. 1-Tamamen programlanabilme özelliği olan işler bilgisayar ortamına aktarılabilen yapısal rutin işlevlerdir. 2-Daha az rutin olup yarı yapısal özelliğe sahip işlevler, bir kez alınan raporlara yönelik olup yarı programlanan işlevlerdir. 3-Yapısal olamayıp

anlık iş akışı özelliğine sahip işler hiç programlanamayan işlevlerdir. Yönetimsel işlevlerin yapısı bilgi sistemlerinin sağlayacağı yapıyı farklılaştırır. YBS daha çok yapısal ve yarı yapısal özellikteki işlevler için uygun çözümler üretebilir (Efe, 2001:26). Bu işlevlere örnek olan okul yönetim işleri Tablo 1’ de verilmiştir.

TABLO.1: PROGRAMLANABİLME ÖZELLİKLERİNE GÖRE YÖNETSEL İŞLER

	Okul Yönetim İşleri
Yapısal (Programlanabilir)	Bordro ve maaşların hesaplanması, belge hazırlama, öğrenci bilgilerinin kaydedilmesi, sınavların hazırlanması, uygulanması, öğrencinin öğrenme durumunun kaydedilmesi
Yarı Yapısal (Yarı Programlanabilir)	Öğretmen edimlerinin değerlendirilmesi, öğrenci başarılarının değerlendirilmesi, okulun genel başarı durumunun saptanması,
Yapısal Olmayan (Programlanamayan)	İnsan kaynakları, kalite verim, maddi kaynaklar ve yönetimi

Bilgisayar ile bütünleştirilen bu işlevler YBS’yi oluştururlar. YBS, örgütte tüm bilgi kaynaklarını harekete geçiren, bunların sistemli olarak işlenmesi ve saklanması veri işleme temeline oturan ve daha çok yöneticilere özet bilgilerin sunulmasına olanak sağlayan raporlama temelli bilgi sistemleridir (Efe, 2001:26).

Okul yönetiminde bilgisayarlar, resmi gerekler için sınıf listeleri, not dereceleri, öğrenci devamlılığını izleme, çeşitli faturaların kaydedilmesi ve bütçe hazırlama gibi işlerle, işgörenlerle ilgili kayıtlar, bordro, demirbaş araç gereç kaydı ve gereksinimleri hakkında önceden haber verme gibi amaçlarla kullanılır. Bu uygulamalar yöneticilere bilgi desteği sağlamak ve işlemleri hızlandırmak amacıyla kullanılmaktadır (Çınar, 1996:90). Eğer bilgisayarlar program ve büro işlemlerinin ayrılmaz bir parçası olacaksa, yöneticiler kurumlaşma sorunu üzerinde daha fazla zaman ve çaba harcamalı ve bunlar sürekli olmalıdır (Gustafon,1996:158).

Eğitim yönetim bilgi sistemleri, eğitim örgütlerinin işlevlerini yürütebilmesi için gereken her türlü bilginin saklanması, yeniden erişilmesini, iletilmesini ve işlenmesini sağlayan ve bu işlenmiş verileri ve bilgileri yönetimin her düzeyine sunarak yönetim süreçlerini destekleyen bir sistemdir (mar, 1996:79).

Yönetim bilişim sistemleri eğitim örgütlerine önemli yararlar sağlamaktadırlar. Bu sayede günümüz eğitim sorunlarından bir kısmına çözüm bulunmaktadır. Bilgi sistemlerinin örgüte sağladığı yararlar eğitim örgütlerinde de geçerlidir. Örneğin, büro yönetimini kolaylaştırmakta, iş ve işlemlerde tekrarlar ortadan kalktığı için zaman ve enerjiden tasarruf sağlanmakta, işler doğru ve hızlı yürümektedir. Yönetim işlerinden asıl görevleri olan öğretmenliğe vakit bulamayan yöneticiler, YBS sayesinde öğretmenliğe vakit bulabileceklerdir.

2.6.3.YBS'nin Yönetim Süreçleri zerine Etkileri

Özelikle günümüzün modern organizasyonlarında bilgisayar destekli bilişim sistemlerinin uygulanması organizasyonel yapıyı, motivasyonu, yönetimi ve karar verme sürecini çok yakından etkilemektedir bundan dolayı yönetim fonksiyonlarının açıklanması organizasyonda YBS kurma çabalarının başlama noktası olarak belirlenmelidir (Yılmaz, 1993:6).

Yönetim bilgi sistemlerini kullanan yöneticilerin planlama, denetim ve yürütme gibi işlevlere ayırdığı zaman azalacağından, güdüleme, önderlik, daha etkili çalışma yöntemleri geliştirme, okul çevresiyle daha iyi ilişkiler kurma gibi bilgisayarla yapılamayacak ve insiyatif gerektiren işlerle daha etkili olarak ilgilenebilir (mar, 1996:91).

2.6.3.1.Yönetim Süreçleri

Yönetim süreci, rgt yaşatma sürecidir. Yönetim rgt yaşatmak için, örgütün etkililiğini yükseltmek ve toplumun gereksinimlerini karşılamak zorundadır.

Yönetim süreci aynı zamanda bir sorun çözme sürecidir. Yönetim örgütsel amaçların gerçekleştirilmesini engelleyen sorunları çözmek zorundadır. Bir sorun çözme süreci olarak yönetimin alt süreçleri, planlama, örgütleme, eşgüdümleme iletişim ve denetlemedir (Başaran, 2000b:15-16).

Bir organizasyondaki faaliyetleri yönetsel ve yönetsel olmayan faaliyetler olarak ikiye ayırabiliriz. Bu iki faaliyet grubu arasında farklılıklar vardır. Bu farklılıklardan en önemlisi, yönetsel faaliyetlerin yöneticiler tarafından gerçekleştirilmesidir. Bu yönetsel faaliyetleri planlama, örgütleme, yürütme, koordinasyon ve kontrol olmak üzere 5 grupta toplamak mümkündür. Bu faaliyetler yöneticilerin fonksiyonlarını, yönetim sürecinin evrelerini oluştururlar. Bu bilgilerin ışığı altında yönetim, “Önceden belirlenmiş amaçlara ulaşabilmek için kaynakların planlama / örgütleme / yürütme ve kontrol fonksiyonlarıyla koordinasyonun sağlanması” şeklinde tanımlanabilir (Bursalıoğlu,2000:121).

“Bilimsel yönetim”, bireysel olarak çalışanların işi üzerinde yoğunlaşırken; “yönetim süreçleri”, bir bütün olarak örgütün yönetimi üzerinde odaklanır. Bu yaklaşıma katkı sağlayan en önemli iki isim Henry Fayol ve Luther Gulick’tir. Fayol’a göre yönetimin beş temel işlevi vardır: Planlama, örgütleme, emretme, koordinasyon ve kontrol etme. Örgütün başarısı ve verimliliği bu işlevlerin yerine getirilmesine bağlıdır (Balcı ve diğerleri, 2004:7-8).

Gulick ve Urwick, verimliliğin sağlanmasında yönetimin işlevleri üzerinde odaklanmışlardır. Gulick ve Urwick, Fayol’un beş yönetim sürecini yeniden formüle ederek POSDCoRB (Planing, Organizing, Staffing, Directing, Coordinating, Reporting, Budgeting) kısaltması ile ifade etmişlerdir. POSDCoRB kısaltması, Fayol’un yönetim süreçleri sınıflamasında olduğu gibi, “yönetici ne yapar?” sorusunun yanıtını sunmaktadır. Gulick ve Urwick’in sınıflamasına göre yönetim süreçleri; (1) Planlama, (2) örgütleme, (3) Kadrolama, (4) Yönelme, (5) Eşgüdümleme, (6) Raporlama ve (7) Bütçelemeyi içerir (Akt: Balcı ve diğerleri, 2004:9).

Fayol, yönetim işlevleri olarak planlama, örgütlenme, yönelme, denetleme görevlerini önermiştir. Sayılan bu görevler, örgütün her bir kademesi için oldukça önem taşımaktadır. Ancak önem dereceleri örgütün değişik kademelerine göre farklılık arz etmektedir (Akt:Gökçen, 2002:25).

Örgütün amaçlarına ulaşabilmesi için, yönetimin bilimsel anlamda süreçlere ayrılması gerektiği, bunun israfı önleyeceği ve etkililiği arttıracacağı söylenebilir. Yönetim süreçleri, çeşitli yazarlar tarafından farklı biçimlerde sınıflandırılmışlardır. Bunlardan biri de Gregg tarafından yapılanıdır. Gregg'e göre yönetim süreçleri (Akt:Aydın, 1994: 123-124):

1. Karar verme,
2. Planlama,
3. Örgütlenme,
4. İletişim kurma,
5. Etkileme,
6. Eşgüdümleme ve
7. Değerlendirmedir.

Yönetim sürecinin yönü sürekli yenileşmeye doğru olmalıdır. Yönetim, sürekli olarak toplumsal değişimleri izlemek ve değişen toplumsal istemlere göre amaçlarını geliştirmek zorundadır. Toplumsal amaçların değişmesi, örgütü yenileşmeye zorlar (Başaran, 2000b:16).

YBS, yönetim sürecini, düzensiz ve aynı kalitede olmayan bilgi ve rasgele problem çözümlerinden, amaca yönelik ve sistemli bilgi ve problem çözme düzeyine yükseltmeyi amaçlar. Örgüt içinde tüm çalışanlar, işlerini yaparken bir takım kararlar verirler. Yöneticiler ise, örgütsel düzeyde planlama, yönetme ve kontrol etme ile ilgili kararlar verirler. Bu karar verme sürecinde YBS, yöneticilere yardımcı olur (Kantur, 1995:18).

2.6.3.1.1.Karar Verme

Karar verme gerek yönetsel bir işlev, gerekse örgütsel bir süreçtir. Karar verme yönetseldir; çünkü yöneticinin temel sorumluluğu karar vermedir (Can, 2004:223).

Eylemi etkileyen her türlü yargı, karar niteliğindedir. Yönetim süreçleri temelde karar süreçleridir. Yönetimde karar sürecinin alanı sorunlardır. Yönetici karar veren, sorunlara çözüm arayan ve sorunları çözen kişidir. Okulda öğretimin belirlenen düzeye ulaştırılması okul yöneticisinin görevidir. Öğretimin belirlenen düzeye ulaşmasını engelleyen, amaçlara yönelik eylemleri içeren durumlara sorun denir (Efe, 2001:15).

Karar verme, eğitim amaçlarını gerçekleştirmek için geliştirilen seçenekler arasından en uygununun işleme alınmasıdır. Planlama ile örgütün nicel ve nitel yönleriyle hedeflerinin belirlendiği bilinmektedir. Karar verme süreci, sorunları çözmenin bir alt basamağı olarak ele alınabilir. Karar vermeye bir çok aşamalardan geçilerek ulaşılır. Bunlar; a) Yönetim sorunlarını görmek, b) Sorunları tüm yönleriyle tanımak, c) Çözüm seçeneklerini araştırmak, d) Eylemi kararlaştırmak, e) Kararı uygulamak, f) Çözümü değerlendirme olmaktadır. Eğitim yöneticisi yönetme işini yaparken, karşılaşılan bir dizi problemleri de aynı zamanda çözmektedir (Çakallı, 2001:19).

Eğitim yönetiminde çeşitli kararlar verilmektedir. Bu kararların bazıları da yönetime ilişkindir. Örneğin “Programın niteliği nasıl olmalıdır?” sorusu öze ilişkindir. “Okul yönetimine öğrenci katılımı, yurttaşlık eğitimi açısından yararlı mıdır?” sorusu da öze dönüktür. Yönteme ilişkin bir soruya örnek olarak da “Denetmen zaman ve enerjisini nasıl kullanmalıdır?” sorusu verilebilir (Aydın,1991:127).

Sorunun ve sonuçlarının tüm olası çözüm seçeneklerinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi yerine karar verici, karar vermede kullanılan işlemlere yoğunlaşmıştır. Böylelikle olası en iyi kararların alınmasında hata olasılığı azaltılmış teknikler geliştirilmiştir. Bunlar işlevsel araştırma, işlem çözümlene, stratejik planlama, bütçeleme sistemleri, yönetim bilgi sistemleri(YBS), karar destek sistemleri(KDS), ve benzeridir. Akılcı işlemler sadece sorunların çözümünde sahip olunan tüm bilgilerin işlenmesi ve yeterli bilginin elde edilmesini amaç edinmiştir (Efe,2001:18).

Değişimin oldukça hızlı olduğu toplumumuzda, dinamik bir çevre içinde yer alan eğitim yöneticisi, olayların değişimin yönünü ve niteliğini kavrayıp, ona göre kararlar vermek durumundadır. Bu durum kararların gecikmeksizin ve doğru biçimde verilmesini gerekli kılmaktadır. Bu ise karar konusu olan sorun hakkında yeterli bilgiyi ve olası her seçeneğin değerlendirilmesini gerektirir (Çınar, 1996:68).

Bilişim sistemlerinin yönetime en büyük katkısı, insan kararlarının kalitesinin geliştirilmesine yöneliktir. Örgütün üzerinde uzun dönemli ve hayati etkilere sahip kararlar, bilgisayar tarafından üretilen bilgi ve karar modelleriyle desteklenebilirler; böylece farklı seçeneklerin uzun dönemli etkileri gözden geçirilebilir (Kantur, 1995:22).

Yönetim bilişim sistemi raporları yöneticilerin karar vermelerini bir çok yönden kolaylaştırır. Bir yönetim bilişim sistemi raporu pek çok fırsat gereksinimini bir kerede görme olanağı sağlar (Lafçı, 1999:39). Karar vermeyi gerektiren sorunla ilgili bilgi hazır olmadıkça akla uygun, ussal bir karar verilemez (Aydm,1991:127).

Lunenburg ve Ornstein (1991)'in geliştirdikleri karar modeline göre karar verme dört işlemi kapsamaktadır: 1) Amacın belirlenmesi, 2) Yeni düşüncelerin üretilmesi 3) Planın hazırlanması, 4) Harekete geçilmesi. Her bir işlem yeni kararların alınmasını gerektirir; yönetici her bir kararın alınmasında sorunu tanımlar, seçenekleri değerlendirir ve elde edilen bilgilere dayalı olarak karar verir (Akt: Efe, 2001:15).

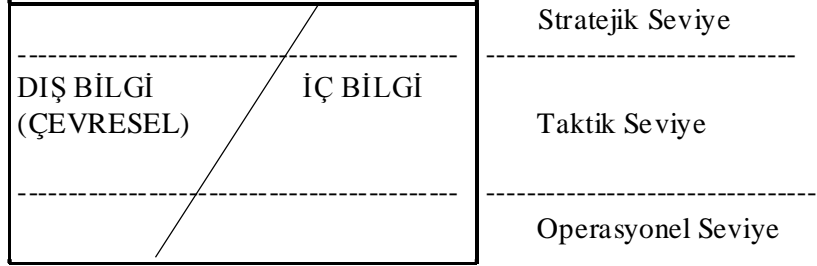
Karar Verme Seviyeleri

- 1-Stratejik karar verme (stratejik planlama)
- 2-Taktik karar verme (yönetimsel kontrol)
- 3-Operasyonel karar verme (operasyonel kontrol)

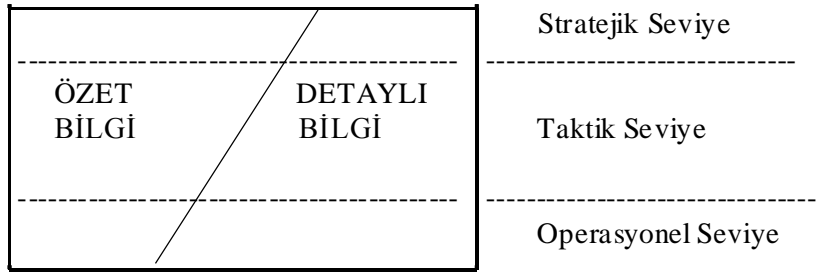
Yönetim seviyelerinde ihtiyaç duyulan bilgiler birbirinden farklıdır. Örneğin, stratejik seviye yöneticinin kullandığı yada ilgi duyduğu bilgiler taktik seviye ile genellikle farklı olacaktır. Şekil3' de yönetim seviyelerinin bilgi ihtiyacı, bilgi kaynakları ve bilgi kullanımı açısından verilmiştir (Gökçen, 2002:27-28).

ŞEKİL.3: YÖNETİM SEVİYELERİNİN BİLGİ İHTİYAÇLARI

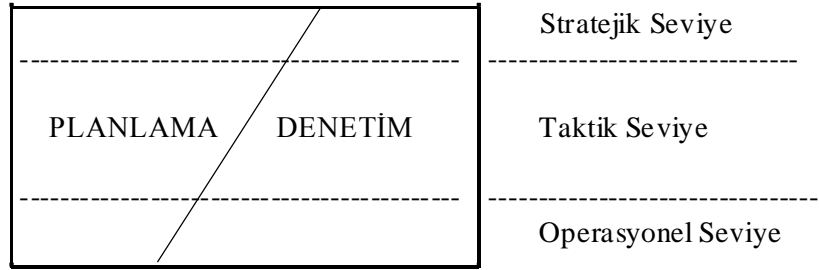
a) Bilgi Kaynağı Açısından

b) Bilgi Şekli Açısından

c) Yönetim Faaliyetleri Açısından

Şekil.3,a'da, operasyonel seviye yönetim kademesinde sistem içersinde üretilen bilgiler daha fazla kullanılırken, stratejik seviyeye doğru gidildikçe sistem dışından elde edilen bilgilerin kullanımın da arttığı görülmektedir. Şekil.3,b'de system içinde elde edilen bilginin özet olması stratejik seviye yöneticiler için önemli iken, alt seviyelere inildikçe detaylı bilgiye ihtiyaç duyulduğu ifade edilmektedir. Son olarak şekil.3,c'de ise, yönetim seviyelerinden yukarı doğru gidildikçe, planlama faaliyetlerine yönelik bilgi kullanımının, alt seviyelere doğru inildikçe denetim faaliyetlerine yönelik bilgi ihtiyaçlarının arttığı gözlenmektedir (Gökçen, 2002:27-28).

2.6.3.1.2.Planlama

Plan, örgütün işleme sırasında iç ve dış etkenlerin etkisiyle amaçlarından sapmasını önlemek için yapılır. Bir plan, örgütün insan gücünün nasıl sağlanacağını, nasıl kullanılacağını ötesinde bu insangücünü nasıl geliştireceğini, yetiştireceğini göstermelidir (Başaran, 2000b:216-219).

Amaçların ve bu amaçların elde edilmesi için gerekli olan faaliyetlerin belirlenmesi sürecine planlama adı verilir. Bu süreç, yönetimin bilgi toplama sürecidir. Çünkü bu işleyle, işletmenin amaçlarını ve siyasetlerini belirleyen, bunlara ilişkin strateji ve taktiklerin neler olacağını kararlaştırmaya yardımcı olan bilgiler toplanır. Yönetimin en temel anahtar işlevi olmakla birlikte üzerinde en az durulan işlevlerden biridir (Can,1994:63).

Planlama ile girdilerin tespiti, kullanım planlaması (yönetim planı) hizmet veya ürünlerin üretilmesi (üretim planları), değerlendirmenin yapılması, bir dizi planlama ile ilgili alınan kararları içine almaktadır. Planlama aynı zamanda, bir karşılaştırma sürecidir (Çakallı, 2001:18-19).

Plan, bir okulun geleceğini gösteren yazılı bir belgedir. Bu yazılı belge, okulun büyümesine, eğitimin geliştirilmesine, eğitimin geliştirilmesine ilişkin kestirimleri, öngörüler ve gerçekçi arayışları içerir. Gerçekçi arayışlar, ussal yargılama sürecinin ürünleridir. Planlama süreci, yönetsel amaçlarını gerçekleştirmek için, ulaşacağı hedefleri önceden saptamalıdır (Başaran, 2000a:105).

Planlama, insan kaynaklarının kalkındırılması için bir araç olarak da görülmektedir. Bu görüş, eğitimi, bir yatırım olarak kabul etmekte ve böylece eğitimle ekonomi arasında sıkı bir bağ kurulmasını gerekli kılmaktadır. İnsan kaynaklarının kalkınması, hizmet öncesi eğitim, hizmet içi eğitim, sağlık, beslenme eğitimi gibi eylemlere dayanmaktadır (Çakallı, 2001:18).

Bilgi teknolojilerinin eğitim yönetimi alanında kullandığı önemli alanlardan biri eğitim planlaması alanıdır. Eğitim yönetiminin ayrılmaz bir alt süreci olan eğitim planlaması, bir takım istatistiksel analizleri gerektirir. Bu tür analizlerin bilgisayarlar aracılığıyla yapılması eğitim yöneticisinin işini kolaylaştırır (Çelik, 1995:22).

Özcan (1991) bilgisayar destekli planlamanın yararlarını şöyle belirtmektedir (Akt: Çınar, 1996:71).

1. Bilgisayar kullanımı ile planlama için gerekli zaman azalmıştır.
2. Planlamada bilimsel yöntemlerin kullanımına olanak sağlanmıştır.
3. Geleceğe yönelik tahminlerin doğruluk derecesi artmıştır.
4. Planların içerdiği konuların kapsamı artmıştır.
5. Yöneticilerin karar alma yeteneği gelişmiştir.

6. Yönetim hiyerarşisinde merkezi bir karar almaya doğru gidiş olmuştur.
7. Karar alma için gerekli bilgilerin edinilmesi kolaylaşmıştır.

Kontrol fonksiyonuna da destek olacak şekilde, geçmişte yapılan planların değerlendirilmesi, bugünkü planlarla karşılaştırılmasının yapılması ve geleceğe dönük tahminlerde bulunulması YBS'nin planlama sürecindeki faaliyetlerindedir. YBS sayesinde kurulan iyi raporlama sistemi de planlama sırasında ihtiyaç duyulan bilgiye hızlı ulaşılmasını ve bilginin güvenilirliğini artırır (Kantur, 1995:41).

2.6.3.1.3.Örgütlenme

Yönetimde örgütlenme süreci, yeni bir örgüt kurmak ve kurulmuş bir örgütü yaşatmak için gereklidir (Başaran, 2000a:107).

Örgütsel amaçları belirledikten sonra bu amaçları başarmada yardımcı olacak bir araca ihtiyaç duyarız. Bu araç örgüt yapısıdır. Örgüt, “belirlenen amaçları başarmak için iki ya da daha fazla kişinin eşgüdümlemiş biçimde çalıştığı bir yapıdır” diye tanımlanabilir. Örgütlerin etkili olabilmesi için ellerinde bulundurdukları insan kaynakları, fiziksel etmenler ve işlevlerini eşgüdümlemiş bir biçimde bir araya getirmeleri gerekir. Bu bir araya getirme sürecine örgütlenme ya da örgütsel tasarım diyoruz. Bir grup olarak insanların birlikte çalıştığı her örgütün başarılı olmasında bu sürecin önemi büyüktür (Can, 1994:96).

Örgütlenme ile sonucu kestirilebilen bir hedefe ulaşmak için gereken işler, yönetilebilir parçalara bölünür ve bunlar eşgüdümlemir. Örgütlenme iyi yapıldığında ne yapılacağı, kimin yapacağı açıklığa kavuşur; kaynaklar hedeflere odaklanır; işgörenler arasında iletişim ağı kurulur (Başaran, 2000b:226). Örgütlendirme girişiminin iki boyutu bulunmaktadır. Bunlar: yapıyı kurmak ve anlayış göstermektir. Her basamaktaki yetki ve sorumlulukların belirlenerek, buna göre personel atanması, aralarındaki ilişkilerinde açıklanması teşkilatın resmi yanını oluşturmaktadır. Resmi

yani iyi işleyen bir teşkilatta resmi olmayan ilişkiler de olumlu bir şekilde etkilenirler (Çakallı, 2001:19-20).

Alt düzey yönetimin örgütlenmesinde bilgisayar sistemli otomasyon kurulması, işgücünün azalmasına neden olmaktadır. Buna bağlı olarak, kontrol amaçlı yönetici (büro elemanı, şefler vb) sayısı da azalmaktadır. YBS kurulduktan sonra süreçlerde hız ve kapasite artışı sağlandığı için örgütlemenin de yeniden yapılması zorunlu olmaktadır (Çınar, 1996:74).

Örgütlenme ile görev, yetki ve sorumluluklar iyi biçimde dağıtılarak ve ast üst ilişkileri açık bir şekilde ortaya konarak örgütün başarılı olması sağlanır. Buna göre örgütlenme yeterliliğinin bir okul müdürünün okulunu yönetirken göstermesi gereken önemli bir yeterlik alanı olduğu söylenebilir (Toprakçı, 2001:32).

Örgütlenme, okulun amaçlarını gerçekleştirmek için örgütsel yapıyı kurma sürecidir. Okulun örgütsel yapısını kurma, iç güçlerini (özellikle eğitim iş görenlerini) birleştirme, bütünleştirme, eğitim için takım kurmadır (Başaran, 2000a:107).

2.6.3.1.4.Denetim

Denetim, planlanan örgütsel amaçlardan sapmayı önlemek için, örgütün işlemlerini izleme ve düzeltme sürecidir (Başaran, 2000a:137).

Kontrol mevcut iş başarısının ölçülmesi ve bu başarının belirlenen hedefleri gerçekleştirme olasılığının saptanmasıdır. Kontrolün temeli, mevcut faaliyetlerden elde edilen sonuçların planlama sürecinde belirlenen amaçlara karşı denetlenmesinde yatar. Bu bakımdan planlama ile kontrol birbirinden ayrılmaz iki kardeş gibidir. Örgütsel başarı etkili bir kontrol sisteminin geliştirilmesiyle sağlanabilir. Bu bakımdan kontrol bilimsel yönetimin temel görünümlerinden biridir (Can, 1994:210).

Denetleme süreci her görev için, ölçütler geliştirmeyi, görevin bu ölçütlere göre ölçülmesini, ortaya çıkan kusurların düzeltilmesini içerir (Başaran, 2000b:283).

Denetleme planlama süreci ile başlayan örgütlenme, eşgüdümleme, iletişim süreçleriyle süren ve bir bütünlük içinde sorun çözmeyi hedefleyen yönetim sürecinin, amaçlara yönelik olarak etkili oluşmasını sağlayan bir yönetsel etkinliktir. Denetleme süreci, yönetim sürecinin her anında gerekli olur ve istenen nitelikte oluşturulmasını sağlar (Başaran, 2000b:284).

Eğitim sisteminde denetimin amacı, okulun etkililiğini sağlamak ve sürdürmektir. Denetim ister okul yönetmenince yapılsın, isterse üst düzey yönetmen ve müfettişlerince yapılsın, denetimde tek amaç okulun etkililiğidir. Okulun etkili olabilmesi örgütsel, yönetsel ve eğitsel amaçların planlanan düzeyde gerçekleştirilmesine bağlıdır (Başaran, 2000a:137).

Belirlenen politikalar ve amaçlar çerçevesinde, kaynakların etkin ve verimli olarak işlemsel sürece ve programa dönüştürülmesi, problem çıktığında program, işlem tasarısı ve planın yapılması; yatırımlar varolan amaçların dışına taşıdığına (bütçeden sapma) sürekli kontrol mekanizmasının oluşturulması yönetsel denetim olarak adlandırılır ve orta düzeydeki yöneticileri ilgilendirir. Okul yöneticileri, şube müdürleri, müdür yardımcıları, daire başkanları ve denetçiler bu düzeyde çalışan bireylerdir (Efe, 2001:23).

Bu düzeyde dört tür bilgiye gereksinim vardır ve bu bilgiler YBS'deki veri bankasından sağlanır (Efe, 2001:23):

- 1.Önceden belirlenmiş standartlar, tahminler ve bütçe
- 2.Standartlar, tahminler ve bütçeden sapmalar
- 3.Sapma nedenleri
- 4.Olası karar ve davranışlar

Bilgi sistemlerinin temel aracı olan bilgisayarın denetime getirdiği yararlar Şöyle belirtilmektedir (Çınar, 1996:72): Yapılan denetimin daha ekonomik olması, denetim zamanından tasarruf, denetim yöntemlerinde verim artışı, elle bilgi işleme sistemlerinin kullanımı ile ortaya çıkan denetim boşluğunun doldurulması ve denetim güvenliğinin artması.

YBS, yönetimsel kontrolü geliştirmekte yardımcı olurken bunu sadece tamamlanan işlerin kontrol edilmesi olarak düşünmez. Yeni bir sistem oluşturulması ve işlemlerin yürütülmesi sırasında da kontrol fonksiyonu önem kazanır (Kantur, 1995:51).

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

3.1.Yurtiçinde Yapılmış Çalışmalar

Lafçı (1999), “Yönetim Bilişim Sistemlerinin Eğitim Sektörüne Uygulanması” adlı araştırmasında, teknolojinin, özellikle bilişim teknolojisinin yönlendirdiği yeni dünya düzeninde işletmelerde bir rekabet stratejisi, hatta bir katalizör olarak ortaya çıkan yönetim bilişim sistemleri ve bileşenlerini, özel kapsamda eğitim kurumlarında kullanımı ve uygulamalarına yer verilmiştir. Araştırma İstanbul ilindeki özel ortaöğretim kurumlarında görev yapan yöneticiler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bulguları, araştırmacı tarafından geliştirilen 20 maddeden oluşan veri toplama aracı ile sağlanmıştır. Araştırmada yönetim bilişim sistemleri ile karar verme, planlama, kontrol, yöneltme gibi yönetim işlevlerinde kullanılmaya başlanmış olduğu sonucuna varılmaktadır. Ayrıca, bilgisayara dayalı okul bilişim sistemlerinin, bilgi toplama, değerlendirme ve raporlama amaçlı kullanıldığı vurgulanmıştır. Okullarda bilgisayarın her alanda kullanıldığı, özellikle bilgisayar destekli eğitim, idari işler ve muhasebe konusunda kullanıldığı sonucu ortaya koyulmuştur. Çalışmada yöneticilerin bilgisayar kullanma oranları incelenmiş ve sonuç olarak bilgisayarı, okulun idari işleri ve sekreteryası içinde yoğun bir şekilde çalışan okul müdürü, müdür yardımcısı ve zümre başkanlarının çoğunlukla kullandıkları tespit edilmiştir. Sonuç olarak okullarda bir yönetim bilişim sistemi bulunması oranının düşük olduğu, okulların yönetim bilişim sistemlerine olan gereksinimini belirleyemedikleri ve bu konuda bir destek almaları gerektiği vurgulanmıştır.

Cerit (2001),“Bilgi Toplumunda İlköğretim Okulu Müdürlerinin Rollerini” adlı çalışmasında, bilgi toplumunda ilköğretim okulu müdürlerinin rollerinin neler olduğunu belirleyerek bu konuda mevcut ilköğretim okulu müdürlerinin

düşüncelerini öğrenmeyi amaçlamıştır. Bu çalışmadan çıkarılan sonuçlardan biri de, ilköğretim okulu müdürlerinin bilgi teknolojilerini kullanma rolleri arasında; bilgi teknolojilerine okulların sahip olmasını sağlama, bilgi teknolojilerini kullanmayla ilgili öğretmenlerini yetiştirme, öğretmenleri okul etkinliklerinde bilgi teknolojilerinden faydalanmaya teşvik etme ve kendi çalışmalarında bu teknolojilerden faydalanmaya teşvik etme ve kendi çalışmalarında bu teknolojilerden faydalanma etkinliklerinin bulunması gerektiği tespit edilmiştir. Ancak okul müdürlerinin bilgi teknolojilerinin kullanılmasıyla ilgili olarak öğretmenlerin yetiştirilmesinde fazla etkili olmadıkları belirlenmiştir.

Çelikten (2002), “Okul Müdürlerinin Bilgisayar Kullanma Becerileri” adlı çalışmasında, okullarda eğitim teknolojilerinin ve özellikle bilgisayarın okul yöneticileri tarafından kullanılma becerisi ve bilgisayarın araştırma, sorun çözme, örgüt geliştirme konularında anılan yöneticiler tarafından ne derecede kullanıldığı araştırılmıştır. Araştırma Kayseri ili merkez ve taşra teşkilatı resmi ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürleri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemini random yolu ile seçilen 20 şehir, 26 köy okulunda görev yapan toplam 46 yönetici oluşturmuştur. Okul müdürlerinin bilgisayar kullanma becerilerini tespit etmek için görüşme yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmaya göre okul müdürleri, bilgisayarın karar vermeye yardım ettiğini ve bilgisayar yolu ile elde edilecek verilerin daha güvenilir olduğunu ve böylece sağlıklı verilere dayanarak verilerin kararlarında daha isabetli olacağı görüşünü savunmuştur.

Çetin (2002), “Bilgi Yönetimi Açısından İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Gösterdikleri Davranışlara İlişkin Öğretmen Algıları” isimli çalışmasında ilköğretim okullarındaki öğretmenlerin okullarının ne derece bilgi yönetimi özelliklerine sahip olduğuna ilişkin görüşleri saptanmıştır. Araştırma Edirne merkez ilçelerindeki ilköğretim okullarında görev yapan öğretmen ve yöneticiler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bulguları için 67 sorudan oluşan “bilgi yönetim ölçeği” kullanılmıştır. Bu çalışmaya göre, okulun bilgi yönetimi anlayışının gelişmesine en büyük rolü oynayan değişkenler, okulun internet ağının ve okulun

web sayfası olması etkilemektedir. Bu değişkenlerden sonra ikinci sırada okul içi bilgisayar ağının varlığı ve okulun mesleki dergilere aboneliği gelmektedir.

İmer (2003), “Okul Yönetim ve Hizmetlerinde Bilgisayar Kullanımı” adlı araştırmasında okul yöneticilerinin okul yönetim ve hizmetlerinde bilgisayardan ne derecede yararlandıkları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma tarama modelinde desenlenerek Eskişehir İl merkezindeki ilköğretim okullarında görev yapan okul yöneticilerinden seçilen 30 kişilik denek grubu ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri araştırmacı tarafından geliştirilen anket aracılığı ile elde edilmiştir. Bu araştırma sonucunda okul yönetici ve personelinin bilgisayar kullandığı ortaya çıkmıştır. Okullarda bulunan bilgisayarların okul yönetim ve hizmetlerinde etkin bir biçimde kullanılmasını sağlamaya yönelik hizmet içi eğitim programlarının daha da yaygınlaştırılması ile okul yöneticilerinin görevlerini kolay ve hatasız yapmasının sağlanabileceği tespit edilmiştir.

Yılmaz (2005)’in, “Eğitim Yönetiminde Bilgisayardan Faydalanmanın Avantajları ve Dezavantajları” adlı çalışmasında, eğitim yöneticilerinin bilgisayarları eğitim kurumlarında etkili kullandıklarında büyük bir avantaj sağlayacakları, ancak etkili kullanmadıklarında bu avantajın dezavantaja dönüşeceği ve bu alanda yöneticilerin bir eğitim almasının kaçınılmaz olduğu üzerinde durulmuştur. Ayrıca bilgisayarların eğitim kurumlarında ileriki yıllarda daha aktif ve yaygın bir şekilde kullanılacağı göz önünde bulundurulduğunda, bu kurumlarda bulunan madde ve insan kaynaklarını özellikle siber uzay ortamdan gelebilecek beklenmedik ve istenmedik tehlikelere karşı korunmanın ve bu konuda yasal düzenlemenin yapılmasının önemi ve eğitim yöneticilerce alınabilecek bazı önlemlerin gereğine değinilmiştir.

3.2.Yurtdışında Yapılmış Çalışmalar

Chapman (1990), eğitimde yönetim bilişim sistemi (EYBS) kullanılmasıyla ilgili yurt dışında yapılan çeşitli araştırmaları derleyen bir çalışma yapmıştır. Yapılan bu çalışmalardan bazılarını şu şekilde özetlemiştir.

- 1- Eğitimde bilgisayar destekli bilgi yönetiminin yürütülmesi kaçınılmazdır.
- 2- Zamanlı, uygun ve ilgili veri sağlamadaki veri sistemlerinin yetersizliği, karar vericiler tarafından niceliksel bilgiyi kullanmamalarının nedeni olarak görülmektedir.
- 3- EYBS'nin yerleştirilmesi ve kullanımı ile ilgili örnek olay çalışmaları, daha başarılı bilgi yönetim sistemlerinin daha düşük düzeyli bir teknolojiye ağırlık veren, sistem geliştirmenin tüm aşamalarında yerel katılıma önem veren ve açıkça ortaya konulan bilgi gereksinimlerine yanıt verebilen sistemler olduğunu göstermektedir.
- 4- Bilgi sistemleri en çok planlama aşamasında kullanılmaktadır. Karar vericiler sunulan bilgiye, politika oluşturmaya ve daha önce yürütülen uygulamaya daha az tepki göstermektedirler.
- 5- Veri yönetim sistemleri genellikle bir değerlendirme aracı ve denetleme programının etkisini gösterme aracı olarak sunulmuştur.
- 6- Bilgi sistemleri genellikle karar vericilere gerçekten gerekli olandan daha fazla bilgiyi içermektedirler. Bakanlık personeli genellikle kolay elde edilen girdi ve çıktı bilgisine gereksinim duyar.

7- Planlama ve uygulamadaki önemli basamaklar yerel personelden çok dışarıdakiler tarafından ele alındığı için dış teknik yardım, bilgi sisteminin gelişmesinde genellikle verimli olmamaktadır.

Dale ve Adel (1991) “Avustralya Eğitim Sisteminde Bilgisayar Kullanımı” adlı araştırmada Avustralya’daki New South Wales Okul Eğitimi Bölümünün yapısına genel bir bakış sunulmaktadır. Çok geniş bir alana yayılmış olan çok sayıdaki okulun yönetimi ile ilgili ve buna özgü 1970’lerin geniş uygulamasından bütün okulların kullanabileceği kapsamlı ve standart bir sistemin uygulanması kararına kadar bir dizi özel zorlukları da detaylı bir şekilde vermektedir. Araştırma, Ofis Otomasyonu ve Okul Bilişim Sistemi (OOBS)’nin kurulumu ve genişlemesinden başlayarak geliştirilmesini incelemektedir. Makale, uygulamada karşılaşılan sorunlar ve bu sorunlar ile ilgilenmek için izlenen stratejilerin özeti ile bitmektedir. Bu çalışma, genel olarak New South Wales (NSW)’deki Bilgisayar Destekli Okul Yönetimi (BDOY) ve özel olarak da NSW Okul Eğitimi Bölümünün durumu ile ilgili genel bilgi vermektedir. Bu araştırma, hem ilk hem de orta okullardaki bilgisayarlı yönetime değinmektedir. Çünkü bu konuda çok az deneysel veri bulunmaktadır.

Visscher (1995) “Okullar İçin Yönetim Bilişim Sistemleri Tasarlamak İçin Temel Bir Metodoloji” adlı çalışmasında, bilgisayar destekli Okul Bilişim Sistemlerinin (OBS) dünya çapında kullanıldığını, ancak tasarım ve geliştirme için stratejiler hakkında bilgi, yazılı eser (literatür) olmadığını belirtmiştir. Bu durumun değişmesi gerektiğini, kullanılan stratejilerin çoğunun, istenen düzeyde sonuçlanmadığını vurgulamıştır. Bu araştırmada, ortaöğretim okulları için bir OBS geliştirmede başarılı olmuş sistemler tasarımına temel bir yaklaşımın özellikleri sunulmaktadır. Analiz ve tasarım sonuçları tartışılmış ve stratejinin yararlılıkları ve kısıtlamaları değerlendirilmiştir. Bu makalede tanımlanan temel stratejinin iş yoğunluklu fakat başarılı olduğu görülmüştür. Aşağıdaki durumlara dikkat çekilmiştir:

- Okul yönetimine mümkün ve makul desteği verecek ve muhtemelen uzun ömrü olacak bir okul bilişim sisteminin geliştirilmesi,
- Verinin tek giriş ve çoklu kullanımı ile beraber bütün veri tabanı elementleri arasındaki ilişkinin araştırmasını sağlayacak, bütün alt sistemlerin birleşmiş olduğu bir okul sistemi,
- Kabul edilebilirliği yüksek olan bir sistemin tasarım ve geliştirilmesi.

Telem ve Buvitski (1995)'in "Bilişim Teknolojisinin Lise Müdürlüğü Üzerinde Potansiyel Etkisi: Ön Araştırma" adlı çalışmasında, bilişim teknolojisinin ortaöğretim okul müdürlerinin rolü üzerindeki etkisine bakmışlardır. Bu çalışmada, OYBS'nin müdürün rolündeki değişikliğin tek yada temel nedeni olup olmadığına dair bir çaba sarf edilmemiştir. Ancak, müdürlerin cevaplarından açıkça anlaşıldığı üzere okuldaki eğitim ve idari alanlarda karar almada, iletişimde, koordinasyonda, denetim ve kontrol süreçlerinde değişikliklerin meydana geldiği de açıktır. Okul yönetiminin bilgisayar ile donatılması hala erken aşamalarda. Bu araştırma sonuçlarına bakarak, OYBS'nin geliştirme ve özümsemesi okul müdürünün rolünde daha önemli gelişmeler ile sonuçlanacağını farz etmek mantıklı görünmektedir. Bu araştırmanın sonuçlarının ön taslak olarak göz önüne alınması gerektiği halde, okul yönetimi için bir takım noktaları barındırmaktadır. Bu bulguları doğrulamak ve ortaöğretimlerdeki diğer idari, pedagojik, psikolojik meseleleri araştırmak için ilave kaliteli ve çok sayıda çalışmaya gereksinim olduğu vurgulanmaktadır.

Telem ve Avidov (1996)'un okul yönetim bilişim sistemleri ile ilgili çalışmasında bir lisede okul yönetim bilişim sisteminin etkisini araştırmışlardır.

Bu çalışma sonucunda;

1. OYBS, öğretmenlere bilgi aracı ve bilgi sahipleri olarak bağımlılıkta önemli bir düşüşe olanak sağlamıştır. Müdür ve bilgisayar yöneticisinin, okulun bilgi idarecileri olarak stratejik bir mevkiye oldukları görülmüştür. İstedikleri bilgiyi istedikleri zaman geri çekebilirler ve bilgiye ulaşmadaki sınırlamalar da dahil olmak üzere rapor oluşturma ve yayılmayı kontrol edebilirler.

2. OYBS, okulun yeni genel veri tabanından alınan özdeş, birleşik bilgi sağlamış ve aynı anda beş görevliye dağıtmıştır.
3. OYBS, daha önce belirlenen görevli listesinden önceden belirlenen bir programa göre “otomatik” rapor dağıtımından kaynaklanan okulun iletişim ve koordinasyon süreçlerinde iyileştirme meydana getirmiştir.

Visscher (1999)’nin “Hollanda’daki Okullarda Bilgisayar Destekli Yönetim Bilişim Sistemlerinin Kullanımının Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında bilgisayar destekli okul bilişim sistemlerinin (OBS) uygulanması ve etkileri hakkında deneysel veri çok az olduğunu ve Hollanda’da, 1970’lerden bu yana OBS’ler geliştirilip ve kullanılmakta olduklarını vurgulamıştır. Bu araştırma projesinde, Hollanda orta okullarında OBS kullanımı kapsamı, başarılı OBS uygulamasını olumlu yönde etkileyen faktörler ve OBS etkileri araştırılmıştır. Araştırma bulguları, OBS kullanımının bütün OBS modülleri için aynı yoğunlukta olmadığını ve bütün ilgili türler arasında eşit bir şekilde dağıtılmadığını göstermektedir. Bütün kullanıcıların genellikle OBS’nin kalitesinden birçok yönden memnun olmalarına rağmen, dikkate değer bir kısmı yönetim – destek kapasitesinden şikayet etmektedir. Eğitim ve kullanıcı desteği sınırlı olduğu için OBS sorunlarını çözümlenmek zor olmaktadır. Kullanıcılara göre, OBS kullanımının hem olumlu hem de olumsuz etkileri olmuştur. Doğrudan OBS kullanıcıları ve kullanmayanların değişiklik analizi, fark edilen OBS kalitesi, uygulama sürecinin ve OBS’nin kullanıldığı (takdim edildiği) okulların özellikleri bakımından iki grup arasında ilginç farklılıklar göstermiştir. Geri çekilme analizi, OBS’nin kullanıldığı kapsamdaki dikkat çeken değişikliği açıklayan üç uygulama süreç özelliğini göstermiştir. Bu çalışmanın sonuçları, eldeki OBS’lerin bazı modüllerinin birçok okul tarafından kullanılmasına rağmen (örneğin öğrenci test puanları, final sınavları ve mali öğrenci idaresi), diğerlerin daha az yoğun olarak kullanıldığını göstermiştir. Araştırmaya katılanların ¼’ü OBS’yi hiç kullanmazken, yaklaşık % 75’i OBS’yi doğrudan kullanmaktadır (bunların çoğu sistem yöneticileri ya da görevlilerdir). Müdürler ve öğretmenler, OBS’yi görece az kullanmaktadır. Yönetim seviyesindeki sistem kullanımı idari eğilimlidir ve yüksek kademe yönetim

amaçları için kullanım (örneğin benzeşme (simulasyon) ya da örnek analizi) kısıtlıdır. Kullanıcıların çoğu, OBS'nin ortaya koyduğu bilginin kalitesinden memnundur. Aynıısı, OBS'nin veri girişi ve geri çekilme seçenekleri için de geçerlidir. Sistemde bir sorunla karşılaşan kullanıcıların sayısı hayli yüksektir: % 40'ı bir ayda iki ya da daha az sorun yaşamıştır. Kullanıcıların sadece % 40'ı OBS'nin sağladığı yönetim desteğinden memnundur. Genelde OBS kullanımını için verilen eğitim yoğun değildir. Özellikle müdürler ve öğretmenler fazla eğitilmemiş ve sistem idarecileri ve görevli personelin çoğu (yaklaşık % 60) 11 – 30 saat eğitim almıştır. Kullanıcıların yaklaşık üçte biri, OBS'de bir sorun yaşadıklarında aldıkları yardımdan memnun değildir. Bunların % 77'si sorunları kendileri çözmeye çalışmakta ve % 50'si sistem idarecilerinden yardım almaktadır. Araştırmaya katılanlara göre, OBS'nin tanıtım ve kullanımını okulun işlemesine daha iyi bir değerlendirme ve bakış getirmiş, kaynakların kullanımını geliştirmiş ve müfredat planlama ve dahili iletişim için daha iyi bir temel oluşturmuştur. Ancak iş yükü ve stress olumsuz manada etkilenmiştir. Kullanıcıların önemli bir kısmı (özellikle sistem idarecileri ve görevliler) tek düze gündelik işlerdeki azalmadan ve işlerini yaparken OBS'den aldıkları yardımın derecesi hakkında olumlu görüştedir. Kullanıcılar, OBS kullanımını sonucu oluşan yükümlülükler için gerekli olan zaman hakkında daha olumsuzdur. Sistem kullanımının olumsuz etkileri dikkat çekici ve daha derin bir araştırmayı gerektirmektedir.

Kullanıcılar, kullanmayanlardan yedi noktada özellikle farklılık göstermektedirler: Kullanıcılar daha motive olmuşlardır, daha iyi iç ve dış eğitim almışlardır, yeniliğin hedefleri ve onlara ulaşma araçları konusunda daha net bir fikre sahiptir ve hem OBS'nin kalitesi hem de sistemin tanıtım hızı konusunda daha memnun bir vaziyettedirler. Genelde, kullanıcılar ve kullanmayanların; (a) aldıkları eğitim, (b) sistem sorunları olması durumunda yardım kolaylığı, (c) yenilik hızı (çok yavaş) (d) iş arkadaşlarından ya da kullanım kılavuzundan aldıkları destek seviyesi konularında olumsuz tavırlar geliştirmişlerdir.

Doğrudan sistem kullanımını üzerideki geri çekilme (regression) analizi, çeşitli okul seviyelerindeki OBS kullanımını değişkeninin üç değişkenle açıklanabileceğini

göstermiştir: dış (harici) eğitimin seviyesi, (b) dahili eğitimin seviyesi ve (c) yenilik hedeflerini gerçekleştirmek için araçların algılanan yeterliliği. Sistem kullanımının en yoğun olduğu seviyelerde yani sistem idarecisi ve görevliler seviyesinde, OBS kullanımındaki farklılıklar harici eğitim seviyesi ve yenilik araçlarının algılanan netliği ile göreceli olarak % 23 ve % 16 için açıklanmaktadır. Diğer bir ifade ile araştırma bulguları, OBS kullanımına ilişkin harici eğitimin önemini ve bu yeniliği amacına ulaştırmak için net bir anlama ihtiyacını vurgulamıştır. Bu değişkenler, OBS uygulaması için stratejilerde kritik başarı faktörleri olduğunu ve daha fazla dikkat gerektirdiğini göstermiştir. Daha yoğun yüksek kalitede bir eğitim (yenilik hedeflerinin netleştirilmesi dahil), bütün okul personeli tarafından sistem kullanımını arttırmak için gereklidir. İdari personel, OBS'nin kararlar alırken kendilerine hangi konularda yardımcı olabileceği ile ilgili olarak özel bir eğitime ihtiyaç duymaktadır. Mesela, hangi bilgiye ihtiyaçları olduğuna karar vermeyi öğrenmeye ve onu nasıl elde edebileceklerini, yorumlayabileceklerini ve okulda kararlar almada kullanmayı bilmeleri gerekmektedir. Eğer bu önşartlar karşılanmaz ise, OBS hedeflerine ulaşılma ihtimali de çok düşüktür. Bu araştırma projesinin bulgularının, bilgisayarlı okul bilişim sistemlerinin tasarımı ve uygulanması için sorumlu olanlara yenilik faaliyetlerini iyileştirmede bunları desteklemesi ve yardımcı olması beklenmektedir.

Telem (1999)'in "Okul İdaresinin Bilgisayarla Donatılmasının Bölüm Başkanının Rolü Üzerindeki Etkisi Hakkında Bir Durum Çalışması" adlı araştırmasında, Okul idaresinin bilgisayarla donatılmasının bölüm başkanının rolü üzerinde önemli bir rolü olduğu görülmüştür. Bu etkinin yapısı sunulmuş ve analiz edilmiştir. Güvenilirlik, eğitim değerlendirilmesi, denetim, geri bildirim, toplantı sıklığı ve ortak karar alma konularının hayli etkilendiği görülmüştür. Hiyerarşik yönden bağlı bir "zincir reaksiyonu" gözlenmiş ve bu zincir; müdür ve kendi adına okul bilgisayar yöneticisi, bölüm başkanı üzerine ve öğretmenleri üzerine bölüm başkanları şeklinde oluşturulmuştur. Araştırmanın sonucuna göre, bölüm başkanlarının kendi aralarındaki ilişki değişmeden kalmıştır.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın amacına ulaşabilmesinde geçerli ve güvenilir sonuçlar elde edilebilmesi için izlenen yollar açıklanmış, araştırmanın modeli, evreni, ölçme aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması, elde edilen verilerin analizi ve kullanılan istatistiksel yöntemler üzerinde durulmuştur.

4.1.Araştırma Modeli

Kırıkkale ili merkez ilköğretim ve ortaöğretim okullarındaki yöneticilerin (müdür-müdür Yardımcıları) etkin okul yönetiminde yönetim süreçleri bakımından, bilişim sistemlerine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılacak olan bu çalışma, betimsel bir çalışmadır.

4.2.Evren

Araştırmanın evrenini, Kırıkkale ili merkezindeki ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan 199 yönetici (okul müdürleri ve müdür yardımcıları) oluşturmaktadır. Kırıkkale il merkezinde 49 adet ilköğretim okulu ve 24 adet ortaöğretim okulu vardır (Kırıkkale ili merkezindeki okul listesi EK 9’da verilmiştir). Bu okullarda 2005 tarihi itibarıyla toplam 73 adet müdür, 139 adet müdür yardımcısı görev yapmaktadır. Araştırmanın evreni içinde yer alan okul yöneticilerinin (müdür ve müdür yardımcıları) toplam 212 kişiden oluşması ve bunlara ulaşmanın zaman, maliyet ve kontrolünün güç olmaması nedeniyle bir örneklem seçimine gidilmemiştir. Araştırma evrenin tamamı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Anketler Kırıkkale il merkezindeki toplam 73 adet okula dağıtılmıştır. 21 adet ortaöğretim okulu ile 48 adet ilköğretim okulundan, 69’u müdür

ve 130'u müdür yardımcısı olmak üzere toplam 199 okul yöneticisinden geri dönüş olmuştur. 3 adet ortaöğretim okulundan ve 1 adet ilköğretim okulundan gönderilen anketler yanıtlanmamıştır. Çalışma kapsamında 199 okul yöneticisi bulunmaktadır.

4.3.Araştırmada Kullanılan Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı hazırlanırken öncelikle, konuyla ilgili kuramsal kaynaklar, daha önce yapılmış araştırmalar ve bilgi toplama araçları taranarak, yönetim süreçlerinden “karar verme”, “planlama”, “rgtleme” ve “denetim” boyutlarını kapsayan bir taslak hazırlanmıştır. Elde edilen maddeler, konuda uzman ğretim yeleri ve okul yöneticilerinin görüşlerine sunulmuştur. Bu aşamalardan geçirildikten sonra “okul yöneticilerinin yönetim süreçleri bakımından bilişim sistemlerine yönelik görüşlerini belirleme anketi” adlı veri toplama aracına yapılan ön uygulama çalışmasıyla son şekli verilmiştir.

Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde yöneticilere ait 6 maddeden oluşan kimlik bilgileri, ikinci bölümde ise araştırmacı tarafından araştırmanın amacına yönelik olarak hazırlanan 27 madde bulunmaktadır. Veri toplama aracındaki 1.-6. maddeler karar verme, 7.-13. maddeler planlama, 14.-19. maddeler örgütleme ve 20.-27. maddeler denetim boyutunu oluşturan ifadelerdir.

Veri toplama aracında bulunan maddelerde Liket tipi beşli derecelendirme lçeği kullanılmıştır. Maddelerde değerlendirme, Hiç Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kararsızım, Katılıyorum, Tamamen Katılıyorum şeklinde en olumsuzdan en olumlu seçeneğe doğru artan bir biçimde derecelendirilmiştir.

4.4.Geçerlik ve Güvenirlik

Veri toplama aracı yönetim süreçlerinden “karar verme”, “planlama”, “rgtleme” ve “denetim” boyutlarını kapsayan ve 45 maddeden oluşan bir taslak hazırlanmıştır. Elde edilen maddeler, konuda uzman ğretim yeleri ve okul

yöneticilerinin görüşlerine sunulmuştur. Bu çalışma sonucunda bazı maddeler araçtan çıkartılmış, birkaç maddenin ifadelerinde düzeltmelere gidilmiş ve böylece veri toplama aracı 30 maddeye indirilmiştir.

Geliştirilen anket, Kırıkkale ili merkez ilçe sınırları içinde bulunan ilköğretim ve ortaöğretim okullarında görev yapan ve random olarak seçilen 40 yöneticiden oluşan pilot gruba uygulanmış ve SPSS programı kullanılarak her bir maddenin güvenilirlik katsayıları bulunmuştur. Veri toplama aracının **Cronbach Alpha** güvenilirlik katsayısı **.93** olarak tespit edilmiştir. Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları EK 6'da verilmiştir. Bu çalışma sonunda korelasyon değeri ,30'un altında bulunan 3 maddenin anket formundan çıkarılması uygun görülmüştür. Veri toplama aracında yer alan 12 nolu sorunun uzman görüşleri doğrultusunda önemli bulunmasından dolayı güvenilirlik katsayısı .23 olmasına rağmen ankete kalmasına karar verilmiştir. Reliability Analysis-Scale(Alpha) sonuçları EK 3'te verilmiştir.

Veri toplama aracının yapı geçerliliğinin tespiti için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda anketin dört faktörlü olduğu görülmüştür (faktör analizi sonuçları EK 4'te verilmiştir). Bu dört faktör karar verme, planlama, örgütleme ve denetim şeklinde isimlendirilmiştir. Faktör analizine göre, faktörlerdeki uygun olmayan maddeler daha önce yapılan uzman görüşleri de dikkate alınarak faktörler arasında uygun şekilde transfer edilmek suretiyle veri toplama aracına son şekli verilmiştir. Faktörlerdeki ifadeler son şekilleri verildikten sonra her bir faktör için iç geçerlilik katsayıları hesaplanmıştır (İç geçerlilik hesaplamaları EK 5'te verilmiştir). Veri toplama aracı, 6'sı karar verme, 7'si planlama, 6'sı örgütleme ve 8'i denetim süreçlerini ifade eden maddelerden oluşmuştur.

Veri toplama aracı 6 maddelik yöneticilerin kimlik bilgilerine ait bölüm ve yönetim süreçlerinden “karar verme”, “planlama”, “örgütleme” ve “denetim” boyutlarını kapsayan 27 maddelik bölüm ile ankete son biçimi verilmiştir. Anketin kullanılan son şekli, Ek 5'te verilmiştir.

4.5.Verilerin Toplanması

Bu araştırmada veriler “okul yöneticilerinin yönetim süreçleri bakımından bilişim sistemlerine yönelik görüşlerini belirleme anketi” adlı veri toplama aracı ile toplanmıştır.

Veri toplama aracının ilköğretim okullarında uygulanabilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığından izin alınmıştır. İzin belgesi EK 4’te verilmiştir. Anketin yöneticilere ulaştırılması ve toplanması araştırmacı tarafından yapılmıştır. Anket formunu müdür ve müdür yardımcılarının daha iyi anlamaları ve daha sağlıklı bilgilerin elde edilmesi amacıyla araştırmacı tarafından her bir yöneticiye bire bir açıklamalarda bulunulmuştur. Anket formlarının dağıtılması ve toplanması için bir aylık süre harcanmıştır.

4.6.Verilerin analizi

Etkin okul yönetiminde yönetim süreçleri bakımından yöneticilerin bilişim sistemlerine yönelik görüşlerinin belirlenmesi için kullanılan ölçekte 6 adet kişisel bilgi sorusu, 27 adet 5’li Likert türünde soru bulunmaktadır. Okul yöneticilerin yönetim süreçleri bakımından bilişim sistemlerine yönelik görüşlerinin belirlenmesi için geliştirilen ölçekteki kapalı uçlu soru maddelerine katılma derecelerine verilecek olan ağırlıklar ve bu ağırlıkların sınırları aşağda belirtilmiştir.

Ağırlık	Seçenek	Sınırlar
1	Hiç Katılmıyorum	1,00-1,79
2	Katılmıyorum	1,80-2,59
3	Kararsızım	2,60-3,39
4	Katılıyorum	3,40-4,19
5	Tamamen Katılıyorum	4,20-5,00

Toplam verilere ilişkin bütün istatistiksel işlemler SPSS paket programında yapılmıştır. Araştırmada verilerin analizi için şu istatistik teknikleri kullanılmıştır: Frekans, yüzde, ortalama, standart sapma, t-testi, one-way ANOVA testi. Yöneticilerin okul türü, görev türü ve branşına göre yönetim süreçleri bakımından görüşlerinin puanlarını belirlemek için ortalama, standart sapma ve anlamlılık için t-testi yapılmıştır. Yöneticilerin kıdemleri ve öğrenimlerine göre yönetim süreçleri bakımından görüşlerinin puanlarını belirlemek için ortalama, standart sapma ve anlamlılık için one-way ANOVA testi yapılmıştır. Yöneticilerin kimlik bilgileri ile ilgili bulgulara ulaşmak için frekans ve yüzde kullanılmıştır.

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, yöneticilerin, yaptıkları çalışmaları, yönetim süreçleri bakımından yerine getirirken, YBS'nin bu çalışmalarda ne kadar yer almasını düşündüklerine ilişkin görüşlerini etkileyen değişkenlere yönelik bulgular verilmiştir.

Yöneticilerin yönetim bilişim sistemlerine yönelik görüşlerine ilişkin bilgiler, geliştirilen bir veri toplama aracı ile edinilmiştir. Bu veri toplama aracında, yöneticilerin kimlikleri ile ilgili altı, karar verme süreci boyutunda altı, planlama süreci boyutunda yedi, örgütlenme süreci boyutunda altı ve denetim süreci boyutunda sekiz olmak üzere toplam otuz üç madde yer almıştır.

5.1.Kimlik Bilgileri

Araştırmaya katılan yöneticilerin çalıştıkları okul türlerine, görev türlerine, cinsiyetlerine, mesleki kıdemlerine, branşlarına ve öğrenimlerine ilişkin bilgiler Tablo2'de verilmiştir.

TABLO 2
YÖNETİCİLERİN KİMLİK BİLGİLERİ

Değişken	Düzy	N	%
Okul Türü	İlköğretim Okulu	120	60,3
	Ortaöğretim Okulu	79	39,7
	Toplam	199	100
Görev	Müdür	69	34,7
	Müdür Yard.	130	65,3
	Toplam	199	100
Cinsiyet	Erkek	193	97
	Kadın	6	3
	Toplam	199	100
Kıdem	5-15	37	18,6
	16-25	105	52,8
	26 ve üzeri	57	28,6
	Toplam	199	100
	Branş	Fen bilimleri	72
Sosyal Bilimler		127	63,8
Toplam		199	100
Öğrenim	Yüksek Okul	28	14,1
	Eğitim Enst.	65	32,7
	Fakülte	95	47,7
	Lisans üstü	11	5,5
	Toplam	199	100

Tablo 2'ye bakıldığında araştırma kapsamına giren okulların %60,3'ünü ilköğretim okulları, %39,7'sini ortaöğretim okulları oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %34,7'si müdür, %65,3'ü müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır.

Çalışmaya katılanların %97'sini erkek, %3'ünü kadın yöneticiler oluşturmaktadır. Kadın yöneticilerin oranları karşılaştırmalı analiz yapmak için yeterli olmadığından yöneticilerin cinsiyetlerine göre "Karar verme, Planlama, Örgütlenme, Denetim sürecinde, bilişim sistemine yönelik görüşlerinde farklılık var mıdır?" alt problemi için analiz yapılmamıştır.

Bu çalışmadaki yöneticilerin %18,6'sının kıdemi 5-15 yıl, %52,8'inin kıdemi 16-25 yıl, %28,6'sının kıdemi 26 yıl ve üzerindedir.

Araştırmadaki yöneticilerin %36,2'sinin branşı fen bilimleri, %63,8'inin branşı sosyal bilimlerdir. Fen bilimleri ve sosyal bilimlere kapsama giren branşların listesi EK1'de verilmiştir.

Yöneticilerin %14,1'i yüksek okul, %32,7'si eğitim enstitüsü, %47,7'si fakülte, %5,5'i lisans üstü öğrenim görmüşlerdir.

5.2. Yöneticilerin Yönetim Süreçleri Bakımından Bilişim Sistemine Yönelik Görüşleri

Yöneticilerin yönetim süreçleri bakımından bilişim sistemlerine yönelik görüşleri, okul türü, görev türü, mesleki kıdem, branş ve öğrenim değişkenlerine göre analizleri yapılarak belirlenmiştir.

5.2.1. İlköğretim ve Ortaöğretim Yöneticilerinin Karar verme, Planlama, Örgütlenme, Denetim Süreçlerinde, Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

“İlköğretim ve ortaöğretim yöneticilerinin Karar verme, Planlama, Örgütlenme, Denetim sürecinde, bilişim sistemine yönelik görüşlerine göre farklılık var mıdır?” alt problemine yanıt aranmıştır. Yöneticilerin çalıştıkları okul türleri ilköğretim ve ortaöğretim okulu olmak üzere iki boyutta ele alınmıştır.

İlköğretim okullarında görev yapan yöneticiler ile orta öğretim okullarında görev yapan yöneticilerin karar verme, planlama, örgütlenme ve denetim süreçleri bakımından yönetim bilişim sistemine yönelik görüşlerinin belirlenmesi için bağımsız t-testi yapılmıştır. Okul türüne göre yöneticilerin yönetim süreçleri

bakımından bilişim sistemine yönelik görüşlerinin puan ortalamaları Tablo 3, 4, 5, 6’da ve t-testi sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

TABLO 3
OKUL TÜRÜNE GÖRE
YÖNETİCİLERİN KARAR VERME SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Karar verme	Okul Türü					
	İlköğretim			Ortaöğretim		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
1- Karne, teşekkür, takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının gerekliliğine inanırım.	120	4,28	,79	79	4,56	,61
2- Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	120	3,94	1,07	79	3,99	,88
3- Gizli, gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS'nin uygun olduğunu düşünürüm.	120	3,07	,99	79	2,70	1,06
4- Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri hususunda uygun olduğunu düşünürüm.	120	3,54	,95	79	3,58	1,09
5- Öğrenci kayıt işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	120	4,35	,67	79	4,50	,55
6- Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm	120	3,97	,89	79	4,03	,89

Tablo 3’ te, yöneticilerin karar verme sürecinde YBS’nin kullanılmasına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, ilköğretim yöneticilerinin en yüksek puan ortalamasının ($\bar{x} = 4,35$), “*öğrenci kayıt işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum*” maddesinde olduğu görülmektedir. Bu ifadede, ilköğretim yöneticileri dereceli ölçeğe göre **tamamen katılıyorum** seviyesinde görüş sergilemişlerdir. Bu maddeye ortaöğretim yöneticileri ($\bar{x} = 4,50$) **tamamen katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. Ortaöğretim yöneticilerinin en yüksek katılımı ise, “*Karne, teşekkür, takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının gerekliliğine inanırım*” maddesine olmuştur ve **tamamen katılıyorum** seviyesindedir ($\bar{x} = 4,56$). İlköğretim yöneticileri bu maddeye ($\bar{x} = 4,35$) **tamamen katılıyorum** derecesinde yanıt vermişlerdir. “*Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesine ilköğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,94$) ve ortaöğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,99$) **katılıyorum** derecesinde cevap vermişlerdir.

İlköğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,54$) ve ortaöğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,58$) “*Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri hususunda uygun olduğunu düşünürüm.*” maddesine **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm*” ifadesine ise ilköğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,97$) ve ortaöğretim yöneticileri ($\bar{x} = 4,03$) **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlardan, ilköğretim okul yöneticilerinin öğrenci kayıt işlemlerini bilişim sistemi kullanarak daha verimli hale getirmek istedikleri, ortaöğretim yöneticilerinin ise karne, teşekkür, takdirname, diploma gibi belgelerin hazırlanması işlemlerini kolaylaştırmak istedikleri söylenebilir.

İlköğretim ($\bar{x} = 3,07$) ve ortaöğretim ($\bar{x} = 2,70$) yöneticileri, karar verme sürecinde “*Gizli, gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS'nin uygun olduğunu düşünürüm*” maddesine en düşük düzeyde puan vererek bu konuda **kararsız** kalmışlardır. Bu durum, yöneticilerin bu tür yönetim işlerinin dosyalama sistemi ile yapılması düşüncesinde olmalarından kaynaklanabilir.

TABLO 4
OKUL TÜRÜNE GÖRE
YÖNETİCİLERİN PLANLAMA SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Planlama	Okul Türü					
	İlköğretim			Ortaöğretim		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
7- Personel maaş ve ücretlerinin ödenme planlarının yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm	120	4,35	,75	79	4,46	,65
8- Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	120	4,35	,75	79	4,50	,50
9- Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	120	4,40	,58	79	4,54	,50
10- Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabilir.	120	4,20	,69	79	4,17	,74
11- Yıllık ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	120	4,29	,61	79	4,46	,65
12- Okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	120	3,59	,98	79	4,03	,93
13- Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.	120	4,23	,83	79	4,35	,75

Yöneticilerin okul türüne göre planlama sürecinde YBS'nin kullanılmasına yönelik görüşlerinin puanlarına bakıldığında ilköğretim ($\bar{x} = 4,40$) ve ortaöğretim ($\bar{x} = 4,54$) yöneticilerinin, ölçekteki planlama süreci kapsamında bulunan maddelere verdikleri cevap ortalamaları arasında, ilk sırada, “*Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabileceğini düşünürüm*” ifadesinin yer aldığı görülmektedir ve bu maddeye verdikleri puanlar dereceli ölçeye göre **tamamen katılıyorum** düzeyindedir. “*Personel maaş ve ücretlerinin ödenme planlarının yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm*” maddesine verilen cevaplara göre ilköğretim yöneticileri ($\bar{x} = 4,35$), ortaöğretim yöneticileri ise ($\bar{x} = 4,46$) puan vermişlerdir ve bu puanlar **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. “*Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.*” İfadesinde ilköğretim yöneticilerinin puanı ($\bar{x} = 4,35$) ve ortaöğretim yöneticilerinin puanı ise ($\bar{x} = 4,50$)’ dir. Puan ortalamalarına göre yöneticiler bu ifadeye **tamamen katılıyorum** derecesinde cevap vermişlerdir. İlköğretim yöneticileri “*Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabilir.*” ifadesine ($\bar{x} = 4,20$) **tamamen katılıyorum**

seviyesinde görüş sergilerken, ortaöğretim yöneticileri ($\bar{x} = 4,17$) bu maddeye **katılıyorum** seviyesinde görüş sergilemişlerdir. “*Yıllık ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesinde ilköğretim yöneticileri ($\bar{x} = 4,29$) puan, ortaöğretim yöneticileri ($\bar{x} = 4,46$) puan vererek bu konuda **tamamen katılıyorum** derecesinde cevap vermişlerdir. “*Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.*” İlköğretim ($\bar{x} = 4,23$) ve ortaöğretim ($\bar{x} = 4,35$) yöneticileri bu maddeye **tamamen katılıyorum** yönünde cevap vermişlerdir.

İlköğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,59$) ve ortaöğretim yöneticileri ($\bar{x} = 4,03$) “*okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm*” maddesine son sırada katılmaktadırlar. Bu konuda yöneticiler **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. Bu durumun sebebi olarak, planlama sürecinde yer alan diğer maddelerin yerine getirilmesinde okul yöneticilerinin daha fazla inisiyatif ve yetki sahibi oldukları düşünülebilir.

TABLO 5
OKUL TÜRÜNE GÖRE
YÖNETİCİLERİN ÖRGÜTLEME SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Örgütleme	Okul Türü					
	İlköğretim			Ortaöğretim		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
14- Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	120	3,94	,81	79	4,22	,67
15- Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.	120	4,16	,82	79	4,16	,95
16- Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	120	3,84	,85	79	4,01	,72
17- Okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmaları ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.	120	3,40	1,10	79	3,31	1,03
18- Öğretmenlerin program dışı çalışmalarının düzenlenmesinde gerekli olduğuna inanırım.	120	3,62	1,01	79	3,67	1,02
19- Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	120	3,97	,72	79	4,17	,82

Okul türüne göre yöneticilerin örgütleme sürecine ilişkin görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, “Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.” İfadesine ilköğretim yöneticileri en yüksek puanı vermişlerdir ($\bar{x}=4,16$). Bu maddeye ortaöğretim yöneticileri ise ($\bar{x} = 4,16$) puan vermişlerdir ve bu maddeye verilen puan ortalamaları dereceli ölçeğe göre **katılıyorum** seviyesindedir. Buna karşın ortaöğretim yöneticileri “Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.” İfadesine en yüksek puanı vermişlerdir ($\bar{x}=4,22$). Bu maddeye ilköğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,94$) puan vermiştir. Dereceli ölçeğe göre ilköğretim yöneticilerinin cevabı **katılıyorum**, ortaöğretim yöneticilerinin cevabı ise **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. “Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.” İfadesine ilköğretim yöneticilerinin ($\bar{x} = 3,84$) ve ortaöğretim yöneticilerinin ($\bar{x} = 4,01$) puanları **katılıyorum** seviyesindedir. “Öğretmenlerin program dışı

çalışmalarının düzenlenmesinde gerekli olduğuna inanırım.” Maddesine ilköğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,62$) puan verirken ortaöğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,67$) puan vermişlerdir. Bu maddeye yöneticilerin verdikleri puan ortalamaları **katılıyorum** düzeyindedir. *“Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.”* İfadesine ise ilköğretim yöneticilerinin ($\bar{x} = 3,97$) ve ortaöğretim yöneticilerinin ($\bar{x} = 4,17$) verdikleri cevaplar **katılıyorum** seviyesindedir.

En düşük puan ortalamalarına bakıldığında ilköğretim ($\bar{x} = 3,40$) ve ortaöğretim ($\bar{x} = 3,31$) yöneticilerinin *“Okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmaları ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.”* İfadesine en düşük puanı verdikleri görülmektedir. Buna göre ilköğretim yöneticilerinin puanları **katılıyorum**, ortaöğretim yöneticilerinin puanları **kararsızım** düzeyindedir. Bu duruma göre yöneticiler, okul aile birliği derneklerine görevlendirme işlemlerinin yönetim bilişim sistemiyle yapılmasının çok gerekli olmadığı düşüncesinde olabilirler diyebiliriz.

TABLO 6
OKUL TÜRÜNE GÖRE
YÖNETİCİLERİN DENETİM SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Denetim	Okul Türü					
	İlköğretim			Ortaöğretim		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
20- Personel izleme ve denetleminin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	120	3,81	,91	79	3,81	1,07
21- Başarının değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	120	3,79	1,16	79	3,69	1,15
22- Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.	120	3,49	1,12	79	3,56	1,16
23- Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	120	4,33	,65	79	4,30	,80
24- Öğrenci disiplin olaylarının soruşturulmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	120	3,89	,89	79	3,79	1,16
25- Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	120	4,15	,75	79	4,16	,82
26- Ders teftişinin değerlendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	120	3,65	,98	79	3,68	1,04
27- Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı.	120	3,15	,96	79	2,69	1,05

Tablo 6’ da, yöneticilerin denetim sürecinde YBS’ nin kullanılmasına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, ilköğretim ($\bar{x} = 4,33$) ve ortaöğretim ($\bar{x} = 4,30$) yöneticilerinin, en yüksek puan ortalamasının, “Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.” maddesinde olduğu görülmektedir. Yöneticilerin bu maddeye verdikleri puanlar **tamamen katılıyor** seviyesindedir. “Personel izleme ve denetleminin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.” İfadesine ilköğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,81$), ortaöğretim yöneticileri ($\bar{x} = 4,81$) puan vermişlerdir ve puanları **katılıyor** seviyesindedir. “Başarının değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.” Maddesine yöneticilerin verdikleri cevaplara göre ilköğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,79$) **katılıyor**, ortaöğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,69$) **katılıyor** seviyesinde puan vermişlerdir. “Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.” Maddesine göre ilköğretim yöneticileri

($\bar{x} = 3,49$) puan ve ortaöğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,56$) puan vermişlerdir ve puanları **katılıyorum** derecesindedir. İlköğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,89$) ve ortaöğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,79$) “*Öğrenci disiplin olaylarının soruşturulmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesine **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.*” İfadesine ilköğretim yöneticileri ($\bar{x} = 4,15$) **katılıyorum**, orta öğretim yöneticileri ($\bar{x} = 4,16$) **katılıyorum** derecesinde görüş sergilemişlerdir. “*Ders teftişinin değerlendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.*” maddesine ise ilköğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,65$) ve ortaöğretim yöneticileri ($\bar{x} = 3,68$) puan vermişlerdir. Bu maddeye yöneticilerin verdikleri puan ortalamaları **katılıyorum** seviyesindedir. Bu sonuçlardan, yöneticilerin devam ve devamsızlık takibinin okul yönetimi için önemli olduğunu ve aynı zamanda bilgi sistemleri ile devam izleniminin daha verimli olduğunu düşündüklerini söyleyebiliriz.

İlköğretim ($\bar{x} = 3,15$) ve ortaöğretim ($\bar{x} = 2,69$) yöneticileri, “*Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı*” maddesine en düşük düzeyde puan vermişlerdir ve yöneticilerin bu maddeye verdikleri cevaplar **kararsızım** seviyesindedir. Yöneticilerin bu görüşlerinden, okul güvenliğinin sağlanmasında, bilgisayar dışındaki güvenlik önlemlerinin alınmasının daha yararlı olduğu söylenebilir.

TABLO 7
OKUL TÜRÜNE GÖRE
YÖNETİCİLERİN BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK
GÖRÜŞLERİNİN t-TESTİ SONUÇLARI

Yönetim Süreçleri	Okul Türü	n	\bar{x}	Ss	t-Değeri	P
Karar Verme	İlköğretim	120	3,86	,57	,436	,663
	Ortaöğretim	79	3,89	,53		
Planlama	İlköğretim	120	4,20	,45	2,567	* ,011
	Ortaöğretim	79	4,36	,39		
Örgütleme	İlköğretim	120	3,82	,62	1,205	,230
	Ortaöğretim	79	3,92	,51		
Denetim	İlköğretim	120	3,78	,59	,757	,457
	Ortaöğretim	79	3,71	,72		

*P<,05

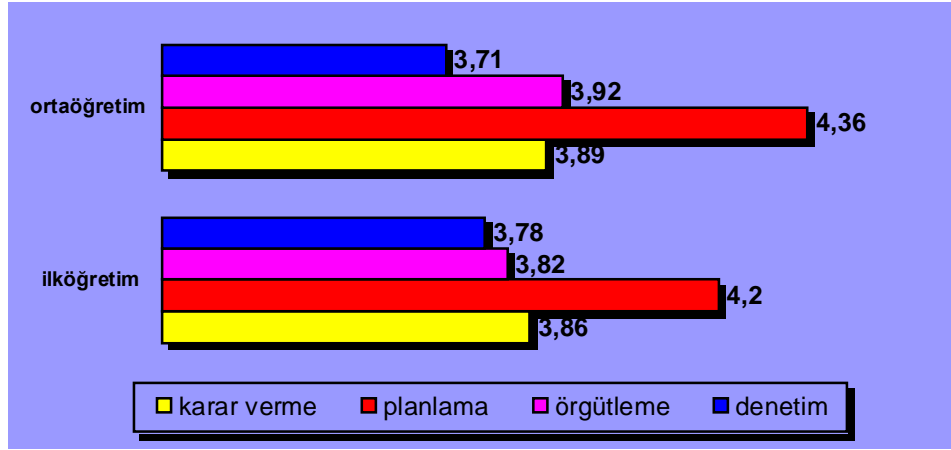
Yöneticilerinin görev yaptıkları okul türüne göre, yönetimde bilişim sistemlerinin kullanımına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarının arasında anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin bağımsız t-testi analizi yapılmıştır. Her bir süreç için ayrı ayrı yapılan t-testi sonuçlarına bakıldığında, karar verme, örgütleme ve denetim süreçlerinde, ilköğretim ve ortaöğretim yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Tablo 6'da da görüldüğü gibi örgütleme sürecinde anlamlı farklılık olmamasına karşın ortaöğretim yöneticilerinin ($\bar{x} = 3,82$) ilköğretim yöneticilerine ($\bar{x} = 3,92$) göre bu boyuttaki puan ortalamaları daha yüksek düzeydedir. Denetim sürecinde ise ilköğretim yöneticilerinin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,78$), ortaöğretim yöneticilerinin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,71$) yüksek olduğu görülmektedir.

Planlama sürecine verilen cevapların ortalamaları arasında yapılan bağımsız t testi analizi sonucuna göre ise, yöneticilerin görev yaptıkları okul türü bakımından görüşlerinin puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık çıkmıştır (t=2.567, p

<,05). Elde edilen bu bulguya göre, ortaöğretim yöneticilerinin, ilköğretim yöneticilerine göre anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeyde, yönetim bilişim sistemlerinin planlama sürecinde kullanılmasını ön gördükleri söylenebilir.

GRAFİK1
OKUL TÜRÜNE GÖRE
YÖNETİCİLERİN BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK
GÖRÜŞLERİNİN T-TESTİ SONUÇ GRAFIĞI

5.2.2. Müdür ve Müdür Yardımcılarının; Karar verme, Planlama, Örgütleme, Denetim Sürecinde, Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, “müdür ve müdür yardımcılarının; Karar verme, Planlama, Örgütleme, Denetim sürecinde, bilişim sistemine yönelik görüşlerine göre farklılık var mıdır?” alt problemine yanıt aranmıştır. Buna göre yöneticilerin, görev türünün yönetim süreçleri bakımından bilişim sistemine yönelik görüşlerine etkisi belirlenmiştir. Yöneticiler görevlerine göre müdür ve müdür yardımcısı olmak üzere iki grupta ele alınmıştır.

Müdür olarak görev yapan yöneticiler ile müdür yardımcısı olarak görev yapan yöneticilerin karar verme, planlama, örgütleme ve denetim süreçleri bakımından yönetim bilişim sistemine yönelik görüşlerinin belirlenmesi için bağımsız t-testi yapılmıştır. Görev türüne göre yöneticilerin yönetim süreçleri

bakımından bilişim sistemine yönelik görüşlerinin puan ortalamaları Tablo 8, 9, 10, 11 ve t-testi sonuçları Tablo 12’de verilmiştir.

TABLO 8
YÖNETİCİLERİN GÖREVLERİNE GÖRE
KARAR VERME SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Karar verme	Görev					
	Müdür			Müdür Yard.		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
1- Karne teşekkür ve takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının gerekliliğine inanırım.	69	4,40	,77	130	4,38	,71
2- Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	69	3,92	1,00	130	3,97	,99
3- Gizli, Gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS'nin uygun olduğunu düşünürüm.	69	2,92	1,04	130	2,93	1,02
4- Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri hususunda uygun olduğunu düşünürüm.	69	3,55	,91	130	3,56	1,05
5-Öğrenci kayıt işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	69	4,34	,63	130	4,44	,62
6-Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm	69	3,92	,94	130	4,03	,86

Tablo 8’ de, yöneticilerin karar verme sürecinde YBS’nin kullanılmasına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, müdürlerin en yüksek puan ortalamasının ($\bar{x} = 4,40$), “*Karne teşekkür ve takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının gerekliliğine inanırım*” maddesinde oluşu görülmektedir ve **tamamen katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. Bu maddeye müdür yardımcıları ($\bar{x} = 4,38$) puan vermişlerdir ve puanları **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. Müdür yardımcılarının en yüksek katılımı ise, “*Öğrenci kayıt işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum*” maddesine olmuştur ($\bar{x} = 4,44$) ve cevapları dereceli ölçeğe göre **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. Müdürler bu maddeye ($\bar{x} = 4,34$) **tamamen katılıyorum** seviyesinde yanıt vermişlerdir. “*Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesine müdür olarak görev yapan yöneticiler ($\bar{x} = 3,92$) puanla ve

müdür yardımcısı olarak görev yapan yöneticiler ($\bar{x} = 3,97$) puanla **katılıyorrum** derecesinde cevap vermişlerdir. Müdürler ($\bar{x} = 3,55$) puanla ve müdür yardımcıları ($\bar{x} = 3,56$) puanla “*Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri hususunda uygun olduğunu düşünürüm.*” maddesine **katılıyorrum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm*” ifadesine ise müdürler ($\bar{x} = 3,92$) puan ve müdür yardımcıları ($\bar{x} = 4,03$) puan vermişlerdir. Yöneticilerin puanları **katılıyorrum** seviyesindedir. Bu sonuçlardan, müdürlerin karne, teşekkür, takdirname, diploma gibi belgelerin hazırlanması işlemlerini kolaylaştırmak istedikleri, müdür yardımcılarının ise, öğrenci kayıt işlemlerini bilişim sistemi kullanarak daha verimli hale getirmek istedikleri, söylenebilir.

Müdür olarak görev yapan yöneticiler ($\bar{x} = 2,92$) ve müdür yardımcısı olarak görev yapan yöneticiler ($\bar{x} = 2,93$), karar verme sürecinde “*Gizli, gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS'nin uygun olduğunu düşünürüm*” maddesine en düşük düzeyde cevap vermişlerdir. Yöneticilerin bu maddedeki cevapları **kararsızım** seviyesindedir. Bu durum, yöneticilerin bu tür yönetim işlerinin dosyalama sistemi ile yapılması düşüncesinde olduklarından kaynaklanabilir.

TABLO 9
YÖNETİCİLERİN GÖREVLERİNE GÖRE
PLANLAMA SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Planlama	Görev					
	Müdür			Müdür Yard.		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
7- Personel maaş ve ücretlerinin ödenme planlarının yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm	69	4,47	,60	130	4,36	,76
8- Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	69	4,39	,64	130	4,43	,68
9- Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	69	4,42	,65	130	4,47	,50
10- Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabilir.	69	4,11	,79	130	4,23	,66
11- Yıllık ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	69	4,37	,54	130	4,35	,68
12- Okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	69	3,68	,96	130	3,81	1,00
13- Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.	69	4,14	1,00	130	4,35	,66

Planlama sürecindeki puanlara baktığımızda, müdürler ilk sırada ($\bar{x} = 4,47$) “Personel maaş ve ücretlerinin ödenme planlarının yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm” maddesine puan vermişlerdir ve dereceli ölçeye göre **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. Müdür yardımcıları bu maddeye ($\bar{x} = 4,36$) puanla **tamamen katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. Müdür yardımcıları ilk sırada “Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabileceğini düşünürüm.” ($\bar{x} = 4,47$) maddesine puan vermişlerdir ve puanları **tamamen katılıyorum** düzeyindedir. Bu maddeye müdürler ($\bar{x} = 4,42$) **tamamen katılıyorum** düzeyinde puan vermişlerdir. “Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.” İfadesinde müdürlerin puanı ($\bar{x} = 4,39$) ve müdür yardımcılarının puanı ise ($\bar{x} = 4,43$)’dür. Puanlara göre bu ifadeye **tamamen katılıyorum** derecesinde cevap vermişlerdir. Müdür olarak görev yapan yöneticiler “Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabilir.” ifadesine ($\bar{x} = 4,11$) **katılıyorum** seviyesinde puan verirken, müdür yardımcısı olarak görev yapan yöneticiler ($\bar{x} = 4,23$) **tamamen katılıyorum** seviyesinde puan vermişlerdir. “Yıllık

ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.” İfadesinde müdürler ($\bar{x} = 4,37$) puan, müdür yardımcıları ($\bar{x} = 4,35$) puan vererek bu konuda **tamamen katılıyorum** derecesinde görüş sergilemişlerdir. *“Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.”* ifadesine müdürler ($\bar{x} = 4,14$) puanla **katılıyorum** düzeyinde ve müdür yardımcıları ($\bar{x} = 4,35$) puanla **tamamen katılıyorum** düzeyinde cevap vermişlerdir. Bu tablodaki sonuçlardan, müdürlerin personel işleri ile ilgili planlamalara önem verdikleri, müdür yardımcılarının ise öğrenci işleri planlamasına önem verdiklerini söyleyebiliriz.

Müdür ($\bar{x} = 3,59$) ve müdür yardımcıları ($\bar{x} = 4,03$) *“okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm”* maddesine son sırada katılmaktadırlar. Bu maddeye verdikleri cevap **katılıyorum** düzeyindedir. Müdür ve müdür yardımcıları, okulun bütçe işlerinin bilişim sisteminin kullanılacağı en son işlerden biri olarak düşünmektedirler.

TABLO 10
YÖNETİCİLERİN GÖREVLERİNE GÖRE
ÖRGÜTLEME SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Örgütleme	Görev					
	Müdür			Müdür Yard.		
	N	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
14- Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	69	4,04	,77	130	4,06	,77
15- Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.	69	4,11	,96	130	4,19	,80
16- Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	69	3,84	,71	130	3,94	,85
17- Okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmaları ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.	69	3,31	1,05	130	3,40	1,08
18- Öğretmenlerin program dışı çalışmalarının düzenlenmesinde gerekli olduğuna inanırım.	69	3,50	1,05	130	3,71	,99
19- Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	69	4,01	,83	130	4,07	,74

Görevlerine göre yöneticilerin örgütleme sürecine ilişkin bilişim sistemine yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, “*Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.*” İfadesine müdür ($\bar{x} = 4,11$) ve müdür yardımcılarının ($\bar{x} = 4,19$) her ikisinin de en yüksek puanı verdikleri görülmektedir. Yöneticilerin bu maddeye verdikleri puan ortalamaları **katılıyorum** seviyesindedir. “*Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.*” İfadesine müdürler ($\bar{x} = 4,04$) puan, müdür yardımcıları ($\bar{x} = 4,06$) puan vermişlerdir ve bu ifadeye verdikleri cevap **katılıyorum** düzeyindedir. “*Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.*” İfadesinde müdür olarak görev yapan yöneticilerin ($\bar{x} = 3,84$) puanları ve müdür yardımcısı olarak görev yapan yöneticilerin ($\bar{x} = 3,94$) puanları **katılıyorum** seviyesindedir. “*Öğretmenlerin program dışı çalışmalarının düzenlenmesinde gerekli olduğuna inanırım.*” maddesine müdürler ($\bar{x} = 3,50$) puan verirken müdür yardımcıları ($\bar{x} = 3,71$) puan vermişlerdir. Bu maddeye yöneticilerin verdikleri

puanlar **katılıyorum** düzeyindedir. “*Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.*” İfadesine ise müdürler ($\bar{x} = 4,01$) puan ve müdür yardımcıları ($\bar{x} = 4,07$) puan vermişlerdir. Yöneticilerin bu maddede **katılıyorum** seviyesinde görüş sergilemişlerdir.

En düşük puan ortalamalarına bakıldığında müdür ($\bar{x} = 3,31$) ve müdür yardımcılarının ($\bar{x} = 3,40$) “*Okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmalarını ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesine en düşük puanı verdikleri görülmektedir. Müdürlerin bu ifadeye verdikleri cevap **kararsızım** seviyesinde, müdür yardımcılarının bu ifadeye verdikleri cevap ise **katılıyorum** seviyesindedir.

TABLO 11
YÖNETİCİLERİN GÖREVLERİNE GÖRE
DENETİM SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Denetim	Görev					
	Müdür			Müdür Yard.		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
20- Personel izleme ve denetlemesinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	69	3,63	1,02	130	3,90	,94
21- Başarının değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	69	3,68	1,21	130	3,79	1,13
22- Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.	69	3,39	1,14	130	3,59	1,13
23- Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	69	4,36	,59	130	4,30	,77
24- Öğrenci disiplin olaylarının soruşturulmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	69	3,76	,98	130	3,90	1,02
25- Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	69	4,17	,83	130	4,14	,74
26- Ders teftişinin değerlendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	69	3,62	1,01	130	3,69	1,00
27- Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı.	69	2,94	,99	130	2,99	1,03

Tablo 11’ de, yöneticilerin denetim sürecinde YBS’nin kullanılmasına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, müdürlerin ($\bar{x}=4,36$) ve müdür yardımcılarının ($\bar{x}=4,30$) en yüksek puan ortalamasının, “Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.” Maddesinde olduğu görülmektedir. Yöneticilerin bu maddeye verdikleri cevaplar dereceli ölçeğe göre **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. “Personel izleme ve denetlemesinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.” İfadesine müdürler ($\bar{x} = 3,63$) puan, müdür yardımcıları ($\bar{x} = 3,90$) puan vermişlerdir. Yöneticilerin bu ifadedeki puan ortalamaları **katılıyorum** seviyesindedir. “Başarının değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.” Maddesine yöneticilerin verdikleri cevaplara göre müdür olarak görev yapan yöneticiler ($\bar{x} = 3,68$) puanla **katılıyorum**, müdür yardımcısı olarak görev yapan yöneticiler ($\bar{x} =$

3,79) puanla **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.*” Maddesine göre müdürler ($\bar{x} = 3,39$) puan ve müdür yardımcıları ($\bar{x} = 3,59$) puan vermişlerdir. Müdürlerin puanı **kararsızım**, müdür yardımcılarının puanı ise **katılıyorum** derecesindedir. Müdürler ($\bar{x} = 3,76$) puanla ve müdür yardımcıları ($\bar{x} = 3,90$) puanla “*Öğrenci disiplin olaylarının soruşturulmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesine **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.*” İfadesine müdürler ($\bar{x} = 4,17$) **katılıyorum**, müdür yardımcıları ($\bar{x} = 4,14$) **katılıyorum** derecesinde cevap vermişlerdir. “*Ders teftişinin değerlendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.*” Maddesine ise müdürler ($\bar{x} = 3,62$) puan ve müdür yardımcıları ($\bar{x} = 3,69$) puan vermişlerdir. Bu maddeye yöneticilerin verdikleri puanlar **katılıyorum** seviyesindedir.

Müdür ($\bar{x} = 3,15$) puanla ve müdür yardımcıları ($\bar{x} = 2,69$) puanla, “*Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı*” maddesine en düşük düzeyde cevap vermişlerdir.. Bu maddeye yöneticiler **kararsızım** seviyesinde görüş sergilemişlerdir.

TABLO 12
YÖNETİCİLERİN GÖREVLERİNE GÖRE
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK
GÖRÜŞLERİNİN t-TESTİ SONUÇLARI

Yönetim Süreçleri	Okul Türü	n	\bar{x}	Ss	t-Değeri	P
Karar Verme	Müdür	69	3,84	,55	,501	,617
	Müdür Yardımcısı	130	3,88	,56		
Planlama	Müdür	69	4,22	,42	,932	,353
	Müdür Yardımcısı	130	4,29	,43		
Örgütleme	Müdür	69	3,80	,55	1,057	,292
	Müdür Yardımcısı	130	3,89	,59		
Denetim	Müdür	69	3,69	,64	,961	,338
	Müdür Yardımcısı	130	3,79	,65		

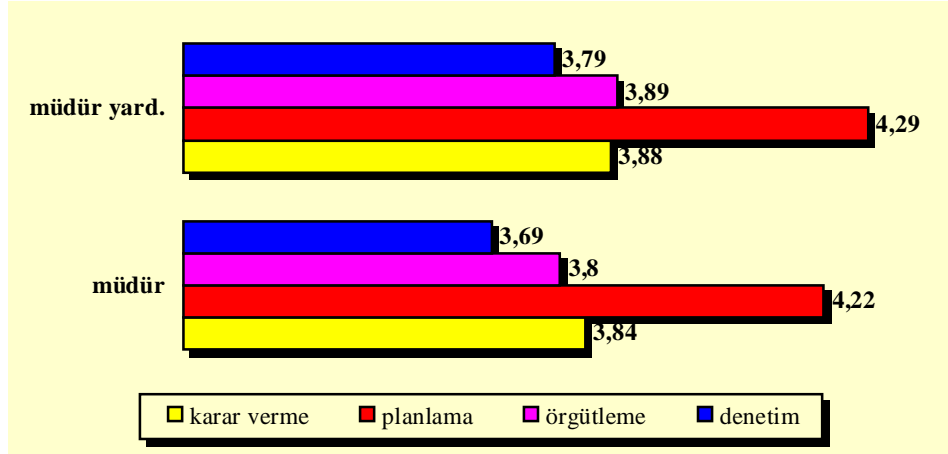
*P<,05

Yöneticilerinin görev türüne göre, yönetimde bilişim sistemlerinin kullanımına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarının arasında anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin bağımsız t-testi analizi yapılmıştır. Her bir süreç için ayrı ayrı yapılan t-testi sonuçlarına bakıldığında, karar verme, planlama, örgütleme ve denetim süreçlerinde, müdür ve müdür yardımcılarının görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Tablo 12'ye bakıldığında, göreve göre yönetim süreçlerinde anlamlı farklılık olmamasına karşın müdür yardımcılarının puan ortalamalarına bakıldığında müdürlere göre puan ortalamalarının daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Karar verme sürecinde müdürlerin puan ortalaması ($\bar{x}=3,84$), müdür yardımcılarının puan ortalaması ($\bar{x}=3,88$)'dir. Planlama sürecinde müdürlerin puan ortalaması ($\bar{x}=4,22$), müdür yardımcılarının puan ortalaması ($\bar{x}=4,29$)'dur. Örgütleme sürecinde müdürlerin puan ortalaması ($\bar{x}=3,80$), müdür yardımcılarının puan ortalaması ($\bar{x}=3,89$)'dur. Denetim sürecinde ise müdürlerin puan ortalamasının ($\bar{x}=3,69$), müdür yardımcılarının puan ortalamasınının ($\bar{x}=3,79$) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlardan müdür yardımcılarının müdürlere göre yönetim işlerinde bilişim sistemi kullanılmasının az bir farkla da olsa daha uygun olduklarını görebiliriz.

Yöneticiler görev farkı olmaksızın, yönetim bilişim sistemlerinin planlama sürecinde kullanılmasına yönelik ifadelerine verdikleri puan ortalamalarının diğer yönetim süreçlerine verdikleri puanlardan fazla olduğu görülmektedir. Bu tablodan, yöneticilerin okul yönetiminde planlamaya verdikleri önem ve yönetim işlerinde planlamanın, bilişim sistemleriyle yapılmasını gerekli buldukları yönünde bir sonuç çıkarabiliriz.

GRAFİK 2
YÖNETİCİLERİN GÖREVLERİNE GÖRE
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK
GÖRÜŞLERİNİN t-TESTİ SONUÇ GRAFIĞI

5.2.3. Yöneticilerin Mesleki Kıdemlerine Göre; Karar verme, Planlama, Örgütleme, Denetim Sürecinde, Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, yöneticilerin mesleki kıdemine göre; Karar verme, Planlama, Örgütleme, Denetim sürecinde, bilişim sistemine yönelik görüşlerine göre farklılık var mıdır? alt problemine yanıt aranmıştır. Buna göre yöneticilerin, kıdemlerinin yönetim süreçleri bakımından bilişim sistemine yönelik görüşlerine etkisi belirlenmiştir. Yöneticiler mesleki kıdemlerine göre 5-15 yıl, 16-25 yıl ve 26 ve üzeri yıl olmak üzere üç grupta ele alınmıştır

5-15 yıl kıdemi bulunan yöneticilerin, 16-25 yıl kıdemi bulunan yöneticilerin ve 26 ve üzeri kıdemi olan yöneticilerin karar verme, planlama, örgütlenme ve denetim süreçleri bakımından yönetim bilişim sistemine yönelik görüşlerinin belirlenmesi için anova testi yapılmıştır. Kıdemlerine göre yöneticilerin yönetim süreçleri bakımından bilişim sistemine yönelik görüşlerinin puan ortalamaları Tablo 13, 14, 15, 16’da ve t-testi sonuçları Tablo 17’de verilmiştir.

TABLO 13
YÖNETİCİLERİN KIDEMLERİNE GÖRE
KARAR VERME SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Karar verme	Kıdem								
	5-15			16-25			26 ve üzeri		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
1- Kame teşekkür ve takdimame ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının gerekliliğine inanırım.	37	4,37	,68	105	4,40	,68	57	4,36	,85
2- Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	37	3,70	1,02	105	4,00	,79	57	4,05	1,27
3- Gizli, Gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS'nin uygun olduğunu düşünürüm.	37	2,72	,90	105	2,97	1,05	57	2,98	1,07
4- Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri hususunda uygun olduğunu düşünürüm.	37	3,54	1,12	105	3,53	1,01	57	3,61	,92
5-Öğrenci kayıt işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	37	4,35	,75	105	4,37	,59	57	4,52	,60
6-Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm	37	3,72	1,01	105	4,09	,76	57	4,00	1,00

Tablo 13’ de, yöneticilerin karar verme sürecinde YBS’nin kullanılmasına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, 5-15 yıl ($\bar{x} = 4,37$) ve 16-25 yıllık ($\bar{x} = 4,40$) mesleki kıdemi olan yöneticilerin, en yüksek puan ortalamalarının, “Karne, teşekkür, takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının

gerekliliğine inanırım” maddesinde oluğu görölmektedir. Yöneticilerin bu maddedeki puanları dereceli ölçeğe göre **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. 26 yıl ve üzerinde mesleki kıdemi olan yöneticilerin bu maddeye verdikleri puan ortalaması ($\bar{x} = 4,36$)’dır ve **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. 26 ve üzeri mesleki kıdemi olan yöneticilerinin en yüksek katılımı ise, “*öğrenci kayıt işlerinde kullanılmasını uygun bulurum*” maddesine olmuştur ($\bar{x} = 4,52$). Bu maddeye 5-15 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,35$) puan verirken, 16-25 yıl kıdemi bulunan yöneticiler ise ($\bar{x} = 4,37$) puan vermişlerdir. Yöneticilerin bu maddeye verdikleri cevaplar **tamamen katılıyorum** derecesindedir. “*Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesine 5-15 yıl görev yapan yöneticiler ($\bar{x} = 3,70$) puanla, 16-25 yıl görev yapan yöneticiler ($\bar{x} = 4,00$) puanla, 26 yıl ve üzerinde görev yapan yöneticiler ($\bar{x} = 4,05$) puanla **katılıyorum** derecesinde cevap vermişlerdir. 5-15 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,54$) puanla, 16-25 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,53$) puanla ve 26 yıl üzeri kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,61$) puanla “*Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri hususunda uygun olduğunu düşünürüm.*” maddesine **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm*” ifadesine ise 5-15 yıllık yöneticiler ($\bar{x} = 3,72$), 16-25 yıllık yöneticiler ($\bar{x} = 4,09$) ve 26 yıl ve üzerindeki yöneticiler ($\bar{x} = 4,00$) **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. Bu sonuçlardan, 5-15 ve 16-25 yıllık yöneticilerin karne, teşekkür, takdirname, diploma gibi belgelerin hazırlanması işlemlerini bilişim sistemi kullanarak daha verimli hale getirmek istedikleri, 26 ve üzeri kıdemi olan yöneticilerin ise öğrenci kayıt işlemlerini kolaylaştırmak istedikleri söylenebilir.

Karar verme sürecinde, “*Gizli, gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS'nin uygun olduğunu düşünürüm*” maddesine, 5-15 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 2,72$) puan, 16-25 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 2,97$) puan, 26yıl ve üzerinde kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 2,98$) puan vererek en düşük düzeyde cevap vermişlerdir ve puan ortalamaları **kararsızım** düzeyindedir. Yöneticilerin mesleki kıdemlerinin ilerlemesi, gelen giden evrak işlerinde yönetim bilişim sistemlerinin kullanılmasına yönelik görüşlerinde değişiklik oluşturmamıştır

TABLO 14
YÖNETİCİLERİN KIDEMLERİNE GÖRE
PLANLAMA SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Planlama	KIDEM								
	5-15			16-25			26 ve üzeri		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
7- Personel maaş ve ücretlerinin ödenme planlarının yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm	37	4,64	,53	105	4,34	,70	57	4,35	,81
8- Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	37	4,59	,49	105	4,38	,67	57	4,36	,74
9- Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	37	4,67	,47	105	4,40	,59	57	4,42	,49
10- Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabılır.	37	4,27	,83	105	4,21	,70	57	4,10	,64
11- Yıllık ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	37	4,40	,72	105	4,41	,59	57	4,24	,63
12- Okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	37	4,08	,86	105	3,74	,98	57	3,61	1,04
13- Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.	37	4,56	,50	105	4,24	,80	57	4,15	,92

5-15 yıl ($\bar{x} = 4,67$) ve 26 yıl ve üzeri ($\bar{x} = 4,42$) kıdemi olan yöneticilerin, ölçekteki planlama süreci kapsamında bulunan maddelere verdikleri cevap ortalamaları arasında, ilk sırada, “*Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabileceğini düşünürüm*” ifadesinin yer aldığı görülmektedir. Bu ifadeye 16-25 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,40$) puan vermişlerdir. Yöneticiler bu ifadeye **tamamen katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. 16-25 yıl kıdemi bulunan yöneticiler ise planlama sürecinde en fazla puanı “*Yıllık ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum*” maddesine

vermişlerdir ($\bar{x} = 4,41$). Bu maddeye 5-15 yıllık yöneticiler ($\bar{x} = 4,40$) puan, 26 yıl ve üzerindeki yöneticiler ($\bar{x} = 4,24$) puan vermişlerdir. Yöneticilerin bu maddedeki cevapları **tamamen katılıyorum** derecesindedir. 5-15 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,64$) puanla, 16-25 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,34$) puanla, 26 yıl ve üzerinde kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,35$) puanla, “*Personel maaş ve ücretlerinin ödenme planlarının yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm*” maddesine dereceli ölçeğe göre **tamamen katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.*” İfadesinde 5-15 yıl görev yapan yöneticilerin puanı ($\bar{x} = 4,59$), 16-25 yıl görev yapan yöneticilerin puanı ($\bar{x} = 4,38$), ve 26 yıl ve üzerinde görev yapan yöneticilerin puanı ise ($\bar{x} = 4,36$)’dır. Yöneticiler bu ifadede **tamamen katılıyorum** derecesinde görüş sergilemişlerdir. 5-15 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,27$) ve 16-25 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,21$) “*Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabilir.*” ifadesine **tamamen katılıyorum** seviyesinde puan verirken, 26 yıl ve üzerinde kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,10$) **katılıyorum** seviyesinde puan vermişlerdir. “*Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.*” ifadesine 5-15 yıllık yöneticiler ($\bar{x} = 4,56$) puanla, 16-25 yıllık yöneticiler ($\bar{x} = 4,24$) puanla **tamamen katılıyorum** düzeyinde ve 26 yıl ve üzerindeki yöneticiler ($\bar{x} = 4,15$) puanla **katılıyorum** düzeyinde görüş sergilemişlerdir.

Planlama sürecinde 5-15 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,08$) puanla, 16-25 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,74$) puanla, 26 yıl ve üzeri kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,61$) puanla “*okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm*” maddesine son sırada **katılıyorum** seviyesinde görüş sergilemişlerdir. 26 yıl ve üzerinde kıdemi olan yöneticiler bu maddeye diğerlerine göre en az puanı vermişlerdir. En yüksek puanı ise 5-15 yıl kıdemi olan yöneticiler vermişlerdir. Bu duruma göre okul bütçesinin planlamasında yönetim bilişim sistemi kullanımını en az gerekli görenler 26 yıl ve üzerinde kıdemi olan yöneticilerdir.

TABLO 15
YÖNETİCİLERİN KIDEMLERİNE GÖRE
ÖRGÜTLEME SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Örgütleme	Kıdem								
	5-15			16-25			26 ve üzeri		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
14- Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	37	4,24	,64	105	4,19	,62	57	3,68	,96
15- Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.	37	4,21	,88	105	4,20	,85	57	4,05	,87
16- Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	37	4,02	,798	105	3,97	,790	57	3,71	,83
17- Okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmaları ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.	37	3,48	1,09	105	3,33	1,06	57	3,36	1,09
18- Öğretmenlerin program dışı çalışmalarının düzenlenmesinde gerekli olduğuna inanırım.	37	3,67	,97	105	3,66	1,05	57	3,57	,98
19- Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	37	3,94	,94	105	4,04	,80	57	4,14	,58

Kıdemlerine göre yöneticilerin örgütleme sürecine ilişkin bilişim sistemine yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, “Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.” İfadesine 5-15 yıl kıdemi bulunan yöneticiler ($\bar{x} = 4,24$) en yüksek puanı vermişlerdir ve puanları **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. Bu ifadeye 16-25 yıl kıdemi bulunan yöneticiler ($\bar{x} = 4,19$) puan, 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan yöneticiler ($\bar{x} = 3,98$) puan vererek bu ifadeye **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.” İfadesine en yüksek puanı 16-25 yıl kıdemi bulunan yöneticiler ($\bar{x} = 4,20$) vermişlerdir. 5-15 yıl kıdemi bulunan yöneticiler bu ifadeye ($\bar{x} = 4,21$) puan vermişlerdir ve yöneticilerin bu ifadedeki cevapları **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. 26 yıl ve üzerinde kıdemi

bulunan yöneticiler ise bu ifadeye ($\bar{x}=4,05$) puan vererek **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. 26 ve üzeri kıdemi olan yöneticiler ise “Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm” ifadesine en yüksek puanı vermişlerdir($\bar{x} = 4,14$). Bu maddeye 5-15 yıl kıdemi bulunan yöneticiler ($\bar{x} = 3,94$) puan, 16-25 yıl kıdemi bulunan yöneticiler ($\bar{x} = 4,04$) puan vermişlerdir. Yöneticiler bu ifadeye **katılıyorum** derecesinde yanıt vermişlerdir. “*Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.*” İfadesinde 5-15 yıl görev yapan yöneticilerin ($\bar{x} = 4,02$), 16-25 yıl görev yapan yöneticilerin ($\bar{x} = 3,97$) ve 26 yıl ve üzerinde görev yapan yöneticilerin ($\bar{x} = 3,71$) puan ortalamaları **katılıyorum** seviyesindedir. “*Öğretmenlerin program dışı çalışmalarının düzenlenmesinde gerekli olduğuna inanırım.*” Maddesine 5-15 yıllık yöneticiler ($\bar{x} = 3,67$) puan, 16-25 yıllık yöneticiler ($\bar{x} = 3,66$) puan verirken 26 yıl ve üzerindeki yöneticiler ($\bar{x} = 3,57$) puan vermişlerdir. Bu maddeye yöneticilerin verdikleri puanlar **katılıyorum** düzeyindedir.

En düşük puan ortalamalarına bakıldığında 5-15 yıl kıdemi olan yöneticilerin ($\bar{x} = 3,48$), 16-25 yıl kıdemi olan yöneticilerin ($\bar{x} = 3,33$), 26 yıl ve üzerinde kıdemi olan yöneticilerin ($\bar{x} = 3,36$) “*Okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmaları ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesine en düşük puanı verdikleri görülmektedir. Bu ifadeye 5-15 yıl kıdemi bulunan yöneticiler **katılıyorum** seviyesinde cevap verirken, 16-25 yıl ve 26 yıl üzeri kıdemi bulunan yöneticiler **kararsızım** seviyesinde cevap vermişlerdir.

TABLO 16
YÖNETİCİLERİN KIDEMLERİNE GÖRE
DENETİM SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Denetim	KIDEM								
	5-15			16-25			26 ve üzeri		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
20- Personel izleme ve denetlemede kullanılan araçların kullanılabilirliğini düşünürüm.	37	3,94	1,07	105	3,78	,98	57	3,78	,92
21- Başarının değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılan araçların kullanılabilirliğini düşünürüm.	37	3,75	1,03	105	3,70	1,26	57	3,84	1,04
22- Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.	37	3,59	1,03	105	3,57	1,09	57	3,38	1,26
23- Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılan araçların kullanılabilirliğini düşünürüm.	37	4,51	,55	105	4,32	,65	57	4,19	,87
24- Öğrenci disiplin olaylarının araştırılmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	37	3,89	1,17	105	3,83	1,01	57	3,85	,91
25- Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında kullanılan araçların kullanılabilirliğini düşünürüm.	37	4,16	,86	105	4,12	,79	57	4,21	,70
26- Ders teftişinin değerlendirilmesinde kullanılan araçların kullanılabilirliğini düşünürüm.	37	3,70	1,07	105	3,72	,96	57	3,54	1,03
27- Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı.	37	3,21	1,20	105	2,92	1,00	57	2,91	,91

Tablo 15’ de, yöneticilerin denetim sürecinde YBS’nin kullanılmasına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, 5-15 yıllık yöneticilerin ($\bar{x} = 4,51$) ve 16-25 yıllık yöneticilerin ($\bar{x} = 4,32$), en yüksek puan ortalamasının, “Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılabilirliğini düşünürüm.” maddesinde

olduğu görülmektedir. Yöneticilerin bu maddedeki cevapları **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. 26 yıllık yöneticiler bu maddeye ($\bar{x} = 4,19$) puan vermişlerdir ve puanları **katılıyorum** seviyesindedir. 26 yıllık ve üzeri yöneticilerin en yüksek puan ortalamasının ($\bar{x} = 4,21$), “Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.” Maddesinde olduğu görülmektedir ve puanları **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. Bu maddeye 5-15 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,16$) puan, 16-25 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,12$) puan vermişlerdir. Yöneticilerin bu maddede **katılıyorum** seviyesinde görüş sergilemişlerdir. “*Personel izleme ve denetlemesinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.*” İfadesine 5-15 yıl kıdemi bulunan yöneticiler ($\bar{x} = 3,94$) puan, 16-25 yıl kıdemi bulunan yöneticiler ($\bar{x} = 3,78$) puan, 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan yöneticiler ($\bar{x} = 3,78$) puan vermişlerdir ve puanları **katılıyorum** seviyesindedir. “*Başarımın değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.*” Maddesine yöneticilerin verdikleri cevaplara göre 5-15 yıl görev yapan yöneticiler ($\bar{x} = 3,75$) puanla, 16-25 yıl görev yapan yöneticiler ($\bar{x} = 3,70$) puanla, 26 yıl ve üzerinde görev yapan yöneticiler ($\bar{x} = 3,84$) puanla, **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.*” Maddesine göre 5-15 yıllık yöneticiler ($\bar{x} = 3,59$) puan, 16-25 yıllık yöneticiler ($\bar{x} = 3,57$) puan, 26 yıl ve üzerindeki yöneticiler ($\bar{x} = 3,38$) puan vermişlerdir. 5-15 yıl ve 16-25 yıl kıdemi bulunan yöneticilerin puanı **katılıyorum**, 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan yöneticilerin puanı **kararsızım** derecesindedir. 5-15 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,89$) puanla, 16-25 yıl kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,83$) puanla ve 26 yıl ve üzerinde kıdemi olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,85$) puanla “*Öğrenci disiplin olaylarının soruşturulmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesine **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Ders teftişinin değerlendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.*” Maddesine ise 5-15 yıllık yöneticiler ($\bar{x} = 3,70$) puan, 16-25 yıllık yöneticiler ($\bar{x} = 3,72$) puan ve 26 yıl ve üzerindeki ($\bar{x} = 3,54$) puan vermişlerdir. Bu maddeye yöneticilerin verdikleri puan ortalamaları **katılıyorum** seviyesindedir.

Denetim sürecinde, 5-15 yıl kıdemli bulunan yöneticiler ($\bar{x} = 3,21$) puanla, 16-25 yıl kıdemli bulunan yöneticiler ($\bar{x} = 2,92$) puanla, 26 yıl ve üzerinde kıdemli bulunan yöneticiler ($\bar{x} = 2,91$) puanla, “Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı” maddesine en düşük düzeyde cevap vermişlerdir. Yöneticilerin bu maddedeki cevapları **kararsızım** seviyesindedir. Yöneticilerin bu görüşlerinden, okul güvenliğinin sağlanmasında, bilgisayar dışındaki güvenlik önlemlerinin alınmasının daha yararlı olduğu söylenebilir.

TABLO 17
YÖNETİCİLERİN KIDEMLERİNE GÖRE
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK
GÖRÜŞLERİ İÇİN ANOVA TESTİ SONUÇLARI

Yönetim Süreçleri	Kıdem	N	\bar{x}	Ss	t-Değeri	p	
Karar Verme	5-15	37	3,73	,63	1,396	,250	-
	16-25	105	3,89	,45			
	26 ve üzeri	57	3,92	,66			
Planlama	5-15	37	4,46	,39	5,212	,006	* 1-2 1-3
	16-25	105	4,24	,40			
	26 ve üzeri	57	4,18	,47			
Örgütlenme	5-15	37	3,93	,62	1,444	,239	-
	16-25	105	3,90	,55			
	26 ve üzeri	57	3,75	,61			
Denetim	5-15	37	3,84	,70	,477	,621	-
	16-25	105	3,74	,64			
	26 ve üzeri	57	3,71	,62			

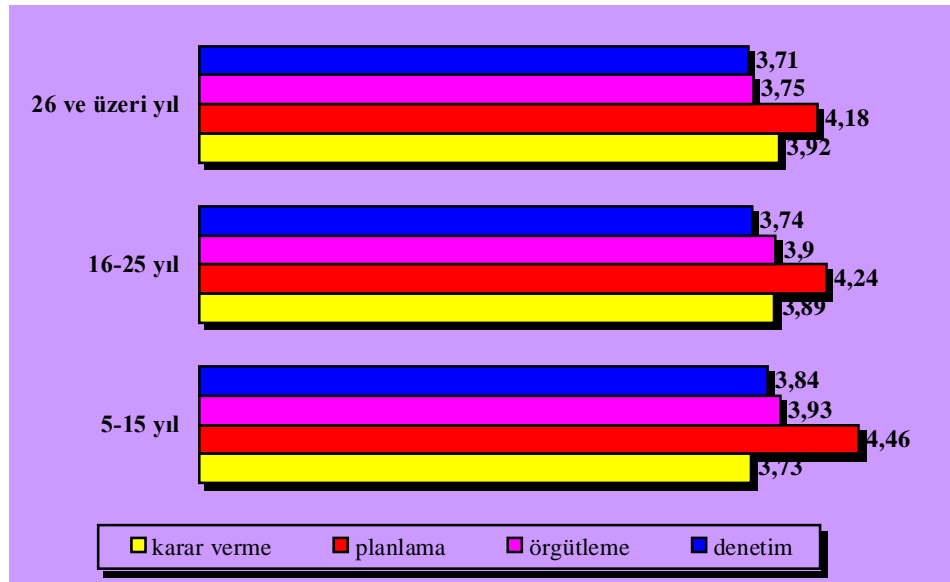
*P<,05

Yöneticilerinin kıdemlerine göre, yönetimde bilişim sistemlerinin kullanımına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarının arasında anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin Anova testi yapılmıştır. Her bir süreç için ayrı ayrı yapılan Anova sonuçlarına bakıldığında, karar verme, örgütlenme ve denetim süreçlerinde, yöneticilerin kıdem yıllarına göre, görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Planlama sürecine bakıldığında ise, 5-15 yıl kıdemli bulunan yöneticilerin, 16-25 yıl kıdemli bulunan yöneticiler ve 26 ve üzeri yıl kıdemli yöneticilerin yönetim bilişim sistemine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir (t= 5,212 ; p<,05). Buna göre, yeni göreve

başlayan yöneticiler, kıdemi fazla olan yöneticilere göre yönetim işlerinde planlamanın, yönetim bilişim sistemleriyle yapılmasını daha gerekli görmüşlerdir.

Tablo 17'ye bakıldığında, planlama dışında diğer boyutlarda anlamlı farklılık olmamasına karşın yöneticilerin puan ortalamalarına bakıldığında farklılık olduğu görülmektedir. Karar verme sürecinde en yüksek puanı veren yöneticiler 26 ve üzeri kıdemi olanlardır ($\bar{x}=3,92$). Örgütlenme sürecinin puan ortalamalarına bakıldığında, 5-15 yıl kıdemi bulunan yöneticilerin puanının en yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{x}=3,93$). Denetim sürecinde ise en yüksek puanı bulan yöneticiler 5-15 yıllık olanlardır ($\bar{x}=3,84$). Bu sonuçlardan mesleki kıdemi çok olan yöneticilerin, YBS'nin karar verme sürecinde kullanılmasını uygun bulduklarını, yeni yöneticilerin planlama süreci ilk sırada olmak üzere sırasıyla örgütlenme ve denetim işlerinde YBS'nin kullanılmasını uygun bulduklarını söyleyebiliriz.

GRAFİK 3
YÖNETİCİLERİN KIDEMLERİNE GÖRE
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK
GÖRÜŞLERİ İÇİN ANOVA TESTİ SONUÇ GRAFİĞİ

5.2.4. Yöneticilerin Branşlarına Göre; Karar verme, Planlama, Örgütlenme, Denetim Sürecinde, Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, “yöneticilerin branşlarına göre; Karar verme, Planlama, Örgütlenme, Denetim sürecinde, bilişim sistemine yönelik görüşlerine göre farklılık var mıdır?” alt problemine yanıt aranmıştır. Buna göre yöneticilerin, branşlarının yönetim süreçleri bakımından bilişim sistemine yönelik görüşlerine etkisi belirlenmiştir. Yöneticilerin branşları fen bilimleri ve sosyal bilimler olmak üzere iki boyutta ele alınmıştır.

Branşı fen bilimleri olan yöneticiler ile branşı sosyal bilimler olan yöneticilerin karar verme, planlama, örgütlenme ve denetim süreçleri bakımından yönetim bilişim sistemine yönelik görüşlerinin belirlenmesi için bağımsız t-testi yapılmıştır. Branşlarına göre yöneticilerin yönetim süreçleri bakımından bilişim sistemine yönelik görüşlerinin puan ortalamaları Tablo 18, 19, 20, 21’de ve t-testi sonuçları Tablo 22’de verilmiştir.

TABLO 18
YÖNETİCİLERİN BRANŞLARINA GÖRE
KARAR VERME SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Karar verme	Branş					
	Fen Bilimleri			Sosyal Bilimler		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
1- Karne, teşekkür, takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının gerekliliğine inanırım.	72	4,40	,62	127	4,27	,81
2- Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	72	3,93	1,02	127	3,92	,93
3- Gizli, gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS'nin uygun olduğunu düşünürüm.	72	2,97	1,17	127	2,99	1,00
4- Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri hususunda uygun olduğunu düşünürüm.	72	3,56	1,08	127	3,44	,91
5-Öğrenci kayıt işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	72	4,34	,56	127	4,32	,67
6-Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm	72	4,01	,86	127	3,89	,86

Tablo 18’ de, yöneticilerin karar verme sürecinde YBS’nin kullanılmasına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, branşı fen bilimleri olan yöneticilerin en yüksek puan ortalamasının ($\bar{x} = 4,40$), “*Karne, teşekkür, takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının gerekliliğine inanırım*” maddesinde oluşu görülmektedir. Branşı sosyal bilimler olan yöneticiler bu maddeye ($\bar{x} = 4,27$) puan vermişlerdir. Yöneticilerin bu maddedeki puanları **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. Branşı sosyal bilimler olan yöneticilerin en yüksek katılımı ise, “*öğrenci kayıt işlerinde kullanılmasını uygun bulurum*” maddesine olmuştur ($\bar{x} = 4,32$). Branşı fen bilimleri olan yöneticiler bu maddeye ($\bar{x} = 4,34$) puan vermişlerdir. Bu maddede yöneticilerin cevapları **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. “*Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesine fen bilimleri branşındaki yöneticiler ($\bar{x} = 3,93$) puan ve sosyal bilimler branşındaki yöneticiler ($\bar{x} = 3,92$) puan vererek **katılıyorum** derecesinde cevap vermişlerdir. Branşı fen bilimleri olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,56$) puanla ve branşı sosyal bilimler olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,44$) puanla “*Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri hususunda uygun*

olduğunu düşünürüm.” maddesine **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm” ifadesine ise fen bilimleri branşındaki yöneticiler ($\bar{x} = 4,01$) puanla ve sosyal bilimleri branşındaki yöneticiler ($\bar{x} = 3,89$) **katılıyorum** seviyesinde görüş sergilemişlerdir.

Karar verme sürecinde, branşı fen bilimleri olan yöneticiler ($\bar{x} = 2,97$) puanla, branşı sosyal bilimler olan yöneticiler ($\bar{x} = 2,99$) puanla “Gizli, gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS'nin uygun olduğunu düşünürüm” maddesine en düşük düzeyde cevap vermişlerdir. Yöneticilerin bu maddedeki puanları **kararsızım** seviyesindedir.

TABLO 19
YÖNETİCİLERİN BRANŞLARINA GÖRE
PLANLAMA SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Planlama	Branş					
	Fen Bilimleri			Sosyal Bilimler		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
7- Personel maaş ve ücretlerinin ödenme planlarının yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm	72	4,27	,77	127	4,37	,70
8- Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	72	4,40	,62	127	4,23	,72
9- Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	72	4,40	,49	127	4,14	,73
10- Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabilir.	72	4,25	,66	127	4,29	,69
11- Yıllık ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	72	4,45	,64	127	4,11	,69
12- Okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	72	4,22	,85	127	3,37	,97
13- Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.	72	4,26	,71	127	4,29	,82

Planlama sürecindeki puanlara baktığımızda, branşı fen bilimleri olanlar ilk sırada “Yıllık ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.” ($\bar{x} = 4,45$) maddesine puan vermişlerdir ve puanları tamamen

katılıyor seviyesindedir. Sosyal bilimler branşı olanlar ise bu maddeye ($\bar{x} = 4,11$) puan vermişlerdir ve puanları **katılıyor** seviyesindedir. Sosyal bilimler branşındakiler ilk sırada “*Personel maaş ve ücretlerinin ödenme planlarının yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm*” ($\bar{x} = 4,37$) maddesine puan vermişlerdir. Fen bilimleri branşındaki yöneticiler ise bu maddeye ($\bar{x} = 4,27$) puan vermişlerdir. Yöneticilerin bu maddedeki cevapları **tamamen katılıyor** seviyesindedir. Fen bilimleri branşı olan yöneticiler “*Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabileceğini düşünürüm.*” maddesine ($\bar{x} = 4,40$) puan ortalamasıyla **tamamen katılıyor** düzeyinde görüş sergilemişlerdir. Bu maddeye sosyal bilimler branşı olan yöneticiler ise ($\bar{x} = 4,14$) puan ortalamasıyla **katılıyor** düzeyinde görüş sergilemişlerdir. “*Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.*” İfadesinde branşı fen bilimleri olan yöneticilerin puanı ($\bar{x} = 4,40$) ve branşı sosyal bilimler olan yöneticilerin puanı ise ($\bar{x} = 4,23$)’ dür. Yöneticiler bu ifadedeki cevapları **tamamen katılıyor** derecesindedir. Fen bilimleri branşı olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,25$) puanla, sosyal bilimler branşında olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,29$) puanla “*Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabilir.*” ifadesine **tamamen katılıyor** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.*” ifadesine fen bilimleri branşındaki yöneticiler ($\bar{x} = 4,26$) puanla, sosyal bilimler branşındaki yöneticiler ($\bar{x} = 4,29$) puanla **tamamen katılıyor** düzeyinde görüş sergilemişlerdir.

Planlama sürecinde fen bilimleri branşındaki yöneticilerin ($\bar{x} = 4,22$) puanla, sosyal bilimler branşındaki yöneticiler ($\bar{x} = 3,37$) puanla, “*okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm*” maddesine son sırada cevap vermişlerdir. Bu maddede fen bilimleri branşındaki yöneticilerin puanları **tamamen katılıyor** seviyesinde, sosyal bilimler branşındaki yöneticilerin puanları **kararsız** seviyesindedir. Yöneticiler, okul bütçe planlamasının YBS ile yapılmasını uygun bulmuşlardır. Fakat, planlama süreci bakımından yönetim bilişim sisteminin kullanılabileceği işler arasında son kısımda yer almaktadır.

TABLO 20
YÖNETİCİLERİN BRANŞLARINA GÖRE
ÖRGÜTLEME SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Örgütleme	Branş					
	Fen Bilimleri			Sosyal Bilimler		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
14- Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	72	4,12	,78	127	4,00	,76
15- Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.	72	4,20	,91	127	4,13	,82
16- Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	72	3,98	,61	127	3,85	,89
17- Okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmaları ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.	72	3,33	1,11	127	3,38	1,04
18- Öğretmenlerin program dışı çalışmalarının düzenlenmesinde gerekli olduğuna inanırım.	72	3,70	,98	127	3,59	1,02
19- Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	72	4,11	,77	127	4,01	,76

Branşa göre yöneticilerin örgütleme sürecine ilişkin bilişim sistemine yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, “Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.” ifadesine hem fen bilimleri branşındaki yöneticilerin ($\bar{x} = 4,20$) hem de sosyal bilimler branşındaki yöneticilerin ($\bar{x} = 4,13$) en yüksek puanı verdikleri görülmektedir. Bu maddede fen bilimler branşındaki yöneticilerin puanı **tamamen katılıyorum** seviyesinde, sosyal bilimler branşındaki yöneticilerin puanı **katılıyorum** seviyesindedir. “Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.” İfadesine fen bilimleri branşı olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,12$) puan, sosyal bilimler branşı olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,00$) puan vermişlerdir. yöneticilerin bu ifadeye verdikleri puan ortalamaları **katılıyorum** düzeyindedir. “Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.” İfadesinde branşı fen bilimleri olan yöneticilerin ($\bar{x} = 3,98$) puanları ve branşı sosyal bilimler olan yöneticilerin ($\bar{x} = 3,85$) puanları **katılıyorum** seviyesindedir. “Öğretmenlerin program dışı çalışmalarının düzenlenmesinde

gerekli olduğuna inanırım.” maddesine fen bilimleri branşındaki yöneticiler ($\bar{x} = 3,70$) puan verirken sosyal bilimler branşındaki yöneticiler ($\bar{x} = 3,59$) puan vermişlerdir. Bu maddede yöneticiler **katılıyorum** düzeyinde görüş sergilemişlerdir. *“Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.”* İfadesine ise fen bilimleri branşı olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,11$) puan ve sosyal bilimler branşı olan yöneticiler ($\bar{x} = 4,01$) puan vermişlerdir. Verdikleri cevaplar **katılıyorum** seviyesindedir.

En düşük puan ortalamalarına bakıldığında fen bilimleri ($\bar{x} = 3,33$) ve sosyal bilimleri ($\bar{x} = 3,38$) branşındaki yöneticilerin *“Okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmaları ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.”* İfadesine en düşük puanı verdikleri görülmektedir. Bu maddede yöneticiler **kararsızım** seviyesinde görüş sergilemişlerdir.

TABLO 21
YÖNETİCİLERİN BRANŞLARINA GÖRE
DENETİM SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Denetim	Branş					
	Fen Bilimleri			Sosyal Bilimler		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
20- Personel izleme ve denetlemesinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	72	3,72	,99	127	3,85	,96
21- Başarının değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	72	3,81	1,05	127	3,70	1,21
22- Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.	72	3,52	1,18	127	3,53	1,10
23- Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	72	4,16	,82	127	4,40	,63
24- Öğrenci disiplin olaylarının soruşturulmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	72	3,93	1,01	127	3,80	1,00
25- Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	72	4,01	,89	127	4,22	,69
26- Ders teftişinin değerlendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	72	3,70	s,98	127	3,63	1,01
27- Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı.	72	2,86	,99	127	3,05	1,03

Tablo 21’ de, yöneticilerin denetim sürecinde YBS’nin kullanılmasına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, branşı fen bilimleri olan yöneticilerin ($\bar{x} = 4,16$) ve branşı sosyal bilimler olan yöneticilerin ($\bar{x} = 4,40$) en yüksek puan ortalamasının ($\bar{x} = 4,16$, $\bar{x} = 4,40$), “Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.” Maddesinde olduğu görülmektedir. Bu maddeye verilen cevap ortalamalarına bakıldığında sosyal bilimler branşı olan yöneticilerin puanının **tamamen katılıyorum** seviyesinde, fen bilimleri branşı olan yöneticilerin puanının **katılıyorum** seviyesinde olduğu görülmektedir. “Personel izleme ve denetlemesinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.” İfadesine fen bilimleri branşındaki yöneticiler ($\bar{x} = 3,72$) puan, sosyal bilimleri branşındaki yöneticiler ($\bar{x} = 3,85$) puan vermişlerdir ve puanları **katılıyorum** seviyesindedir. “Başarının değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.” Maddesine yöneticilerin verdikleri cevaplara göre branşı fen bilimleri

olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,81$) puanla **katılıyorum**, branşı sosyal bilimler olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,70$) puanla **katılıyorum** seviyesinde görüş sergilemişlerdir. “*Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.*” Maddesine göre fen bilimleri branşındaki yöneticiler ($\bar{x} = 3,52$) puan ve sosyal bilimler branşındaki yöneticiler ($\bar{x} = 3,53$) puan vermişlerdir. Bu maddede yöneticilerin puanları **katılıyorum** derecesindedir. Branşı fen bilimleri olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,93$) puanla ve branşı sosyal bilimler olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,80$) puanla “*Öğrenci disiplin olaylarının soruşturulmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesine **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.*” İfadesine fen bilimlerindeki yöneticiler ($\bar{x} = 4,01$) puanla **katılıyorum**, sosyal bilimlerdeki yöneticiler ($\bar{x} = 4,22$) puanla **tamamen katılıyorum** derecesinde cevap vermişlerdir. “*Ders teftişinin değerlendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.*” Maddesine ise fen bilimleri branşındakiler ($\bar{x} = 3,70$) puan ve sosyal bilimleri branşındakiler ($\bar{x} = 3,63$) puan vermişlerdir. Bu maddeye yöneticilerin verdikleri puanlar **katılıyorum** seviyesindedir.

Denetim sürecinde fen bilimleri branşı olan yöneticiler ($\bar{x} = 2,86$) puanla, sosyal bilimler branşı olan yöneticiler ($\bar{x} = 3,05$) puanla, “*Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı*” maddesine en düşük düzeyde cevap vermişlerdir. Yöneticilerin bu maddeye verdikleri cevap ortalamalarına göre, güvenlik önlemleri alınırken YBS kullanımını konusunda **kararsız** kalmışlardır.

TABLO 22
YÖNETİCİLERİN BRANŞLARINA GÖRE
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK
GÖRÜŞLERİNİN t-TESTİ SONUÇLARI

Yönetim Süreçleri	Branş	n	\bar{x}	Ss	t-Değeri	P
Karar Verme	Fen Bilimleri	72	3,87	,57	,780	,436
	Sosyal Bilimler	127	3,80	,53		
Planlama	Fen Bilimleri	72	4,32	,40	3,58	* ,000
	Sosyal Bilimler	127	4,11	,37		
Örgütleme	Fen Bilimleri	72	3,91	,55	,921	,358
	Sosyal Bilimler	127	3,83	,59		
Denetim	Fen Bilimleri	72	3,71	,65	,624	,533
	Sosyal Bilimler	127	3,77	,64		

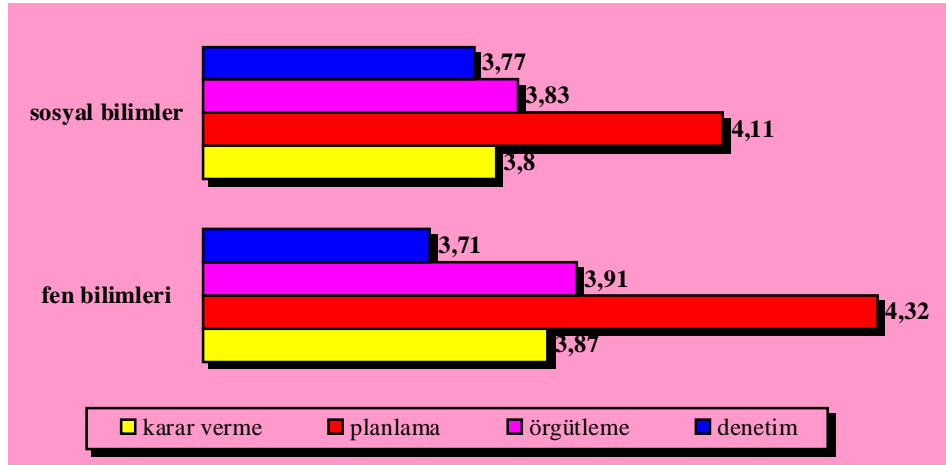
*P<,05

Yöneticilerin branşlarına göre, yönetimde bilişim sistemlerinin kullanımına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarının arasında anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin bağımsız t-testi analizi yapılmıştır. Her bir süreç için ayrı ayrı yapılan t testi sonuçlarına bakıldığında, karar verme, örgütleme ve denetim süreçlerinde, branşı fen bilimleri olan yöneticiler ile branşı sosyal bilimler olan yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir.

Tablo 22’de de görüldüğü gibi karar verme ve örgütleme süreçlerinde anlamlı farklılık olmamasına karşın, fen bilimleri branşındaki yöneticilerin, sosyal bilimler branşındaki yöneticilere göre bu boyutlarda ki puan ortalamaları daha yüksek düzeydedir. Karar verme sürecinde fen bilimleri branşındaki yöneticilerin puanı ($\bar{x}=3,87$), sosyal bilimleri branşındakilerin puanı ($\bar{x}=3,80$)’dir. Örgütleme sürecinde fen bilimleri branşındakilerin puanı ($\bar{x}=3,91$), sosyal bilimleri branşındakilerin puanı ($\bar{x}=3,83$)’dür. Denetim sürecinde ise sosyal bilimler branşındaki yöneticilerin puan ortalamalarının ($\bar{x}=3,77$), fen bilimleri branşındaki yöneticilerin puan ortalamalarından ($\bar{x}=3,71$) yüksek olduğu görülmektedir.

Planlama sürecine verilen cevapların ortalamaları arasında yapılan bağımsız t testi analizi sonucuna göre ise, yöneticilerin branşları bakımından görüşlerinin puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık çıkmıştır ($t=3,58$, $p <,05$). Elde edilen bu bulguya göre, branşı fen bilimleri olan yöneticiler, branşı sosyal bilimler olan yöneticilere göre anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeyde, yönetim bilişim sistemlerinin planlama sürecinde kullanılmasını uygun buldukları söylenebilir.

GRAFİK 4
YÖNETİCİLERİN BRANŞLARINA GÖRE
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK
GÖRÜŞLERİNİN t-TESTİ SONUÇ GRAFIĞI

5.2.5. Yöneticilerin Öğrenimlerine Göre; Karar verme, Planlama, Örgütleme, Denetim Sürecinde, Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, “yöneticilerin mesleki kıdemine göre; Karar verme, Planlama, Örgütleme, Denetim sürecinde, bilişim sistemine yönelik görüşlerine göre farklılık var mıdır?” alt problemine yanıt aranmıştır. Buna göre yöneticilerin, kıdemlerinin yönetim süreçleri bakımından bilişim sistemine yönelik görüşlerine etkisi belirlenmiştir. Yöneticiler öğrenimlerine göre yüksek okul, eğitim enstitüsü, fakülte ve lisans üstü olmak üzere dört grupta ele alınmıştır.

Yüksek okul, eğitim enstitüsü, fakülte ve lisans üstü öğrenim gören yöneticilerin karar verme, planlama, örgütleme ve denetim süreçleri bakımından yönetim bilişim sistemine yönelik görüşlerinin belirlenmesi için anova testi yapılmıştır. Öğrenimlerine göre yöneticilerin yönetim süreçleri bakımından bilişim sistemine yönelik görüşlerinin puan ortalamaları Tablo 23, 24, 25, 26’da ve t-testi sonuçları Tablo 27’de verilmiştir.

TABLO 23
YÖNETİCİLERİN ÖĞRENİMLERİNE GÖRE
KARAR VERME SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Karar verme	Öğrenim											
	Yüksek Okul			Eğitim Enst.			Fakülte			Lisansüstü		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
1- Karne teşekkür ve takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının gerekliliğine inanırım.	28	4,17	1,09	65	4,40	,58	95	4,48	,71	11	4,09	,53
2- Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	28	3,35	1,63	65	4,09	,74	95	4,08	,87	11	3,63	,67
3- Gizli, Gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS'nin uygun olduğunu düşünürüm.	28	2,89	,99	65	2,96	1,03	95	2,88	1,07	11	3,18	,87
4- Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri hususunda uygun olduğunu düşünürüm.	28	3,17	1,05	65	3,58	,93	95	3,69	1,03	11	3,18	,87
5-Öğrenci kayıt işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	28	4,32	,66	65	4,46	,50	95	3,90	,64	11	4,41	,83
6-Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm	28	3,57	1,13	65	4,15	,81	95	4,05	,85	11	3,72	,64

Tablo 23’ de, yöneticilerin karar verme sürecinde YBS’nin kullanılmasına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, yüksek okul ($\bar{x} = 4,32$), eğitim enstitüsü ($\bar{x} = 4,46$) ve lisans üstü eğitim mezunu ($\bar{x} = 4,41$), yöneticilerin en yüksek puan ortalamasının, “*öğrenci kayıt işlerinde kullanılmasını uygun bulurum*” maddesinde oluşu görülmektedir. Yöneticilerin bu maddeye verdikleri puanlar dereceli ölçeğe göre **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. Fakülte mezunu yöneticiler ise bu maddeye ($\bar{x} = 3,90$) puan vermişlerdir ve puanları **katılıyorum** seviyesindedir. Fakülte mezunu yöneticilerin en yüksek katılımı ise, “*Karne, teşekkür, takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının gerekliliğine inanırım*” maddesine olmuştur ($\bar{x} = 4,48$). Bu maddeye, yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,17$) puan, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,40$) puan, lisansüstü eğitim gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,09$) puan vermişlerdir. eğitim enstitüsü ve fakülte eğitimi gören yöneticiler bu maddeye **tamamen katılıyorum** seviyesinde cevap verirken, yüksek okul ve lisansüstü eğitim gören yöneticiler **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesine yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,35$) puanla **kararsızım** seviyesinde cevap verirken, eğitim enstitüsünde öğrenim gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,09$) puanla, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,08$) puanla, lisansüstü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,63$) puanla **katılıyorum** derecesinde görüş sergilemişlerdir. “*Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm*” ifadesine ise yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,57$) puanla, eğitim enstitüsünde öğrenim gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,15$) puanla, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,05$) puanla ve lisansüstü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,72$) puanla **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir.

Yüksek okul ($\bar{x} = 2,89$), eğitim enstitüsü ($\bar{x} = 2,96$), ve fakülte mezunu ($\bar{x} = 2,88$) yöneticiler, Karar verme sürecinde “*Gizli, gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS’nin uygun olduğunu düşünürüm*” maddesine en düşük düzeyde cevap vermişlerdir. Lisansüstü öğrenim gören yöneticiler bu maddeye ($\bar{x} = 3,18$) puan vermişlerdir. Yöneticilerin bu maddeye verdikleri cevaplar **kararsızım** seviyesindedir. “*Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri*

hususunda uygun olduğunu düşünürüm.” Maddesine, yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,17$) puan, eğitim enstitüsünde öğrenim gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,58$) puan, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,69$) puan ve lisans üstü eğitim gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,18$) puan vermişlerdir. Eğitim enstitüsü ve fakülte eğitimi gören yöneticiler bu maddeye **katılıyorum** seviyesinde cevap verirken, yüksek okul ve lisansüstü eğitim gören yöneticiler **kararsızım** seviyesinde cevap vermişlerdir.

TABLO 24
YÖNETİCİLERİN ÖĞRENİMLERİNE GÖRE
PLANLAMA SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Planlama	Öğrenim											
	Yüksek Okul			Eğitim Enst.			Fakülte			Lisansüstü		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
7- Personel maaş ve ücretlerinin ödeme planlarının yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm	28	4,21	,77	65	4,33	,78	95	4,47	,66	11	4,63	,50
8- Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	28	4,42	,50	65	4,43	,76	95	4,40	,65	11	4,45	,52
9- Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	28	4,46	,50	65	4,33	,64	95	4,53	,50	11	4,45	,52
10- Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabilir.	28	4,35	,48	65	4,18	,63	95	4,17	,81	11	4,00	,77
11- Yıllık ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	28	4,17	,47	65	4,33	,66	95	4,42	,66	11	4,45	,52
12- Okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	28	3,14	1,14	65	3,73	,87	95	3,96	,95	11	3,81	,98
13- Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.	28	4,21	,91	65	4,06	,02	95	4,44	,54	11	4,36	,67

Yüksek okul ($\bar{x} = 4,46$) ve fakülte ($\bar{x} = 4,53$) mezunu olan yöneticilerin, ölçekteki planlama süreci kapsamında bulunan maddelere verdikleri cevap ortalamaları arasında, ilk sırada, “*Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabileceğini düşünürüm*” ifadesinin yer aldığı görülmektedir. Bu maddeye eğitim enstitüsü mezunu yöneticiler ($\bar{x} = 4,33$) puan, lisansüstü eğitim mezunu yöneticiler ($\bar{x} = 4,45$) puan vermişlerdir. Yöneticiler bu maddeye **tamamen katılıyor** seviyesinde cevap vermişlerdir. Eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticilerin ($\bar{x} = 4,43$), verdikleri cevap ortalamalarına göre ilk sırada “*Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.*” ifadesi yer almaktadır. Bu maddeye yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,42$) puan, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,40$) puan ve lisansüstü öğrenim gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,45$) puan vermişlerdir. Yöneticiler bu maddede **tamamen katılıyor** seviyesinde görüş sergilemişlerdir. Lisans üstü eğitim gören yöneticilerin ($\bar{x} = 4,63$) cevap ortalamalarına bakıldığında ise ilk sırada “*Personel maaş ve ücretlerinin ödenme planlarının yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm*” ifadesi görülmektedir. Bu ifadeye yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,21$) puan, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,33$) puan, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,47$) puan vermişlerdir. yöneticilerin bu ifadeye verdikleri cevaplar **tamamen katılıyor** seviyesindedir. Yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,35$) puanla, “*Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabilir.*” ifadesine **tamamen katılıyor** seviyesinde cevap verirken, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,18$) puanla, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,17$) puanla ve lisans üstü eğitim gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,00$) puanla **katılıyor** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Yıllık ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum*” maddesine yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,17$) puan, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,33$) puan, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,42$) puan ve lisans üstü eğitim gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,45$) puan vermişlerdir. yüksek okul öğrenimi gören yöneticilerin bu maddedeki cevapları **katılıyor** derecesinde, diğer yöneticilerin cevapları ise **tamamen katılıyor** derecesindedir. “*Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.*” İfadesine yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,21$) puanla, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,44$) puanla ve lisans üstü eğitim gören

yöneticiler ($\bar{x} = 4,36$) puanla **tamamen katılıyorum** düzeyinde, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,06$) puanla, **katılıyorum** düzeyinde cevap vermişlerdir.

Planlama sürecinde, yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,14$) puanla, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,73$) puanla, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,96$) puanla, lisansüstü öğrenim gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,81$) puanla “*okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm*” maddesine son sırada cevap vermişlerdir. Yüksek okul öğrenimi gören yöneticilerin bu maddeye verdikleri cevap **kararsızım** seviyesinde, diğer yöneticilerin verdikleri cevaplar ise **katılıyorum** seviyesindedir.

TABLO 25
YÖNETİCİLERİN ÖĞRENİMLERİNE GÖRE
ÖRGÜTLEME SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Örgütleme	Öğrenim											
	Yüksek Okul			Eğitim Enst.			Fakülte			Lisansüstü		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
14- Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	28	3,32	1,12	65	4,12	,71	95	4,24	,57	11	3,90	,30
15- Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.	28	4,92	,94	65	4,27	,85	95	4,17	,85	11	4,00	,77
16- Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	28	3,71	,89	65	3,81	,76	95	4,08	,76	11	3,45	,93
17- Okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmalarını ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.	28	3,14	1,11	65	3,35	1,13	95	3,42	1,03	11	3,63	,92
18- Öğretmenlerin program dışı çalışmalarının düzenlenmesinde gerekli olduğuna inanırım.	28	3,25	1,14	65	3,75	,98	95	3,65	1,00	11	3,90	,70
19- Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	28	3,96	,63	65	4,09	,84	95	4,06	,79	11	4,00	,44

Öğrenimlerine göre yöneticilerin örgütleme sürecine ilişkin bilişim sistemine yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, “Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.” İfadesine yüksek okul ($\bar{x} = 4,92$) ve eğitim enstitüsü mezunu ($\bar{x} = 4,27$) olan yöneticiler en yüksek puanı vermişlerdir ve cevapları **tamamen katılıyorum** seviyesindedir. Bu ifadeye fakülte mezunu yöneticiler ($\bar{x} = 4,17$) puan, lisansüstü eğitim mezunu yöneticiler ($\bar{x} = 4,00$)

puan vermişlerdir ve cevapları **katılıyorum** seviyesindedir. Fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,24$), “*Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.*” İfadesine en yüksek puanı vermişlerdir. bu maddeye yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,32$) puan, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,12$) puan, lisansüstü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,90$) puan vermişlerdir. Yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler bu maddeye **kararsızım** seviyesinde cevap verirken, fakülte ve lisansüstü eğitim gören yöneticiler **katılıyorum** seviyesinde, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ise **tamamen katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. Lisans üstü öğrenim gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,00$) en yüksek puanını “*Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.*” İfadesine vermişlerdir. Bu ifadeye, yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,96$) puan, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,09$) puan, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,06$) puan vermişlerdir. Yöneticilerin bu ifadede **katılıyorum** derecesinde görüş sergilemişlerdir. “*Öğretmenlerin program dışı çalışmalarının düzenlenmesinde gerekli olduğuna inanırım.*” Maddesine yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,25$) puan, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,75$) puan, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,65$) puan, lisans üstü öğrenim gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,57$) puan vermişlerdir. Bu maddeye yüksek okul öğrenimi gören yöneticilerin verdikleri cevap **kararsızım** seviyesinde, diğer yöneticilerin verdikleri cevaplar **katılıyorum** seviyesindedir.

En düşük puan ortalamalarına bakıldığında yüksek okul ($\bar{x} = 3,14$), eğitim enstitüsü ($\bar{x} = 3,35$) ve fakülte mezunu ($\bar{x} = 3,42$) yöneticilerin “*Okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmaları ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesine en düşük puanı verdikleri görülmektedir. Bu ifadeye lisans üstü eğitim mezunu yöneticiler ise ($\bar{x} = 3,63$) puan vermişlerdir. Yüksek okul ve lisansüstü öğrenim gören yöneticiler bu ifadede **kararsızım** seviyesinde, eğitim enstitüsü ve fakülte öğrenimi gören yöneticiler **katılıyorum** seviyesinde görüş sergilemişlerdir. Lisans üstü eğitim mezunu yöneticiler ($\bar{x} = 3,45$), “*Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.*” İfadesine en düşük puanı vermişlerdir. Bu ifadeye yüksek okul öğrenimi gören

yöneticiler ($\bar{x} = 3,71$) puan, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,81$) puan, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,08$) puan vermişlerdir. Yöneticiler bu ifadedeki cevapları **katlıyorum** seviyesindedir.

TABLO 26
YÖNETİCİLERİN ÖĞRENİMLERİNE GÖRE
DENETİM SÜRECİNE İLİŞKİN
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN PUAN ORTALAMALARI

Denetim	Öğrenim											
	Yüksek Okul			Eğitim Enst.			Fakülte			Lisansüstü		
	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss	n	\bar{x}	Ss
20- Personel izleme ve denetleminin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	28	3,28	,89	65	3,89	,90	95	3,88	1,03	11	4,09	,83
21- Başarının değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	28	3,57	1,13	65	3,78	1,12	95	3,75	1,22	11	4,00	,89
22- Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.	28	3,07	1,11	65	3,56	1,06	95	3,62	1,20	11	3,54	,82
23- Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	28	4,53	,57	65	4,16	,85	95	4,35	,65	11	4,36	,50
24- Öğrenci disiplin olaylarının soruşturulmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	28	4,14	,93	65	3,78	,96	95	3,80	1,10	11	4,00	,44
25- Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	28	4,39	,56	65	4,07	,87	95	4,14	,74	11	4,09	,94
26- Ders tefişinin değerlendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	28	3,28	1,04	65	3,83	,87	95	3,68	1,02	11	3,54	1,29
27- Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı.	28	2,78	,99	65	3,03	,95	95	2,93	1,07	11	3,45	,93

Tablo 26' da, yöneticilerin denetim sürecinde YBS'nin kullanılmasına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, yüksek okul öğrenimi gören yöneticilerin ($\bar{x} = 4,53$), eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticilerin ($\bar{x} = 4,16$), fakülte öğrenimi gören yöneticilerin ($\bar{x} = 4,35$) ve lisansüstü öğrenim gören yöneticilerin ($\bar{x} = 4,16$), en yüksek puan ortalamasının "*Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.*" maddesinde olduğu görülmektedir. Eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler bu maddeye **katılıyorum** seviyesinde cevap verirken, diğer yöneticiler **tamamen katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. "*Personel izleme ve denetlemesinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.*" İfadesine yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,28$) puan, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,89$) puan, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,88$) puan ve lisansüstü öğrenim gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,09$) puan vermişlerdir. Yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler bu maddeye **kararsızım** seviyesinde cevap verirken, diğer yöneticiler **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. "*Başarının değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.*" Maddesine yöneticilerin verdikleri cevaplara göre yüksek okul mezunu yöneticiler ($\bar{x} = 3,57$) puanla, eğitim enstitüsü mezunu yöneticiler ($\bar{x} = 3,78$) puanla, fakülte mezunu yöneticiler ($\bar{x} = 3,75$) puanla, lisansüstü eğitim mezunu yöneticiler ($\bar{x} = 4,00$) puanla **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. "*Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.*" maddesine göre yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,07$) puan, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,56$) puan, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,62$) puan ve lisansüstü öğrenim gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,54$) puan vermişlerdir. Yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler bu maddede **kararsızım** seviyesinde, diğer yöneticiler **katılıyorum** seviyesinde görüş sergilemişlerdir. Yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,14$) puanla, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,78$) puanla, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 3,80$) puanla, lisansüstü öğrenim gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,00$) puanla "*Öğrenci disiplin olaylarının soruşturulmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.*" ifadesine **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. "Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında

kullanılabileceğini düşünürüm.” maddesine yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,39$) puan, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,07$) puan, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,14$) puan ve lisansüstü öğrenim gören yöneticiler ($\bar{x} = 4,09$) puan vermişlerdir. Yüksek okul öğrenimi gören yöneticiler bu maddeye **tamamen katılıyorum** seviyesinde cevap verirken, diğer yöneticiler **katılıyorum** seviyesinde cevap vermişlerdir. “*Ders teftişinin değerlendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.*” Maddesine ise yüksek okul mezunu yöneticiler ($\bar{x} = 3,28$) puan, eğitim enstitüsü mezunu yöneticiler ($\bar{x} = 3,83$) puan, fakülte mezunu yöneticiler ($\bar{x} = 3,68$) puan, lisansüstü eğitim mezunu yöneticiler ($\bar{x} = 3,54$) puan vermişlerdir. yüksek okul mezunu yöneticilerin verdikleri cevaplar **kararsızım** seviyesinde, diğer yöneticilerin verdikleri cevaplar **katılıyorum** seviyesindedir.

Denetim sürecinde, yüksek okul ($\bar{x} = 2,78$), eğitim enstitüsü ($\bar{x} = 3,03$), fakülte ($\bar{x} = 2,93$) ve lisansüstü ($\bar{x} = 3,45$), öğrenim gören yöneticiler “*Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı*” maddesine en düşük düzeyde puan vermişlerdir. Yöneticiler bu maddede **kararsızım** seviyesinde görüş sergilemişlerdir.

Bu sonuçlardan, denetim sürecinde, yönetim bilişim sisteminin öncelikli olarak kullanıldığı işlerin belirlenmesinde, yöneticilerin öğrenim gördükleri okul türünün fark oluşturmadığını söyleyebiliriz.

TABLO 27
YÖNETİCİLERİN ÖĞRENİMLERİNE GÖRE
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK
GÖRÜŞLERİ İÇİN ANOVA TESTİ SONUÇLARI

Yönetim Süreçleri	Öğrenim	n	\bar{x}	Ss	t-Değeri	p	
Karar Verme	Yüksek Okul	28	3,58	,77	4,284	,005	* 1-2 * 1-3
	Eğitim Enst.	65	3,94	,46			
	Fakülte	95	3,94	,53			
	Lisans Üstü	11	3,62	,41			
Planlama	Yüksek Okul	28	4,14	,36	2,340	,075	-
	Eğitim Enst.	65	4,20	,46			
	Fakülte	95	4,34	,43			
	Lisans Üstü	11	4,31	,38			
Örgütlenme	Yüksek Okul	28	3,55	,66	3,410	,019	* 1-3
	Eğitim Enst.	65	3,90	,54			
	Fakülte	95	3,94	,56			
	Lisans Üstü	11	3,81	,55			
Denetim	Yüksek Okul	28	3,63	,62	,504	,680	-
	Eğitim Enst.	65	3,76	,60			
	Fakülte	95	3,77	,71			
	Lisans Üstü	11	3,88	,38			

*P<,05

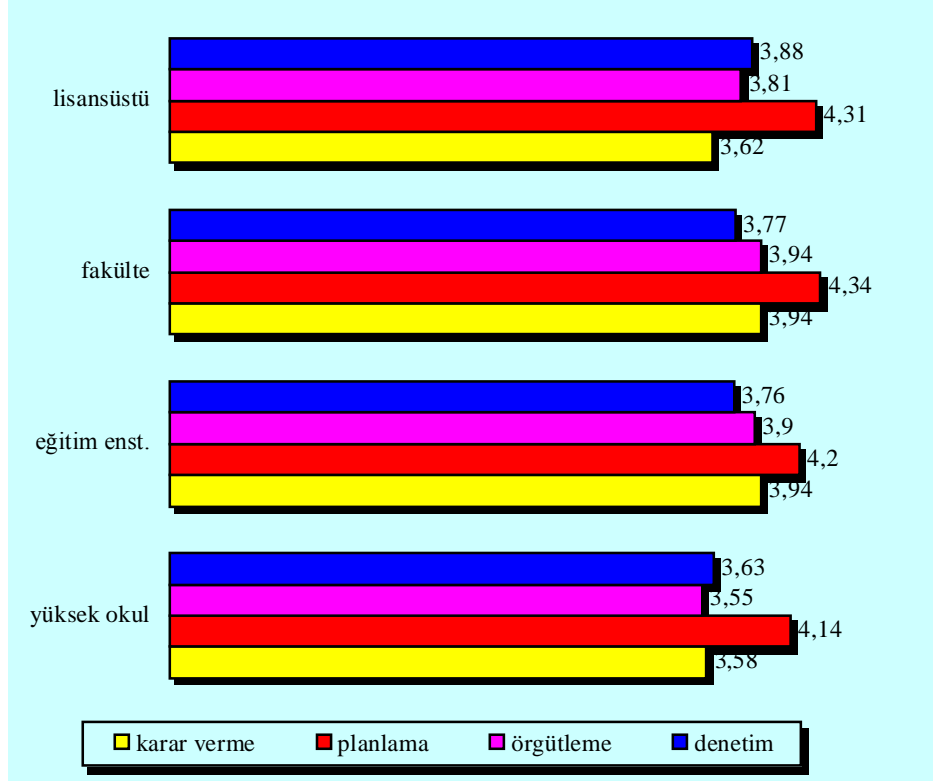
Yöneticilerinin öğrenimlerine göre, yönetimde bilişim sistemlerinin kullanımına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarının arasında anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin anova testi analizi yapılmıştır. Bu sonuçlara bakıldığında, karar verme sürecinde, yüksek okul ($\bar{x}=3,58$) ile eğitim enstitüsü ($\bar{x}=3,94$) mezunu yöneticilerin görüşleri arasında ve yüksek okul ($\bar{x}=3,58$) ile fakülte ($\bar{x}=3,94$) mezunu olan yöneticilerin görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu

görülmektedir ($t=4,284$ $p <,05$). Eğitim enstitüsü ve fakülte öğrenimi gören yöneticilerin puan ortalamalarının yüksek okul öğrenimi gören yöneticilerin puanından daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, eğitim yılı ilerledikçe karar almada YBS kullanımının olumlu yönde etkilendiğini gösterebilir.

Tablo 26'da görüldüğü gibi planlama ve denetim sürecinde anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Planlama sürecinde en yüksek puan ortalamasına sahip yöneticiler fakülte ($\bar{x}=4,34$) ve lisansüstü ($\bar{x}=4,31$) eğitim görenlerdir. Denetim sürecinde ise lisans üstü eğitim mezunu yöneticilerinin bu boyuttaki puan ortalamaları diğer yöneticilerin puanlarından daha yüksek düzeydedir ($\bar{x}=3,88$).

Örgütlenme sürecine verilen cevapların ortalamaları arasında yapılan anova testi analizi sonucuna göre ise, yöneticilerin öğrenimleri bakımından, yüksek okul ($\bar{x}=3,55$) ve fakülte ($\bar{x}=3,94$) öğrenimi görenlerin, görüşlerinin puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık çıkmıştır ($t=2.567$, $p <,05$).

GRAFİK 5
YÖNETİCİLERİN ÖĞRENİMLERİNE GÖRE
BİLİŞİM SİSTEMİNE YÖNELİK
GÖRÜŞLERİ İÇİN ANOVA TESTİ SONUÇ GRAFİĞİ

5.3. Yönetim Süreçlerine göre Yöneticilerin Bilişim Sistemine Yönelik Görüşlerinin Önem Sırası

Yöneticilerden alınan cevaplar karar verme, planlama, örgütleme ve denetim boyutlarına göre analiz yapılarak, aritmetik ortalamalarına göre sıralanmıştır.

5.3.1. Karar verme

Karar verme sürecindeki maddeler altı sorudan oluşmaktadır. Yöneticilerin bu altı soruya verdikleri cevapları aritmetik ortalamalarına göre sıralanmıştır. Bu sıralama yöneticilerin karar verme sürecinde yönetim bilişim sistemlerine yönelik görüşlerinin önem sırasını belirlemektedir. Sıralama Tablo 28'de verilmiştir.

TABLO 28
KARAR VERME SÜRECİNE GÖRE
YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN ÖNEM SIRASI

Madde No	İfadele r	Ss	\bar{x}	Önem Sırası	Ölçekteki derecesi
5	Öğrenci kayıt işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum	,62	4,41	1	Tamamen Katılıyorum
1	Karne teşekkür ve takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının gerekliliğine inanırım.	,73	4,39	2	Tamamen Katılıyorum
6	Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm	,89	4,00	3	Katılıyorum
2	Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	,99	3,95	4	Katılıyorum
4	Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri hususunda uygun olduğunu düşünürüm	1,00	3,55	5	Katılıyorum
3	Gizli, Gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS'nin uygun olduğunu düşünürüm.	1,03	2,92	6	Kararsızım

Tablo 28'e bakıldığında yöneticiler karar verme sürecinde bilişim sistemlerinin kullanılmasına yönelik cevaplarına göre 1. sırada “*Öğrenci kayıt işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesi bulunmaktadır ($\bar{x}=4,41$). 2. sırada “*Karne teşekkür ve takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının gerekliliğine inanırım.*” İfadesi ($\bar{x}=4,39$), 3. sırada “*Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm*” ifadesi ($\bar{x}=4,00$), 4. sırada “*Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.*” İfadesi ($\bar{x}=3,95$), 5. sırada “*Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri hususunda uygun olduğunu düşünürüm*” ifadesi ($\bar{x}=3,55$) ve son sırada “*Gizli, Gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS'nin uygun olduğunu düşünürüm.*” İfadesi ($\bar{x}=2,92$), yer almaktadır. Bu sonuca göre karar verme sürecinde öncelikli olarak yöneticiler YBS'nin, öğrenci kayıt işlerinde ve karne, teşekkür, takdirname ve diploma işlerinde kullanılması gerektiğini vurgulamışlardır. Yöneticiler gizli, gelen, giden evrak işlerinde YBS'nin kullanımı konusunda en az puanı vererek bu konuda kararsız kalmışlardır.

5.3.2. Planlama

Planlama sürecindeki maddeler yedi sorudan oluşmaktadır. Yöneticilerin bu yedi soruya verdikleri cevapları aritmetik ortalamalarına göre sıralanmıştır. Bu sıralama yöneticilerin planlama sürecinde yönetim bilişim sistemlerine yönelik görüşlerinin önem sırasını belirlemektedir. Sıralama Tablo 29’da verilmiştir.

TABLO 29
PLANLAMA SÜRECİNE GÖRE

Madde No	İfadeler	Ss	\bar{x}	Önem Sırası	Ölçekteki derecesi
9	Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	,55	4,45	1	Tamamen Katılıyorum
8	Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	,66	4,41	2	Tamamen Katılıyorum
7	Personel maaş ve ücretlerinin ödenme planlarının yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm	,71	4,40	3	Tamamen Katılıyorum
11	Yıllık ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	,63	4,36	4	Tamamen Katılıyorum
13	Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.	,80	4,28	5	Tamamen Katılıyorum
10	Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabilir.	,71	4,19	6	Katılıyorum
12	Okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	,98	3,76	7	Katılıyorum

Tablo 29’da yöneticilerin planlama sürecinde bilişim sistemlerinin kullanılmasına yönelik cevaplarına göre 1. sırada “Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabileceğini düşünürüm.” ifadesi ($\bar{x}=4,45$), 2. sırada “Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.” İfadesi ($\bar{x}=4,41$), 3. sırada “Personel maaş ve ücretlerinin ödenme planlarının yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm” ifadesi ($\bar{x}=4,40$), 4. sırada “Yıllık ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum” İfadesi ($\bar{x}=4,36$), 5. sırada “Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.” ($\bar{x}=4,28$), 6. sırada “Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabilir” ifadesi ($\bar{x}=4,19$), ve

son sırada “Okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.” İfadesi ($\bar{x}=3.76$), yer almaktadır. Bu sonuçlardan yöneticilerin YBS'nin planlama sürecindeki her maddede etkin olarak kullanılmasından yana olduklarını söyleyebiliriz.

5.3.3. Örgütlenme

Örgütlenme sürecindeki maddeler altı sorudan oluşmaktadır. Yöneticilerin bu altı soruya verdikleri cevapları aritmetik ortalamalarına göre sıralanmıştır. Bu sıralama yöneticilerin örgütlenme sürecinde yönetim bilişim sistemlerine yönelik görüşlerinin önem sırasını belirlemektedir. Sıralama Tablo 30'da verilmiştir.

TABLO 30
ÖRGÜTLENME SÜRECİNE GÖRE
YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN ÖNEM SIRASI

Madde No	İfade ler	Ss	\bar{x}	Önem Sırası	Ölçekteki derecesi
15	Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.	,86	4,16	1	Katılıyorum
14	Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	,77	4,05	2	Katılıyorum
19	Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	,77	4,05	3	Katılıyorum
16	Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	,81	3,90	4	Katılıyorum
18	Öğretmenlerin program dışı çalışmalarının düzenlenmesinde gerekli olduğuna inanırım.	1,01	3,64	5	Katılıyorum
17	Okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmaları ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.	1,07	3,37	6	Kararsızım

Tablo 30'a bakıldığında yöneticilerin örgütlenme sürecinde bilişim sistemlerinin kullanılmasına yönelik cevaplarına göre 1. sırada “Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.” İfadesi bulunmaktadır ($\bar{x}=4,16$). 2. sırada “Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu

düşünürüm.” İfadesi ($\bar{x}=4,05$), 3. sırada “Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.” İfadesi ($\bar{x}=4,05$), 4. sırada “Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm” İfadesi ($\bar{x}=3,90$), 5. sırada “Öğretmenlerin program dışı çalışmalarının düzenlenmesinde gerekli olduğuna inanırım. ” ifadesi ($\bar{x}=3,64$) ve son sırada “Okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmaları ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.” İfadesi ($\bar{x}=3,37$), yer almaktadır. Yöneticiler bu sonuçlara göre örgütleme sürecinde YBS'nin kullanımının uygun olduğu düşüncesindedirler. Okul aile birliğinin kurulmasında YBS'nin kullanılabileceğini fakat yöneticilerin örgütleme sürecinde bu maddeye en düşük puanı verdiklerini görebiliriz.

5.3.4. Denetim

Denetim sürecindeki maddeler sekiz sorudan oluşmaktadır. Yöneticilerin bu sekiz soruya verdikleri cevapları aritmetik ortalamalarına göre sıralanmıştır. Bu sıralama yöneticilerin denetim sürecinde yönetim bilişim sistemlerine yönelik görüşlerinin önem sırasını belirlemektedir. Sıralama Tablo 31'de verilmiştir

TABLO 31
DENETİM SÜRECİNE GÖRE
YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN ÖNEM SIRASI

Madde No	İfadele r	Ss	\bar{x}	Önem Sırası	Ölçekteki derecesi
23	Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	,71	4,32	1	Tamamen Katılıyorum
25	Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	,77	4,15	2	Katılıyorum
24	Öğrenci disiplin olaylarının soruşturulmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	1,01	3,85	3	Katılıyorum
20	Personel izleme ve denetleemesinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	,97	3,81	4	Katılıyorum
21	Başarının değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	1,16	3,75	5	Katılıyorum
26	Ders teftişinin değerlendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	1,00	3,66	6	Katılıyorum
22	Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.	1,13	3,52	7	Katılıyorum
27	Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı.	1,02	2,97	8	Kararsızım

Tablo 31’de yöneticilerin denetim sürecinde bilişim sistemlerinin kullanılmasına yönelik cevaplarına göre 1. sırada “Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.” ifadesi ($\bar{x}=4,32$), 2. sırada “Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.” İfadesi ($\bar{x}=4,15$), 3. sırada “Öğrenci disiplin olaylarının soruşturulmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.” İfadesi ($\bar{x}=3,85$), 4. sırada “Personel izleme ve denetleemesinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.” İfadesi ($\bar{x}=3,81$), 5. sırada “Başarının değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.” ($\bar{x}=3,75$), 6. sırada “Ders teftişinin değerlendirilmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.” İfadesi ($\bar{x}=3,66$), 7. sırada “Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.” İfadesi ($\bar{x}=3,52$), ve son sırada “Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı.” İfadesi ($\bar{x}=2,97$), yer almaktadır. Bu sonuçlara göre yöneticiler YBS’nin denetim sürecinde

kullanılmasının uygun olduğu düşüncesindedirler. Güvenlik önlemlerinin alınmasındaki işlemlerde, YBS'nin kullanılması hususunda kararsız kalmışlardır.

TABLO 32
YÖNETİM SÜREÇLERİNDE
YÖNETİCİ GÖRÜŞLERİNİN ÖNEM SIRASI

Süreçler	n	\bar{x}	Ss	t-Değeri	p	Sıra
Planlama	199	4,26	,43	138,656	,000	1
Karar Verme	199	3,87	,56	97,530	,000	2
Örgütlenme	199	3,86	,58	93,349	,000	3
Denetim	199	3,75	,64	81,698	,000	4

Tablo 32'deki sonuçlara göre yöneticilerin planlama sürecinde yönetim bilişim sistemlerine yönelik görüşlerinin, puanlarının en yüksek olduğu görülmektedir. Yöneticilerin puan ortalamalarına göre 2. sırada karar verme süreci, 3. sırada örgütlenme süreci ve son sırada denetim süreci bulunmaktadır. Bu sonuçlara göre yöneticiler ilk olarak YBS'nin planlama işlerinde kullanılmasını gerekli bulmuşlardır. Planlamanın yöneticiler tarafından, okul için çok önemli ve itinayla yapılması gerektiğinin düşünülmesi bu sonuçların ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Boyutlar arasındaki ilişkinin tespiti için Paired Samples T-Testi yapılmıştır(EK 'de verilmiştir). Paired Samples T-Test Sonuçlarına bakıldığında, karar verme ile planlama süreci arasında, planlama ile örgütlenme ve denetim süreçleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Yöneticilerin verdikleri cevaplara göre planlama sürecinin puan ortalamaları en yüksektir. Puan ortalamalarına bakıldığında yöneticilerin karar verme ve örgütlenme sürecindeki işlerin YBS kullanılarak yapılması konusunda yaklaşık puanlar vermişlerdir. Denetim sürecindeki işlerin yapılmasında YBS kullanılması hususunda ise en düşük puanları vermişlerdir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Araştırma kapsamına giren okulların %60,3'ünü ilköğretim okulları, %39,7'sini ortaöğretim okulları oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan yöneticilerin %34,7'si müdür, %65,3'ü müdür yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Çalışmaya katılanların %97'si erkek, %3'ü kadın yöneticidir. Bu çalışmadaki yöneticilerin %18,6'sının kıdemi 5-15 yıl, %52,8'inin kıdemi 16-25 yıl, %28,6'sının kıdemi 26 yıl ve üzerindedir. Araştırmadaki yöneticilerin %36,2'sinin branşı fen bilimleri, %63,8'inin branşı sosyal bilimlerdir. (Fen bilimleri ve sosyal bilimleri kapsamına giren branşların listesi EK1'de verilmiştir.) Araştırma kapsamındaki yöneticilerin %14,1'i yüksek okul, %32,7'si eğitim enstitüsü, %47,7'si fakülte, %5,5'i lisans üstü öğrenim gördüğünü belirtmiştir.

Elde edilen bulgulardan, ilköğretim okul yöneticilerinin karar verme sürecinde, öğrenci kayıt işlemlerini bilişim sistemi kullanarak daha verimli hale getirmek istedikleri, ortaöğretim yöneticilerinin ise karne, teşekkür, takdirname, diploma gibi belgelerin hazırlanması işlemlerini kolaylaştırmak istedikleri sonucuna varılmıştır.

Çelikten (2002)'in araştırmasına katılan okul yöneticilerinin büyük bir kısmı kendilerinin bilgisayar kullandıklarını ve bilgisayardan azami yararı elde ettiklerini vurgulamışlardır. Yöneticilere “bilgisayarı hangi amaçla kullandıkları” sorulduğunda da çoğunlukla alınan cevapların başında “okul kayıtlarının tutulması, muhasebe işlerinin yapılması, resmî yazışmalar ve bordro düzenlenmesi” gelmektedir.

İlköğretim ve ortaöğretim yöneticileri, karar verme sürecinde gizli ve gelen-giden evrakların işlenmesinin YBS ile yapılması konusunda kararsız kalmışlardır. Bu durum, yöneticilerin bu tür yönetim işlerinin, dosyalama sistemi ile yapılması düşüncesinde olmalarından kaynaklanabilir.

İlköğretim ve ortaöğretim yöneticileri planlama sürecinde dönem notlarının YBS ile duyurulmasının gerekli olduğu konusuna katılmaktadırlar. Okul bütçesi planlanması işlemlerinin YBS ile yapılması konusunda ise yöneticiler kararsız kalmışlardır. Yöneticiler planlama sürecindeki diğer işlerin YBS ile yapılmasının uygun olduğu görüşündedirler. Bu sonuçtan, okul bütçesi planlaması dışındaki işlemlerin yerine getirilmesinde okul yöneticilerinin daha fazla inisiyatif ve yetki sahibi oldukları düşünülebilir.

Yapılan analizlerden, ilköğretim okul yöneticilerinin örgütleme sürecinde, atama, nakil ve görevlendirme işlerinin bilişim sistemi kullanarak daha verimli hale getirmek istedikleri, ortaöğretim yöneticilerinin ise nöbet çizelgelerinin hazırlanması işlemlerini kolaylaştırmak istedikleri sonucuna varılmıştır. Yöneticiler okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışması ile ilgili işlemlerin yönetim bilişim sistemlerinin kullanılmasında kararsız görüş sergilemişlerdir. Bu duruma göre yöneticilerin, okul aile birliği derneklerine görevlendirme işlemlerinin yönetim bilişim sistemiyle yapılmasını çok gerekli bulmadıkları sonucuna varılabileceği düşünülebilir.

Çetin (2002)'nin araştırmasında, okul yöneticilerinin öğrenci ve velilerden elde edilen bilgileri öğretmenlerle paylaşmaya yeterince önem vermedikleri sonucuna varılmıştır.

Denetim sürecinde ilköğretim ve ortaöğretim yöneticileri devam ve devamsızların izlenmesi ve takibinin YBS ile yapılmasında tamamen katılıyorum seviyesinde görüş sergilemişlerdir. Bu sonuçlardan, yöneticilerin devam ve devamsızlık takibinin okul yönetimi için önemli olduğunu ve aynı zamanda bilgi sistemleri ile devam izleniminin daha verimli olduğunu düşündüklerini

söyleyebiliriz. Her iki gruptaki yöneticilerde, güvenlik önlemlerinin alınmasında yönetim bilişim sisteminin kullanılması konusunda kararsız kalmışlardır. Yöneticilerin bu görüşlerinden, okul güvenliğinin sağlanmasında, bilgisayar dışındaki güvenlik önlemlerinin alınmasının daha yararlı olduğu söylenebilir.

Her bir süreç için ayrı ayrı yapılan t testi bulgularına bakıldığında, karar verme, örgütlenme ve denetim süreçlerinde, ilköğretim ve ortaöğretim yöneticilerinin görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre, ortaöğretim yöneticileri, ilköğretim yöneticilerine göre anlamlı düzeyde, yönetim bilişim sistemlerinin planlama sürecinde kullanılmasını ön gördükleri söylenebilir.

Karar verme sürecinde müdürlerin YBS ile, karne, teşekkür, takdirname ve diploma gibi belgelerin hazırlanması işlemlerini kolaylaştırmak istedikleri, müdür yardımcılarının ise, öğrenci kayıt işlemlerini bilişim sistemi kullanarak daha verimli hale getirmek istedikleri söylenebilir. Her iki gruptaki yöneticilerde, karar verme sürecinde gizli, gelen, giden evrakların işlenmesi konusunda YBS'nin uygun olduğu konusunda kararsız kalmışlardır.

İmer (2003)'in çalışmasına göre okul yöneticilerinin okul yönetiminde bilgisayar, %86.6'sı öğrenci kayıt işlemleri, %83.3'ü karnelerin düzenlenmesi, öğrencilerin devam- devamsızlık durumlarının izlenmesi, %76.6'sı ayniyat ve demirbaş takip işlemleri %73.3'ü haftalık ders programlarının hazırlanması, %26.6'sı öğretmenlerin program dışı çalışmalarının izlenmesi, %20'si madde ve test istatistiklerinin hesaplanması, %13.3'ü derslerde, %33'ü yıllık, ünite ve günlük planların yapılmasında kullanmak istedikleri sonucuna ulaşmıştır.

Analiz sonuçlarına göre, planlama sürecinde müdürlerin, personel işleri ile ilgili planlamalara önem verdikleri, müdür yardımcılarının ise öğrenci işleri planlamasına önem verdikleri sonucuna varılabilir. İki gruptaki yöneticiler de okul bütçesinin planlanmasında YBS'nin kullanılması konusuna son sırada

katılmışlardır. Müdür ve müdür yardımcıları, okulun bütçe işlerinin bilişim sisteminin kullanılacağı en son işlerden biri olarak düşünmektedirler.

Müdür ve müdür yardımcılarının görüşlerine göre, örgütleme sürecinde atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinin YBS ile kullanılması gereken ilk işlerden biri olduğu sonucuna varılabilir. En düşük puan ortalamalarına bakıldığında müdür ve müdür yardımcılarının yönetim bilişim sistemlerinin, okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmaları ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılması konusunda en düşük seviyede görüş belirttikleri görülmektedir.

Denetim sürecinde yöneticilerin YBS'nin kullanılmasına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarına bakıldığında, müdür ve müdür yardımcılarının, devam ve devamsızlıkların izlenmesinde bilişim sistemlerinin kullanılması konusuna tamamen katılıyorum derecesinde görüş sergilemişlerdir. Müdür ve müdür yardımcıları, güvenlik önlemlerinin alınmasında YBS'nin kullanılması konusunda kararsız kalmışlardır.

Yöneticilerinin görev türüne göre, yönetimde bilişim sistemlerinin kullanımına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarının arasında farklılık olup olmadığına ilişkin bağımsız t-testi analizi yapılmıştır. Her bir süreç için ayrı ayrı yapılan t testi sonuçlarına bakıldığında, karar verme, planlama, örgütleme ve denetim süreçlerinde, müdür ve müdür yardımcılarının görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Göreve göre yönetim süreçlerinde anlamlı farklılık olmamasına karşın müdür yardımcılarının puan ortalamalarına bakıldığında müdürlere göre puan ortalamalarının daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlardan müdür yardımcılarının müdürlere göre yönetim işlerinde bilişim sistemi kullanılmasının az bir farkla da olsa daha uygun bulduklarını görebiliriz. Yönetim bilişim sistemlerinin planlama sürecinde kullanılmasına yönelik puan ortalamalarına göre, yöneticilerin okul yönetiminde planlamaya önem verdiklerini ve yönetim işlerinde planlamanın, bilişim sistemleriyle yapılmasını gerekli bulduklarını söyleyebiliriz.

Lafçı (1999)'nın çalışmasına göre, okulda bilgisayarı en fazla kullananlar %81.08'lik oranla müdür yardımcıları ve %78.57 ile müdürler olarak belirlenmiştir. Müdür yardımcılarının okul içindeki akademik işlerle en yoğun ilgilenen grup olduğu sonucuna varılmıştır.

Karar verme sürecinde, 5-15 yıl ve 16-25 yıl kıdemi bulunan yöneticilerin karne, teşekkür, takdirname, diploma gibi belgelerin hazırlanması işlemlerini bilişim sistemi kullanarak daha verimli hale getirmek istedikleri, 26 ve üzeri kıdemi olan yöneticilerin ise öğrenci kayıt işlemlerini kolaylaştırmak istedikleri söylenebilir. Yöneticiler gelen-giden, gizli evrakların YBS ile işlenmesi hususunda kararsız görüş sergilemişlerdir. Yöneticilerin mesleki kıdemlerinin ilerlemesi, gelen giden evrak işlerinde yönetim bilişim sistemlerinin kullanılmasına yönelik görüşlerinde değişiklik oluşturmamıştır.

Yapılan analiz sonuçlarına göre, planlama sürecinde 5-15 yıl kıdemi bulunan yöneticiler ile 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan yöneticiler YBS'nin dönem notlarının duyurulmasında kullanılmasını uygun bulmuşlardır ve bu maddeye en yüksek puanı vermişlerdir. sonuçlara göre bu maddede görev süresi az olan yöneticilerin puanının, görev süresi çok olan yöneticilerin puanından fazla olduğu görülmektedir. Buna göre planlama sürecinde dönem notlarının duyurulması işlemleri 5-15 yıl kıdemi bulunan yöneticilere göre daha önemli bulunmuştur diyebiliriz. 16-25 yıl kıdemi bulunan yöneticiler ise yıllık ve dönemlik der programlarının hazırlanmasında yönetim bilişim sistemlerinin ilk sırada kullanılması gerektiği düşüncesindedirler. Yöneticiler planlama sürecindeki işlerden, okul bütçesinin planlanması işlemlerini en son sıraya koymuşlardır. Bu maddeye en az puan verenler 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan yöneticilerdir. Bu duruma göre okul bütçesinin planlanmasında yönetim bilişim sistemi kullanımını en az gerekli görenler 26 yıl ve üzerinde kıdemi olan yöneticilerdir.

Örgütlenme sürecinde 5-15 yıl kıdemi bulunan yöneticiler YBS'nin, nöbet çizelgelerinin hazırlanması konusunda kullanılmasını ilk sırada önemli bulmuşlar ve tamamen katılıyorum seviyesinde görüş sergilemişlerdir. 16-25 yıl kıdemi bulunan

yöneticiler YBS'nin, atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını ilk sırada önemli bulmuşlardır. 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan yöneticiler YBS'nin, öğretmenlerin idari görevlerinin dağıtılması işlemlerinde kullanılmasını ilk sırada önemli bulmuşlar ve katılıyorum seviyesinde görüş sergilemişlerdir.

Analiz sonuçlarına göre, 5-15 yıl kıdemi bulunan ve 16-25 yıl kıdemi bulunan yöneticiler denetim sürecinde yönetim bilişim sistemlerinin kullanılmasına yönelik cevaplarına göre, YBS'nin devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılmasını ilk sırada önemli bulmuşlardır. 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan yöneticiler ise YBS'nin demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında kullanılmasını ilk sırada önemli bulmuşlardır. Yöneticiler denetim sürecinde güvenlik önlemleri alınması işlemlerinin yönetim bilişim sistemleri ile yapılması konusunda kararsız görüş sergilemişlerdir.

Yapılan analiz sonuçlarına bakıldığında, karar verme, örgütlenme ve denetim süreçlerinde, yöneticilerin kıdem yıllarına göre, görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Planlama sürecinde ise 5-15 yıl kıdemi bulunan yöneticilerin, 16-25 yıl kıdemi bulunan yöneticiler ve 26 ve üzeri yıl kıdemli yöneticilerin yönetim bilişim sistemine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Planlama sürecinde en fazla puanı veren 5-15 yıl kıdemi bulunan yöneticilerdir, en az puanı verenler ise 26 yıl ve üzerinde kıdemi bulunan yöneticilerdir. Buna göre yeni göreve başlayan yöneticiler, kıdemi fazla olan yöneticilere göre yönetim işlerinde planlamanın, yönetim bilişim sistemleriyle yapılmasını daha gerekli görmektedirler. Analizlere bakıldığında sonuç olarak, mesleki kıdemi 26 yılın üzerinde olan yöneticilerin, YBS'nin karar verme sürecinde kullanılmasını uygun bulduklarını, mesleki kıdemi 26 yılın altında olan yöneticilerin planlama süreci ilk sırada olmak üzere sırasıyla örgütlenme ve denetim işlerinde YBS'nin kullanılmasını uygun bulduklarını söyleyebiliriz.

Çetin (2002)'nin araştırmasında okul yöneticilerinin okulda var olan bilgiyi çoğunlukla denetlemekte ve yönetmekte oldukları sonucuna varılmıştır.

Yöneticilerin branşlarına göre yapılan analiz sonuçlarına bakıldığında karar verme sürecinde branşı fen bilimleri olan yöneticiler YBS'nin, karne teşekkür ve takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasını ilk sırada önemli bulurken, branşı sosyal bilimler olan yöneticiler ise ilk sırada önemli bulurken, branşı sosyal bilimler olan yöneticiler ise YBS'nin, öğrenci kayıt işlerinde kullanılmasını ilk sırada önemli bulmuşlardır.

Planlama sürecine göre fen bilimleri branşındaki yöneticiler, yönetim bilişim sistemlerinin kullanılabileceği işler arasında ilk sırada, yıllık ve dönemlik ders programlarının yapılması gelmektedir. sosyal bilimler branşındaki yöneticiler ise YBS ile personel maaş ve ücretlerinin ödeme planlarının yapılmasını ilk sırada önemli bulmuşlardır. Yöneticiler, okul bütçe planlamasının YBS ile yapılmasını son sırada önemli bulmuşlardır.

Bulgulara göre, örgütlenme sürecinde yöneticiler yönetim bilişim sistemlerinin atama nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasına en yüksek puanı vermişlerdir. Fakat bu konuda branşı sosyal bilimler olan yöneticiler YBS'nin kullanımını, branşı fen bilimleri olan yöneticilere göre daha uygun bulmuşlardır.

Denetim sürecinde yöneticiler yönetim bilişim sistemlerinin devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılmasına en yüksek puanı vermişlerdir. Bu konuda branşı fen bilimleri olan yöneticiler katılıyorum seviyesinde görüş sergilerken, branşı sosyal bilimler olan yöneticiler tamamen katılıyorum seviyesinde görüş sergilemişlerdir.

Bulgulara göre yöneticilerin branşlarının karar verme, örgütlenme ve denetim süreçlerinde yönetim bilişim sisteminin kullanılmasına yönelik görüşlerini etkilemediği görülmektedir. Yapılan analiz sonuçlarına göre, branşı fen bilimleri olan yöneticiler, branşı sosyal bilimler olan yöneticilere göre yönetim bilişim sistemlerinin planlama sürecinde kullanılmasını anlamlı bir şekilde daha yüksek düzeyde, uygun buldukları ve branşı fen bilimleri olan yöneticilerin planlamaya daha fazla önem verdikleri sonucuna varılmıştır.

Çelikten (2002)'in araştırmasında, görüşme yapılan bazı okul müdürlerinin bilgisayarın karar vermeye yardım ettiğini ve bilgisayar yolu ile elde edilecek verilerin daha güvenilir olduğunu ve böylece sağlıklı verilere dayanarak verilen kararların da daha isabetli olacağı görüşünü savundukları sonucuna varılmıştır.

Yüksek okul, eğitim enstitüsü ve lisansüstü öğrenim gören yöneticiler karar verme sürecinde yönetim bilişim sistemlerinin öğrenci kayıt işlemlerinde kullanılmasını ilk sırada önemli bulurken, fakülte öğrenimi gören yöneticiler ilk sırada karne, teşekkür, takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasını önemli bulmuşlardır.

Yüksek okul ve fakülte öğrenimi gören yöneticiler planlama sürecinde YBS'nin dönem notlarının duyurulmasında kullanılmasını ilk sırada önemli bulurken, eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler YBS'nin, öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılmasını, lisansüstü öğrenim gören yöneticiler ise YBS'nin personel maaş ve ücretlerinin ödeme planlarının yapılmasında kullanılmasını ilk sırada önemli bulmuşlardır.

Yapılan analizlere göre, örgütlenme sürecinde, yüksek okul ve eğitim enstitüsü öğrenimi gören yöneticiler YBS ile yapılması gerekli olan işlemlerin başında, atama, nakil ve görevlendirme işlerinin geldiği, fakülte öğrenimi gören yöneticilere göre ilk sırada, nöbet çizelgelerinin hazırlanması işlerinin geldiği lisansüstü eğitim gören yöneticilere göre ilk sırada öğretmenlerin idari görev dağıtımının yapılması işleri gelmektedir.

Denetim sürecinde yüksek okul, eğitim enstitüsü, fakülte ve yüksek okul öğrenimi gören yöneticilerin hepsi YBS'nin ilk olarak devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılması gerektiği düşüncesindedirler. Sonuç olarak yöneticilerin karar verme, planlama ve örgütlenme süreçlerinde yönetim bilişim sistemlerinin kullanma öncelikleri öğrenimlerine göre farklılık oluşturmaktadır. Denetim

sürecinde ise her öğrenim düzeyindeki yöneticilerin öncelik verdikleri işler farklılık göstermemektedir.

Çetin (2002)'nin araştırmasında, okul yöneticilerinin, öğretmenlerin bireysel ve iş başarılarını değerlendirme ve ödüllendirme sürecinde öğretmenlerin mesleki gelişimi ve iş başarısına yönelik olarak edindiği bilgi miktarını yeterince dikkate almadıkları sonucuna varılmıştır.

Yöneticilerinin öğrenimlerine göre, yönetimde bilişim sistemlerinin kullanımına yönelik görüşlerinin puan ortalamalarının arasında farklılık olup olmadığına ilişkin bulgulara göre, karar verme sürecinde, yüksek okul ile eğitim enstitüsü mezunu yöneticilerin görüşleri arasında ve yüksek okul ile fakülte mezunu olan yöneticilerin görüşleri arasında, anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Eğitim enstitüsü ve fakülte öğrenimi gören yöneticiler yüksek okul öğrenimi gören yöneticilere göre daha fazla puan vermişlerdir. Buna göre karar verme sürecinde yönetim bilişim sistemlerinin kullanılmasına daha çok önem verdikleri sonucuna varabiliriz. Planlama ve denetim sürecinde yöneticilerin öğrenimlerinin, yönetim bilişim sistemlerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. örgütlenme sürecinde ise, yüksek okul ve fakülte öğrenimi gören yöneticiler arasında anlamlı bir farklılığın olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuca göre, fakülte öğrenimi gören yöneticilerin puanının yüksek okul öğrenimi gören yöneticilerin puanından yüksek olduğu görülmektedir.

Lafçı (1999)'nın çalışmasında, araştırma kapsamına giren okullarda bilgisayarın yönetimde kullanıldığı alanlar ile ilgili veriler gösterilmiştir. Buna göre bilgisayarın okullarda, %67.74 planlama, %61.29 kontrol faaliyet raporları ve %35.48 karar destek alanlarında kullanıldıkları sonucuna varılmıştır.

Araştırmaya katılan tüm yöneticilerin görüşlerine göre, yönetim bilişim sistemlerinin öncelikli olarak kullanıldığı yönetim işleri;

Karar verme sürecinde, öğrenci kayıt işleri ve karne, teşekkür, takdirname ve diplomaların hazırlanması,

Planlama sürecinde, dönem notlarının duyurulması işlemleri ile öğrenci nakil ve kayıt silme işlemleri,

Örgütlenme sürecinde, atama, nakil ve görevlendirme işleri ile nöbet çizelgelerinin hazırlanması,

Denetim sürecinde, devam ve devamsızlıkların izlenmesi ile demirbaş takibi ve denetiminin yapılması işleri, olarak vurgulanmıştır.

Yöneticilerin yönetim bilişim sistemlerinin kullanıldığı işler arasında, önem sıralamasına göre son sırada yer alan yönetim işleri;

Karar verme sürecinde, gizli, gelen, giden evrak işleri ile stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işleri,

Planlama sürecinde, okul bütçesinin planlanması işlemleri,

Örgütlenme sürecinde, okul aile birliği derneklerinin kurulması işleri,

Denetim sürecinde, güvenlik önlemlerinin alınması işleri, olarak belirtilmiştir.

Yapılan analizlere ve bulgulara bakılarak, yöneticilerin okul yönetiminde yönetim bilişim sistemlerinin kullanılmasına yönelik olumlu görüş belirttikleri sonucuna varılabilir. Yöneticiler ilk olarak yönetim bilişim sistemlerinin planlama sürecindeki işlerin yapılmasında kullanılması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu duruma göre, planlamanın yöneticiler tarafından, okul için çok önemli ve itinayla

yapılması gerektiğinin düşünülmesi bu sonuçların ortaya çıkmasına neden olmuştur diyebiliriz. Yöneticiler, yönetim bilişim sistemlerinin, karar verme ve örgütleme süreçlerindeki işlerin yapılması için kullanılması konusuna da yaklaşık olarak aynı önemi göstermişlerdir. Yöneticiler denetim sürecindeki işlerin yapılmasında yönetim bilişim sistemlerinin kullanılmasını uygun bulmuşlardır. Fakat bu süreçteki işlerin YBS ile yapılması için verdikleri cevaplara göre denetim süreci son sırada yer almaktadır.

6.2. Öneriler

Etkin okul yönetiminde yönetim süreçleri bakımından yöneticilerin bilişim sistemine yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada elde edilen bulgulara dayalı olarak, bu konuyla ilgili araştırma yapacak olanlara ve eğitimcilere verilebilecek bazı öneriler şunlardır;

*Okul yönetim işlerinden denetim süreci içinde değerlendirilen okul güvenlik önlemlerinin alınması ve yürütülmesinde, yönetim bilişim sistemlerinin kullanılması için nelerin gerekli olduğu araştırılarak, okul yöneticilerinin bu konuyu önemsemeleri sağlanabilir.

*Okul yönetim işlerinden, karar verme süreci içinde değerlendirilen gizli, gele-giden evrakların işlenmesinde, yönetim bilişim sistemlerinin kullanılması konusunda yöneticiler kararsız görüş sergilemişlerdir. Bu durumun nedenleri araştırılarak, okul yönetiminde kullanımı hakkında yöneticilere bilgi sağlanabilir.

*Okul yönetim işlerinden örgütleme süreci içerisinde değerlendirilen okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmalarıyla ilgili işlemler türündeki yönetim işlerinde YBS'nin kullanımının araştırılmasının, okul yönetiminin verimliliği açısından yöneticilere yararlı olabileceği düşünülebilir.

*YBS'nin kullanımı ile ilgili, seçilmiş belirli bir bölgedeki okullardaki öğretmenlerin de görüşlerinin alındığı bir betimsel çalışmanın yapılması bu çalışmanın devamı olarak düşünülebilir.

*Yöneticilerin, okul yönetim işlerinde bilişim sistemlerini ne düzeyde kullandıklarını tespit etmek için Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı değişik statüdeki okullar seçilerek yöneticilerin, yönetim bilişim sistemleri ile hangi yönetim işlerini ne sıklıkla kullandıklarını uzunlamasına araştırarak ve belirleyecek, karşılaştırmalı deneysel bir çalışma yapılmasının bu konu için yararlı olacağı düşünülebilir.

*Bu çalışma ve yukarıda önerilen genişletilmiş diğer çalışmaların sonuçları, diğer Dünya ülkelerindeki uygulamalarla karşılaştırılabilir.

*Okul yöneticilerin, yönetim bilişim sistemlerinin kullanılması ve geliştirilmesine yönelik bilgilerin verildiği ve uygulamalı olarak öğretildiği Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı hizmet içi eğitim kurslarına belirli aralıklarla alınarak, eğitilmelerinin üzerinde durulmasının önemi düşünülebilir.

KAYNAKLAR

AÇIKALIN A., **Toplumsal Kuramsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği**. PegemA yayıncılık, Ankara:1998.

AKGÜL M. K., Kalkınmada Verimlilik, **Anahtar Dergisi, MPM** , Ankara, yıl:14 sayı:162, 2002.

AKKOYUNLU, B. “Bilgi teknolojilerinin Kullanımı ve Öğretmenlerin Rolü”. **Hacettepe üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** sayı:11, Ankara, 1995.

AKPINAR T., Bilgi Yönetiminin Entelektüel Sermaye İle İlişkisi
www.ceterisparibus.net/kongre/kocaeli

AKSU, M. B., “İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Yöneticilik Eğilimleri: Malatya İli Örneği”. **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt:5, Sayı:8, Malatya:2004.

ALKAN, A., **Eğitim Yöneticiliği Sınavlarına Hazırlık ve Yetiştirme El Kitabı**, Eylül Yayınları, Ankara:2001.

AYDIN M., **Eğitim Yönetimi**. Hatiboğlu Yayınevi, Ankara:1991.

BALCI A. ve Diğerleri, **Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı**. PegemA Yayıncılık, Ankara:2004.

BALCI A., Etkili Okul kuram,uygulama ve araştırma. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Ankara: 1993.

BAŞARAN İ. E., **Eğitim Yönetimi Nitelikli Okul**. Feryal Matbaası, Ankara: 2000a.

BAŞARAN İ. E., **Yönetim**. Feryal Matbaası, Ankara: 2000b.

BAŞARAN İ. E., **Türkiye Eğitim Sistemi**. Ankara: Yargıcı Matbaası, 1996.

BAŞARAN, İ. E. “Eğitimde Yeni Yaklaşımlar”, **21. Yüzyılın Başında Kırıkkale, Sempozyumu**. 10-11 Haziran Kırıkkale: 2003.

BAYKAL B., Bilgi Yönetimi. www.mylmz.net/yonetim/bilgiyonetimi.htm

BAYRAKTAR B., B., Bilgi Sistemleri ve Yönetim Bilgi Sistemi Olarak Yüksek Performans Yönetim Modeli. http://www.isguc.org/ik_bilgi.php

BİÇER K. M., **İşletmelerde Yönetim Bilişim Sistemi, Planlama Fonksiyonu Üzerine Etkileri ve Kamu Kuruluşunda Uygulama**.
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya:2002.

BİLGİN S., “**Niçin Yazılım.**” Ankara, Türkiye Bilişim Derneği Yayını, 1992

BİLGİN N., “21. Yüzyılda Eğitim ve Öğretmen”. Sempozyum 96, **Modern Öğretmen Yetiştirmede Gelişme ve İlerlemeler**. 30 Eylül-4 Ekim 1996, ss.1-7.

BİR, Berat, Bırfın, İşletmelerde Yöneticilerin Karar Vermesinde Bilginin Rolü ve Önemi, Doktora Tezi, 2000, İstanbul.

BENSGHİR KAYA T., **Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişim**, TODAİE Yayınları, Ankara:1996.

BOBNAR G. D., HOPWOOD W. S., **Accounting Information Systems** 4th ed. Massachusetts: Simon & Schuster, 1990.

BROOKES H., P., GRAUSE P., J., **Information Systems Desing, Prentice – Hall of Australia**, Sydney:1982.

BULL,G ve Diğerleri. “**InformationTechnology.**” Jessica Kingsley Publishers, Higher Education Policy Series 26, London 1994.

BURSALIOĞLU Z., **Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış.** PegemA, Ankara:2000.

CAN H., **Organizasyon ve Yönetim.** Siyasal Kitapevi, Ankara:1994.

CAN H., **Organizasyon ve Yönetim.** Siyasal Kitapevi, Ankara:2002.

CELEP C. ÇETİN B., **Bilgi Yönetimi.** Ankara: Anı Yayıncılık, 2003.

CERİT Y., **Bilgi Toplumunda İlköğretim Okulu Müdürlerinin Rollerini.** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bolu:2001.

CHAPMAN D., W., “The Role of Education Management Information Systems in Improving Educational Quatlity”. **Improving Educational Quatlity: A Global Ppective.** Greenwood Press, Connecticut, Wesport:1990.

ÇAKALLI M., **Orta Dereceli Bir Askeri Okulda Eğitim Yönetimi Süreçlerinin İşlevselliğinin İncelenmesi ve Bir Model Önerisi.** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul:2001.

ÇALIŞKAN, İ. “**Bilişim Teknolojileri Işığında Lise Düzeyi Fizik Dersinin Sınıf Ve Laboratuvar Ortamında Bilgisayar Destekli Uygulaması.**” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

ÇAPAR B., Bilgi Yönetimi: Nasıl Bir İnsangücü?

http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_list.

ÇELİK V., Informasyon Teknolojisinin Eğitim Yönetimine Etkisi. **Milli Eğitim Vakfı Dergisi**, Sayı:30, Ankara:1995.

ÇELİK, V. “**Eğitimsel Reform İçin Yeni Bir Okul Müdürü.**” Eğitimimize Bakışlar, Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları, İstanbul, 1996.

ÇELİK V., **Okul Kültürü ve Yönetimi**. Ankara: PegemA Yayıncılık, 2000.

ÇELİK TEN, M. “Okul Müdürlerinin Bilgisayar Kullanma Becerileri” 2002

<http://meb.gov.tr/yayimlar/155-156/celikten.htm>

ÇETİN B., “**Bilgi Yönetimi Açısından İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Gösterdikleri Davranışlara İlişkin Öğretmen Algıları**”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne:2002.

ÇINAR İ., **Eğitim Yönetiminde Bilgi Sistemleri**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya:1996.

ÇOBAN H., **Bilgi Toplumuna Planlı Geçiş**. İnkılap Kitapevi, İstanbul:1997.

DALE D. M., HABİB A. G., Administrative Computing in the Australian Educational Systems. **Journal of Research on Computing in Education**, Vol:24, Issue:1, Fall1991.

DEMİRTAŞ, H., Etkili eğitim yöneticisi davranışları, 2004.
<http://web.inonu.edu.tr/hdemirtas.htm>.

DEMPSEY D., “The Managing Principal”. **Electronic Learning**, 12.8.1993.

DOĞAN, H. **Eğitimde Program ve Öğretim Tasarımı**, Ankara: Önder Matbaacılık, 1997

DRUCKER P., F., (Çev: Bahçivangil İ., Gorbon G.). 21. **Yüzyıl İçin Yönetim Tartışmaları**. İstanbul: Epsilon Yayıncılık, 2000.

DÜREN Z., **2000’li Yıllarda Yönetim**. İstanbul: Alfa Yayınları, 2000.

EFE, R. Fatma. “**Bilgi Teknolojilerinin Müfredat Laboratuvar Okullarında Kullanımı**” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2001.

EREN E., Yönetim ve Organizasyon. İstanbul: Beta basım A.Ş., 2001.

ESİRGEN ve Diğerleri. “Türkiye Bilişim Şurası” 2002
<http://www.bilisimsurasi.org.tr/listeler/tbs-egitim/>

FINDIKÇI İ., **Bilgi Toplumunda Yöneticilerde Kendini Geliştirme**. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Fakültesi Davranış Bilimleri Anabilim Dalı. İstanbul: 1994.

FINDIKÇI İ., **Bilgi Toplumunda Yöneticilerde Kendini Geliştirme**. İstanbul: Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları, 1996.

GÖKÇEN H., **Yönetim Bilgi Sistemleri: Analiz ve Tasarım Perspektifi**. Epi Yayıncılık, Ankara:2002.

GRİFFİN R. W., **Management**, Houghton Mifflin Company, Boston:1996.

GÜRSEL E., Y.B.S. Ders notları, Ünite 1, ANKARA, 1994

<http://www.eng.bahcesehir.edu/yt/webkurs2000/hatasoy/public.html>

HOŞCAN Y. ve Diğerleri, **Yönetim Bilgi Sistemi**. Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, Eskişehir:2004.

HOŞGÖRÜR V., YONCALIK T. M., Bilgi Toplumunda Eğitim Yönetimi. Eğitimde Çağdaş Yaklaşımlar “**Bilgi Şöleni-2**”, Birmat Matbaacılık, Samsun:2004.

İLHAN S., Telekomünikasyonda Yönetim Bilişim Sistemi Modeli.

www.sbe.sakarya.edu.tr/tezler/98/organizasyon.html - 51k

İMER G., Okul Yönetim ve Hizmetlerinde Bilgisayar kullanımı. **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt:13, Sayı:2, Eskişehir:2003.

İRAZ R., Bilişim Teknolojilerinin Örgütsel Yapı ve Süreçler Üzerindeki Etkileri:

Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama.

<http://www.stratejyonetim.net/rifat.htm> Mayıs 2004.

KALKAN V., D., AKGÜN A., E., KESKİN H., Bilgi Yönetimi Ve İnsan Kaynakları Yönetimi: Literatür Değerlendirmesi ve Gebze'deki Üretim İşletmelerinin İnsan Kaynakları Departmanlarında Bir

http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_list.

KANTUR Z. H., Yönetim Bilişim Sistemlerinin Yönetim Fonksiyonları üzerine etkileri. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul:1995

KAYA Y. K., Eğitim Yönetimi, Set Ofset Matbaacılık, Ankara:1993.

KIRCALI A., Üretim Planlaması, YBS. 2004.

<http://www.geocities.com/akircali/planlama/planlama.html>

KODAMANOĞLU M. N., “Milli Eğitim Örgütünde Yönetici Olanların Görev Felsefesi ya da Hizmet İlkeleri Ne Olmalıdır?”, **2000 Yılında Türk Milli Eğitim Örgütü ve Yönetimi Ulusal Sempozyumu**. Ankara: H. H. Tekişik Araştırma ve Geliştirme Vakfı Yayınları:4, 2001.

LAFÇI, S. “Yönetim Bilişim Sistemlerinin Eğitim Sektörüne Uygulanması.”Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1999.

MEB, Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü, “Eğitim-Yönetim 1”, Ankara:1997.

MEB, İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, www.meb.gov.tr

MERT İ. S., Stratejik Yönetimde Bilgi Teknolojisinin Önemi ve Kullanımı http://www.kho.edu.tr/yayinlar/btym/yayinlistesi/yayinlar/Yayin2001/250_strateji_imert.htm

MESCON, M. H., ALBERT M., KHEDOURİ, F., **Management** Third Edition, Harper & Row Publishers, New York:1988.

- NCET I.T., “Coordination in Secondary Schools” **Information Sheet**, 1998.
- ONAL G., **İşletme Yönetimi ve Organizasyonu**. İstanbul: Türkmen Kitapevi, 1998.
- OĞUZKAN A. F., **Eğitim Terimleri Sözlüğü**. Emel Matbaacılık, Ankara:1993.
- ÖZTÜRK T., **Yönetim Bilişim Sistemleri ve Farklı Yönetim Kademelerindeki Karar Süreci Üzerine Etkileri**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sosyal BilimlerEnstitüsü. Kocaeli: 2001.
- PADDOCK, E., Charles, Improving The IS Image, **Information Executive**, Vol. 4, No. 1 ss.34-36., Winter 1991.
- PLUNKET, W. R., ATTNER, R. F., **Introduction To Management** 4. Edition, PWS-Kent Publishing Company, America:1992.
- REYNOLDS, G. W., **Information Systems For Managers**, West Publishing Company, New York: 1999.
- RUE, L. W., BYARS, L. L., **Management; Theory and Application**. Revised Edition, Richard D. Irwin Inc., USA:1980
- SAMANCI O., **Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Tanımları İle Eğitimde Kullanmaya Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Erzurum:2000.
- SARIHAN H. İ., **Rekabette Başarının Yolu Teknoloji Yönetimi**. İstanbul: Beta Basım A.Ş., 1998.

- SARIHAN İ. H., **Teknoloji Yönetimi**. İstanbul:Desnet Yayınları, 1999.
- ŞANAL M., Bilgi Toplumunun Temel Nitelikleri ve Türkiye Gerçeği, Türkiye **Sosyal Araştırmalar Dergisi**, sayı 3, Ankara 1999.
- TAYMAZ H., **Okul Yönetimi**. Ankara: Saypa Yayın Dağıtım, 1995.
- TEKİN M., GÜLEŞ H. K., ÖĞÜT A., **Değişim Çağında Teknoloji Yönetimi**. Ankara: Nobel Basımevi, 2003.
- TELEM M., BUVİTSKİ T., The Potential İmpact of İnformation Technology on The High School Principial: A Preliminary Exploration. **Journal of Research on Computing in Education**, Vol. 27, Issue. 3 Spring 1995.
- TELEM M., AVİDOV O., The Effect of School Management İnformation Systems on The Nature of A Loosely Coupled High School İnstruction-Administration Subsystem: A Preliminary Study. **Journal of Research on Computing in Education**, Vol. 28, Issue. 2 Winter1995/1996.
- TELEM M., A Case Study of The İmpact of School Administration Computerization on the Department Head's Role. **Journal of Research on Computing in Education**, Vol. 31, Number.4, Summer 1999.
- TODD R., **Knowledge Management** 1: background and keyconcept. Scan 18(1), 1999.
- TOPRAKÇI, E., "Okul Müdürlerinin Örgütleme Yeterliliği." Gazi Üniversitesi **Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi**, cilt:2 sayı:3, Kırşehir:2001.

TORTOP N., İSBİR E., AYKAÇ B., **Yönetim Bilimi**, Yargı Yayınevi, Ankara:1999.

TÜRKOĞLU R., Yönetim Bilişim Sistemlerinin Örgütler Üzerindeki Etkileri.
12/01/2004

http://dergi.tbd.org.tr/yazarlar/12012004/recep_turkoglu.htm

VİSSCHER A. J., A Fundamental Methodology For Designing Management Information Systems For Schools. **Journal of Research on Computing in Education**, Vol. 27, Issue. 2 Winter1994/1995.

VİSSCHER A. J., Evaluation of the Use of Computer-Assisted Management Information Systems in Dutch Schools. **Journal of Research on Computing in Education**, Vol. 32, Number. 1 Fall 1999.

YELKİKALAN N., Bilişim **Teknolojilerinin Dönüşen Yönetim ve Örgüt Yapısına Etkileri**. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir:1999.

YILMAZ H., **Yönetim Bilişim Sistemleri**. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü. İstanbul:1993.

YILMAZ A., "Eğitim Yönetiminde Bilgisayardan Faydalanmanın Avantajları ve Dezavantajları", **Milli Eğitim Dergisi**, yıl:33, sayı:166, Ankara:2005.

ZAİM H., Bilgi Yönetimi Süreçleri

http://www.bilgiyonetimi.org/cm/pages/mkl_list.

www.argonltd.com.tr/yonetimbilgisistemleri.htm

<http://www.docuart.com.tr/mis.htm>

EK 1: Yöneticilerin Ankete Verdikleri Yanıtların Aritmetik Ortalamalarına Göre Önem Sırası

İfade ler	Ss	\bar{x}	Önem Sıra
9- Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabilceğini düşünürüm.	,55	4,45	1
8- Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabilceğini düşünürüm.	,66	4,41	2
5-Öğrenci kayıt işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	,62	4,41	3
7-Personel maaş ve ücretlerinin ödenme planlarının yapılmasında kullanılabilceğini düşünürüm	,71	4,40	4
1- Kame teşekkür ve takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının gerekliliğine inanırım.	,73	4,39	5
11- Yıllık ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	,63	4,36	6
23- Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılabilceğini düşünürüm.	,71	4,32	7
13- Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.	,80	4,28	8
10- Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabilir.	,71	4,19	9
15- Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.	,86	4,16	10
25- Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında kullanılabilceğini düşünürüm.	,77	4,15	11
19- Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	,77	4,05	12
14- Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	,77	4,05	13
6-Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm	,89	4,00	14
2- Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	,99	3,95	15
16- Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabilceğini düşünürüm.	,81	3,90	16
24- Öğrenci disiplin olaylarının soruşturulmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	1,01	3,85	17
20- Personel izleme ve denetlemesinin yapılmasında kullanılabilceğini düşünürüm.	,97	3,81	18
12- Okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	,98	3,76	19
21- Başarının değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılabilceğini düşünürüm.	1,16	3,75	20
26- Ders tefüşinin değerlendirilmesinde kullanılabilceğini düşünürüm.	1,00	3,66	21
18- Öğretmenlerin program dışı çalışmalarının düzenlenmesinde gerekli olduğuna inanırım.	1,01	3,64	22
4- Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri hususunda uygun olduğunu düşünürüm.	1,00	3,55	23
22- Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.	1,13	3,52	24
17- Okul aile birliği derneklerinin kurulması ve çalışmaların ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.	1,07	3,37	25
27- Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı.	1,02	2,97	26
3- Gizli, Gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS'nin uygun olduğunu düşünürüm.	1,03	2,92	27

EK2: Ankete Katılan Yönetici Branşları

Fen Bilimleri	Sosyal Bilimler
Fizik Kimya Biyoloji Matematik Fen Bilgisi Elektrik Makine(Tesviye) Makine Ressamlığı İlköğretim Matematik Metal İşleri	Tarih Coğrafya Yabancı Dil Sınıf Öğretmenliği Felsefe Grubu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Resim Giyim/ Hazır Giyim Türk Dili ve Edebiyatı Okul Öncesi/ Çocuk Gelişimi Türkçe Turizm Otelcilik Sekreterlik Grubu Sosyal Bilgiler Öğretmenlik Meslek Bilgisi Rehber Öğretmen Beden Eğitimi Muhasebe Grubu İş Eğitimi İ.H.L. Meslek Dersleri Ticaret

EK 3: Paired Samples T-Test Sonuçları

Süreçler	n	\bar{x}	Ss	t-Değeri	P
Karar Verme - Planlama	199	3,87-4,26	,56-,43	10,053	,000
Karar Verme- Örgütleme	199	3,87-3,86	,56-,58	,229	,819
Karar Verme-Denetim	199	3,87-3,75	,56-,64	2,805	,006
Planlama-Örgütleme	199	4,26-3,86	,43-,58	10,711	,000
Planlama -Denetim	199	4,26-3,75	,43-,64	12,645	,000
Örgütleme-Denetim	199	3,86-3,75	,58-,64	2,794	,006

*P<,05

EK 4 İzin Belgesi

EK 5: Anket Formu

Sayın Yönetici,

Yönetim bilişim sistemi (YBS), bir okulda, yöneticileri kısa zamanda ve etkili bilgi ile donatabilme amacıyla geliştirilen bilgisayara dayalı bilgi işleme ve aktarma yöntemlerinin tümüdür.

Bu anket, siz yöneticilerin yönetim bilişim sistemlerine yönelik görüşlerini, YBS kullanımının önem derecesine göre tespit etmek için hazırlanmıştır. Bu çalışma bilimsel bir amaçla yapılmaktadır. Kıymetli zamanınızdan birazını ayırarak objektif bir görüşle, anketi dikkatle okuduktan sonra seçeneklerden sizce en uygun olanını işaretleyiniz. Yardımlarınız için teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Melike Taşbilek Yoncalık
Kırıkkale Üniversitesi Sosyal
Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans
Öğrencisi

1-Okulunuzun Türü: İlköğretim () Ortaöğretim ()

2-Göreviniz: Müdür () Müdür Yardımcısı ()

3-Cinsiyetiniz: Erkek () Kadın ()

4-Kıdeminiz: 5-15 () 16-25 () 26 ve üzeri ()

5- Branşınız:

6- Öğreniminiz: Yüksek Okul () Eğitim Enst. () Fakülte () Lisans Üstü Eğitim ()

Aşağıda yönetim bilişim sisteminin kullanıldığı okul yönetim işlerinden bazıları verilmiştir.

- Sağdaki sütuna ne ölçüde katıldığınızı verilen derecelerin altındaki parantezlere "X" işareti koyarak belirtiniz,

Yönetim Bilişim Sistemi (YBS) nin;	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1- Karne teşekkür ve takdirname ve diplomaların hazırlanmasında kullanılmasının gerekliliğine inanırım.	()	()	()	()	()
2- Öğretmen kurulu toplantıları için gündem hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	()	()	()	()	()
3- Gizli, Gelen, giden evrakların işlenmesi hususunda YBS'nin uygun olduğunu düşünürüm.	()	()	()	()	()
4- Stajyerliğin kaldırılması ve süresinin uzatılması işlemleri hususunda uygun olduğunu düşünürüm.	()	()	()	()	()
5-Öğrenci kayıt işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	()	()	()	()	()
6-Okul yerleşim ve kullanım planlarının yapılmasında uygun olduğunu düşünürüm	()	()	()	()	()
7-Personel maaş ve ücretlerinin ödenme planlarının yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm	()	()	()	()	()
8- Öğrenci nakil ve kayıt silme işlemlerinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	()	()	()	()	()
9- Dönem notlarının duyurulmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	()	()	()	()	()
10- Öğrenci ve sınıf şubelerinin belirlenmesinde kullanılabilir.	()	()	()	()	()

Yönetim Bilişim Sistemi (YBS) nin;	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
11- Yıllık ve dönemlik ders programlarının hazırlanmasında kullanılmasını uygun bulurum.	()	()	()	()	()
12- Okul bütçesinin planlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	()	()	()	()	()
13- Kütüphanede bulunan kitapların kayıtlarının yapılmasında kullanılmasını gerekli görürüm.	()	()	()	()	()
14- Nöbet çizelgelerinin hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	()	()	()	()	()
15- Atama, nakil ve görevlendirme işlemlerinde kullanılmasını uygun görürüm.	()	()	()	()	()
16- Öğretim yükü ve öğretmenlerin belirlenmesinde kullanılabileceğini düşünürüm.	()	()	()	()	()
17- Okul aile birliği ve okul koruma derneklerinin kurulması ve çalışmaları ile ilgili işlemlerin yapılmasında kullanılmasını uygun bulurum.	()	()	()	()	()
18- Öğretmenlerin program dışı çalışmalarının düzenlenmesinde gerekli olduğuna inanırım.	()	()	()	()	()
19- Öğretmenlerin idari görev dağıtımının hazırlanmasında uygun olduğunu düşünürüm.	()	()	()	()	()
20- Personel izleme ve denetlemesinin yapılmasında kullanılabileceğini düşünürüm.	()	()	()	()	()
21- Başarının değerlendirilmesi ve personelin ödüllendirilmesinde kullanılabilceğini düşünürüm.	()	()	()	()	()
22- Öğretmenlerin ve personelin işledikleri suçların ve alınan cezaların takibinde kullanılmasını uygun bulurum.	()	()	()	()	()
23- Devam ve devamsızlıkların izlenmesinde kullanılabilceğini düşünürüm.	()	()	()	()	()
24- Öğrenci disiplin olaylarının soruşturulmasında ve tutanak işlemlerinde kullanılmasını uygun bulurum.	()	()	()	()	()
25- Demirbaş takibi ve denetiminin yapılmasında kullanılabilceğini düşünürüm.	()	()	()	()	()
26- Ders teftişinin değerlendirilmesinde kullanılabilceğini düşünürüm.	()	()	()	()	()
27- Güvenlik önlemlerinin alınmasında kullanılmalı.	()	()	()	()	()

EK 6: Güvenilirlik Katsayıları

I. AŞAMA

* Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	M1	4,3500	,7355	40,0
2.	M2	4,0500	1,1536	40,0
3.	M3	3,8000	1,2850	40,0
4.	M4	3,8000	,8228	40,0
5.	M5	3,7000	,8533	40,0
6.	M6	3,8750	,7574	40,0
7.	M7	4,4750	,5541	40,0
8.	M8	4,4500	,5970	40,0
9.	M9	3,9250	,9167	40,0
10.	M10	4,2250	,8002	40,0
11.	M11	4,3750	,6279	40,0
12.	M12	4,2500	,6304	40,0
13.	M13	4,2000	,6076	40,0
14.	M14	3,8500	,8638	40,0
15.	M15	3,8250	1,1068	40,0
16.	M16	4,1500	1,0513	40,0
17.	M17	3,8750	1,0424	40,0
18.	M18	4,0750	,6558	40,0
19.	M19	3,3500	,9487	40,0
20.	M20	3,3500	1,0754	40,0
21.	M21	3,6500	1,0266	40,0
22.	M22	4,0000	,5991	40,0
23.	M23	3,9000	,9554	40,0
24.	M24	3,8000	1,0178	40,0
25.	M25	3,5500	1,1756	40,0
26.	M26	4,2000	,7579	40,0
27.	M27	3,7500	,9806	40,0
28.	M28	4,2000	,7232	40,0
29.	M29	3,8250	,9578	40,0
30.	M30	3,2750	,9868	40,0
Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	N of
SCALE	118,1000	227,6308	15,0874	variables
				30

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA
A)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
M1	113,7500	223,5256	,1620	,9263
M2	114,0500	208,9718	,5196	,9226
M3	114,3000	204,0103	,5985	,9215
M4	114,3000	211,6000	,6414	,9208
M5	114,4000	209,4769	,7054	,9199
M6	114,2250	223,2045	,1702	,9263
M7	113,6250	220,7019	,4022	,9238
M8	113,6500	218,6436	,4889	,9230
M9	114,1750	210,4558	,6141	,9210
M10	113,8750	216,0609	,4646	,9230
M11	113,7250	217,8455	,5067	,9228
M12	113,8500	222,9000	,2302	,9253
M13	113,9000	219,6821	,4208	,9236
M14	114,2500	210,4487	,6558	,9205
M15	114,2750	204,1019	,7053	,9194
M16	113,9500	212,4590	,4590	,9234
M17	114,2250	210,1788	,5415	,9221
M18	114,0250	223,7173	,1775	,9259
M19	114,7500	206,4487	,7440	,9191
M20	114,7500	202,5513	,7816	,9181
M21	114,4500	207,5872	,6419	,9205
M22	114,1000	221,6821	,3133	,9246
M23	114,2000	206,0103	,7550	,9189
M24	114,3000	214,5744	,4031	,9241
M25	114,5500	202,4077	,7127	,9192
M26	113,9000	218,4000	,3864	,9239
M27	114,3500	217,1564	,3292	,9251
M28	113,9000	217,2718	,4613	,9231
M29	114,2750	208,5122	,6580	,9203
M30	114,8250	207,2250	,6840	,9199

Reliability Coefficients

N of Cases = 40,0

N of Items = 30

Alpha = ,9247

II. AŞAMA

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

-

R E L I A B I L I T Y A N A L Y S I S - S C A L E (A L P H
A)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	M2	4,0500	1,1536	40,0
2.	M3	3,8000	1,2850	40,0
3.	M4	3,8000	,8228	40,0
4.	M5	3,7000	,8533	40,0
5.	M7	4,4750	,5541	40,0
6.	M8	4,4500	,5970	40,0
7.	M9	3,9250	,9167	40,0
8.	M10	4,2250	,8002	40,0
9.	M11	4,3750	,6279	40,0
10.	M12	4,2500	,6304	40,0
11.	M13	4,2000	,6076	40,0
12.	M14	3,8500	,8638	40,0
13.	M15	3,8250	1,1068	40,0
14.	M16	4,1500	1,0513	40,0
15.	M17	3,8750	1,0424	40,0
16.	M19	3,3500	,9487	40,0
17.	M20	3,3500	1,0754	40,0
18.	M21	3,6500	1,0266	40,0
19.	M22	4,0000	,5991	40,0
20.	M23	3,9000	,9554	40,0
21.	M24	3,8000	1,0178	40,0
22.	M25	3,5500	1,1756	40,0
23.	M26	4,2000	,7579	40,0
24.	M27	3,7500	,9806	40,0
25.	M28	4,2000	,7232	40,0
26.	M29	3,8250	,9578	40,0
27.	M30	3,2750	,9868	40,0

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	N of variables
SCALE	105,8000	215,8051	14,6903	27

-

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA
A)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
M2	101,7500	196,9103	,5425	,9276
M3	102,0000	192,3077	,6130	,9267
M4	102,0000	200,6154	,6227	,9263
M5	102,1000	198,4513	,6915	,9254
M7	101,3250	208,8404	,4157	,9290
M8	101,3500	207,3615	,4704	,9284
M9	101,8750	199,1891	,6097	,9264
M10	101,5750	205,1737	,4358	,9287
M11	101,4250	206,1481	,5137	,9279
M12	101,5500	210,8179	,2507	,9304
M13	101,6000	208,6564	,3862	,9292
M14	101,9500	198,5615	,6777	,9255
M15	101,9750	192,5891	,7159	,9245
M16	101,6500	200,4385	,4791	,9284
M17	101,9250	198,6865	,5456	,9274
M19	102,4500	194,8692	,7565	,9242
M20	102,4500	191,2282	,7875	,9234
M21	102,1500	196,2333	,6439	,9258
M22	101,8000	210,2154	,3011	,9299
M23	101,9000	194,9641	,7469	,9243
M24	102,0000	203,2308	,3976	,9296
M25	102,2500	190,8590	,7254	,9244
M26	101,6000	207,3231	,3623	,9295
M27	102,0500	205,3308	,3385	,9304
M28	101,6000	205,6821	,4628	,9283
M29	101,9750	196,8455	,6713	,9254
M30	102,5250	196,2045	,6738	,9253

Reliability Coefficients

N of Cases = 40,0

N of Items = 27

Alpha = ,9297

EK 7: Faktör Analizi Sonuçları

Rotated Component Matrix

	Component			
	1	2	3	4
M3	,899			
M14	,832			
M2	,806			
M9	,760			
M5	,651			
M23	,633			
M4	,608			
M29	,585			
M7	,436			
M24		,808		
M25		,794		
M27		,793		
M19		,780		
M20		,742		
M16		,674		
M15		,614		
M30		,585		
M10			,894	
M11			,812	
M28			,805	
M26			,649	
M8			,627	
M13			,519	
M12			,262	
M22				,752
M21				,682
M17				,570

Extraction Method: Principal Component Analysis. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.

a. Rotation converged in 7 iterations.

EK 8: İç Geçerlilik Analizleri

1. KARAR VERME

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

-

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	M2	4,0500	1,1536	40,0
2.	M3	3,8000	1,2850	40,0
3.	M4	3,8000	,8228	40,0
4.	M5	3,7000	,8533	40,0
5.	M7	4,4750	,5541	40,0
6.	M9	3,9250	,9167	40,0

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	N of variables
SCALE	23,7500	20,5000	4,5277	6

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
M2	19,7000	13,0872	,7287	,8485
M3	19,9500	11,6897	,8147	,8347
M4	19,9500	15,5872	,6520	,8604
M5	20,0500	14,8692	,7449	,8459
M7	19,2750	18,0506	,4550	,8880
M9	19,8250	14,2506	,7815	,8382

Reliability Coefficients

N of Cases = 40,0

N of Items = 6

Alpha = ,8760

2. PLANLAMA

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

-

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	M8	4,4500	,5970	40,0
2.	M10	4,2250	,8002	40,0
3.	M11	4,3750	,6279	40,0
4.	M12	4,2500	,6304	40,0
5.	M13	4,2000	,6076	40,0
6.	M15	3,8250	1,1068	40,0
7.	M16	4,1500	1,0513	40,0

Statistics for SCALE	Mean	Variance	Std Dev	N of Variables
	29,4750	12,1019	3,4788	7

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
M8	25,0250	9,9224	,4847	,7004
M10	25,2500	8,8590	,5463	,6788
M11	25,1000	9,2718	,6370	,6702
M12	25,2250	10,9994	,1686	,7538
M13	25,2750	9,9994	,4510	,7057
M15	25,6500	7,9256	,4736	,7060
M16	25,3250	8,0199	,5000	,6939

Reliability Coefficients

N of Cases = 40,0

N of Items = 7

Alpha = ,7340

3. ÖRGÜTLEME

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

—

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	M14	3,8500	,8638	40,0
2.	M17	3,8750	1,0424	40,0
3.	M19	3,3500	,9487	40,0
4.	M20	3,3500	1,0754	40,0
5.	M21	3,6500	1,0266	40,0
6.	M22	4,0000	,5991	40,0

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	N of Variables
SCALE	22,0750	17,6609	4,2025	6

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
M14	18,2250	13,6660	,5087	,8333
M17	18,2000	12,0615	,6233	,8131
M19	18,7250	12,1532	,6966	,7972
M20	18,7250	11,3327	,7143	,7927
M21	18,4250	11,2250	,7824	,7769
M22	18,0750	15,5071	,3804	,8516

Reliability Coefficients

N of Cases = 40,0

N of Items = 6

Alpha = ,8398

4. DENETİM

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

-

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

		Mean	Std Dev	Cases
1.	M23	3,9000	,9554	40,0
2.	M24	3,8000	1,0178	40,0
3.	M25	3,5500	1,1756	40,0
4.	M26	4,2000	,7579	40,0
5.	M27	3,7500	,9806	40,0
6.	M28	4,2000	,7232	40,0
7.	M29	3,8250	,9578	40,0
8.	M30	3,2750	,9868	40,0

Statistics for SCALE	Mean	Variance	Std Dev	N of Variables
	30,5000	25,8974	5,0890	8

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Alpha if Item Deleted
M23	26,6000	20,6051	,5049	,8061
M24	26,7000	20,0615	,5265	,8035
M25	26,9500	17,5359	,7089	,7742
M26	26,3000	22,8308	,3441	,8240
M27	26,7500	20,4487	,5060	,8061
M28	26,3000	22,7795	,3759	,8206
M29	26,6750	19,6096	,6331	,7881
M30	27,2250	18,7942	,7164	,7752

Reliability Coefficients

N of Cases = 40,0

N of Items = 8

Alpha = ,8216

EK 9 Araştırmaya Katılan Okullar Listesi

İlköğretim Okulları Listesi

50 Yil İlköğretim Okulu
75.Yil İlköğretim Okulu
Ahılı İlköğretim Okulu
Ahmet Sümer İlköğretim Okulu
Ahmet Taner Kışlalı İlköğretim Okulu
Akşemsettin İlköğretim Okulu
Aşağı Mahmutlar İlköğretim Okulu
Atatürk İlköğretim Okulu
Battal Gazi İlköğretim Okulu
Cumhuriyet İlköğretim Okulu
Çullu İlköğretim Okulu
Dede Korkut İlköğretim Okulu
Fatih İlköğretim Okulu
Gazi İlköğretim Okulu
Gündoğdu Manas İlköğretim Okulu
Gürler İlköğretim Okulu
Hacılar İlköğretim Okulu
Hanımeller İlköğretim Okulu
Hasan Ali Yücel İlköğretim Okulu
Hasandede İlköğretim Okulu
Hoca Ahmet Yesevi İlköğretim Okulu
Hürriyet İlköğretim Okulu
Hüseyin Özenen İlköğretim Okulu
İsmet Aydınli İlköğretim Okulu
İsmail Üstüner İlköğretim Okulu
İstiklal İlköğretim Okulu
Kazmaca Köyü İlköğretim Okulu
Leyla İsa Aktuğ İlköğretim Okulu
Malazgirt İlköğretim Okulu
Mehmet Akif Ersoy İlköğretim Okulu
Mehmet Ali Eren İlköğretim Okulu
Mehmet Varlıoğlu İlköğretim Okulu
Milli Eğitim Vakfı İlköğretim Okulu
Mustafa Kemal İlköğretim Okulu
Mustafa Necati İlköğretim Okulu

Namık Kemal İlköğretim Okulu
Nuran-Refik Altaş İlköğretim Okulu
Öğretmen Muhittin Ardahan İlköğretim Okulu
ÖZBEK SARAN İLKÖĞRETİM OKULU
Şehitler İlköğretim Okulu
Tınaz İlköğretim Okulu
Tüpraş İlköğretim Okulu
Türk Metal Mustafa Özbek İlköğretim Okulu
Yavuz Selim İlköğretim Okulu
Yıldırım Beyazıt İlköğretim Okulu
Yunus Emre İlköğretim Okulu
Yüzüncü Yıl İlköğretim Okulu
Zübeyde Hanım İlköğretim Okulu
Hüseyin Kahya Yat.İlk.Böl.Oku.

Ortaöğretim Okulları Listesi

İmam Hatip Lisesi ve Anadolu İ.H.L.
Anadolu Kız M.L.ve Kız Meslek Lisesi
17 Ağustos Lisesi
Cumhuriyet Lisesi
Gülbeyaz Sümer Lisesi
Kırıkkale Lisesi
Kurtuluş Lisesi
Mehmet Akif Ersoy Lisesi
Süleyman Demirel Lisesi
Yıldırım Beyazıt Lisesi
Atatürk Sağlık Meslek Lisesi
Kanuni Sağlık Meslek Lisesi
Ticaret Meslek Lisesi
Kırıkkale Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi
Anadolu İletişim Meslek Lisesi
Anadolu Lisesi
Kırıkkale Atatürk Anadolu Lisesi
Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
Kırıkkale Anadolu Öğretmen Lisesi
Anadolu Ticaret Meslek Lisesi
Hasandede Orhan Demirhan Çok Programlı L.
Anadolu Teknik Lis.Ana.Mes.L.ve T.L.ve EML
Gazi Endüstri Meslek Lisesi ve AML.
Kırıkkale Fen Lisesi

ÖZGEÇMİŞ

1978 yılında Kırıkkale’de doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kırıkkale’de tamamladı. 1995 yılında Kırıkkale Lisesi’nden mezun oldu. 2000 yılında 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Biyoloji Öğretmenliği Bölümünden mezun oldu. 2001 yılında Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümünde araştırma görevlisi olarak göreve başladı. Halen bu görevine devam etmektedir.